



# Kartlegging av ordninger for internasjonalisering av norsk kunst og kultur

Rapport 14-2020

Rapport nr. 14-2020 fra Samfunnsøkonomisk analyse AS

ISBN-nummer:	978-82-8395-079-3
Oppdragsgiver:	Kulturrådet
Forsidefoto:	Istock, rev. SØA
Tilgjengelighet:	Offentlig
Dato for ferdistilling:	13.mars 2020
Forfattere:	Marte Marie Frisell, Maja Tofteng
Kvalitetssikrer:	Karin Ibenholt

Samfunnsøkonomisk analyse AS

Borggata 2B  
N-0650 Oslo

Org.nr.: 911 737 752  
post@samfunnsokonomisk-analyse.no

## Forord

Denne rapporten er skrevet av Samfunnsøkonomisk analyse AS på vegne av Kulturrådet. Rapporten inneholder en kartlegging av statlig finansierte ordninger der hovedformålet er internasjonalt samarbeid, markedsføring og tilgjengeliggjøring av norsk kunst og kultur i utlandet, samt markedsføring og tilgjengeliggjøring av internasjonal kunst og kultur i Norge. Rapporten inneholder videre forslag til indikatorer som Kulturrådet kan bruke i oppfølging av Kulturrådets internasjonale arbeid.

Vi vil gjerne takke oppdragsgiver for oppdraget og spennende diskusjoner underveis. Vi vil også takke prosjektets informanter for oppklarende bidrag og refleksjoner. Deres innspill har vært avgjørende i kartleggingen.

Oslo, 13.mars 2020

Maja Tofteng  
Prosjektleder  
Samfunnsøkonomisk analyse AS

## Sammendrag

Vi har identifisert 66 statlig finansierte søknadsbaserte ordninger der hovedformålet er internasjonalt samarbeid, markedsføring og tilgjengeliggjøring av norsk kunst og kultur i utlandet, samt markedsføring og tilgjengeliggjøring av internasjonal kunst og kultur i Norge. Ordningene er rettet mot scenekunst, litteratur, musikk, visuell kunst, kunsthåndverk, museum og kulturarv. Kartleggingen omfatter statlig finansierte ordninger, men også internasjonale ordninger som Norge er med å finansiere og som er relevante for kunst og kulturfeltet.

Kartleggingen anskueliggjør at det er et bredt spekter av ordninger tilgjengelig for kunst og kulturfeltet, at disse er fordelt på mange forskjellige virkemiddelaktører og at ordningene er relativt små i økonomiske rammer. De 66 ordningene forvaltes av i alt 18 ulike aktører, med en estimert samlet økonomisk ramme på 166 millioner kroner i 2019. Bevilgninger gitt som tilskudd er estimert til 151 millioner kroner mens resten gis i form av kompetanseheving, kontorplass, eksportsatsinger mv. Vi mangler informasjon om samlet støtte i seks av ordningene. Anslaget dekker ikke administrative kostnader til forvaltning av ordningene, ei heller finansiering av internasjonale aktiviteter gitt på bakgrunn av andre tilskuddsordninger eller blant statlig finansierte kunst og kulturinstitusjoner og museer. Av den grunn vil samlet statlig innsats for internasjonalisering på kunst og kulturfeltet følgelig omfatte mer enn ordningene her kartlagt.

Ordningene finansieres i all hovedsak over Kulturdepartementets og Utenriksdepartementets budsjetter. Kulturrådet og organisasjonene som inngår i nettverket Norwegian Arts Abroad (NAA) er de største virkemiddelaktørene målt i antall ordninger og samlede bevilgninger. Kartleggingen indikerer en form for arbeidsdeling ved at Kulturrådet og en rekke bilaterale og internasjonale organisasjoner særlig forvalter ordninger som skal fremme internasjonalt samarbeid, men hvor NAA-ene og til en viss grad også Kulturrådet fremmer markedsføring og tilgjengeliggjøring av norsk kunst og kultur i utlandet. Kulturrådet forvalter de ordningene som har til hensikt å tilgjengeliggjøre internasjonale kunst og kultur i Norge.

De ordningene som skal understøtte internasjonalt samarbeid utgjør om lag en tredjedel målt i kroner og er i liten grad begrenset til spesielle kunstfelt. Ordningene er både små og store målt i samlet bevilgning per år og har gjerne sitt utspring i bilateralt og multilateralt samarbeid og følgelig ulike geografiske innretninger. Det at mange ordninger har likeartet formål og målgruppe kan indikere overlapp i virkemiddelbruken og innebære viss en risiko for duplisering av søknadsskriving og -behandling.

Ordningene som skal bidra til markedsføring og tilgjengeliggjøring av norsk kunst og kultur i utlandet er gjerne spisset mot definerte kunst- og kulturfaglige felt og aktiviteter, gjerne definert av NAAenes målgruppe. Antall slike ordninger er relativt høyt og tilsvarer halvparten av ordningene og i overkant av en tredjedel av samlede bevilgninger. For slike ordninger er trolig risikoen for overlapp mindre, men derimot kan det være risiko for at aktører og aktiviteter som ikke imøtekommer ordningenes kriterier, og som heller ikke er basert på internasjonalt samarbeid som de brede ordningene skal understøtte, faller mellom ordninger.

Kun to ordninger har tilgjengeliggjøring av internasjonal kunst og kultur i Norge som hovedformål. Disse ordningene er til gjengjeld relativt store målt i støtte og tilsvarer den siste tredjedelen av bevilgningene. Begge ordningene forvaltes av Kulturrådet.

Rapporten inkluderer videre et indikatorsett bestående av indikatorer for innsats, effekt, resultater og samfunnseffekter av Kulturrådets internasjonale arbeid. Ved systematisk innsamling kan slik data brukes som grunnlag for styring og rapportering til overordnet myndighet og øvrige interessenter, og legge til rette for analyser av virkemiddelbruken over tid og mellom ordninger. Det er viktig å understreke at dataen alene ikke vil gi det fulle bildet av alle sider ved Kulturrådets arbeid eller endelig samfunnsnytte av Kulturrådets virkemiddelbruk, men bør suppleres med støttende analyser og annen kvalitativ informasjon. Vi har omtalt de indikatorene som vi mener aller best belyser de endringene som Kulturrådet ønsker å oppnå og som det faktisk er mulig å måle, enten fordi data finnes tilgjengelig gjennom offentlig statistikk, eller fordi Kulturrådet kan innhente data i egne systemer og prosjektrapportering allerede i dag, eller ved noen omlegginger i Kulturrådets rapporteringssystemer. Ved slike omlegginger må nytten vurderes mot eventuelle kostnader. Justeringer i krav til rapportering, prioriteringer og virkemiddelbruk kunne tilsi at det vil være behov justeringer indikatorene fremover.

# Innhold

<b>Forord</b>	<b>III</b>
<b>Sammendrag</b>	<b>IV</b>
<b>1 Innledning</b>	<b>7</b>
1.1 To-delt oppdrag	7
1.2 Datakilder	7
1.3 Leseveiledning	8
<b>2 Begrepsbruk og avgrensning</b>	<b>9</b>
2.1 Internasjonalisering	9
2.2 Statlige søknadsbaserte ordninger	10
2.3 Kunst og kulturfeltet	10
2.4 Intervensjonslogikk	11
2.5 Indikatorer	11
<b>3 Virkemiddelapparatet for internasjonalisering av kunst og kultur</b>	<b>12</b>
3.1 Målet om økt internasjonalisering på kunst og kulturfeltet	12
3.2 Bevilgende departement	13
3.3 Virkemiddelaktørene	21
3.4 De søknadsbaserte ordningene	29
3.5 Evalueringene indikerer god måloppnåelse	38
<b>4 Forslag til klassifisering og indikatorer</b>	<b>40</b>
4.1 Intervensjonslogikk	40
4.2 Indikatorer	43
<b>Referanser</b>	<b>48</b>
<b>Vedlegg 1: Informanter</b>	<b>50</b>
<b>Vedlegg 2: Søknadsbaserte ordninger med internasjonalisering som hovedformål</b>	<b>51</b>
<b>Vedlegg 3: Indikatorer</b>	<b>57</b>
Innsatsindikatorer	57
Aktivitetsindikatorer	59
Resultatindikatorer	61
Effektindikatorer	63
<b>Vedlegg 4: Fordeling av EØS midler</b>	<b>68</b>

# 1 Innledning

Norsk kulturråd ble opprettet i 1965 for å forvalte Norsk kulturfond og for å være statens rådgiver i kulturspørsmål. Kulturrådet skulle føre en aktiv og ofensiv kulturpolitikk på bakgrunn av generelle kulturpolitiske retningslinjer. I årene siden opprettelsen er mandat og portefølje endret, men målet om å stimulere til et rikt og mangfoldig kunst- og kulturliv, og faglige råd står fortsatt sentralt.

Formålet er nærmere angitt som «å stimulere samtidens mangfoldige kunst- og kulturuttrykk og å bidra til at kunst og kultur skapes, bevares, dokumenteres og gjøres tilgjengelig for flest mulig», jf. kulturrådsloven § 1.

Kulturrådet skal blant annet bidra til internasjonalt samarbeid som forankret i tildelingsbrev og budsjettvedtak, og som ett av fem delmål i Kulturrådets gjeldende strategi.<sup>1</sup>

Også andre aktører skal bidra til økt internasjonalisering på kunst og kulturfeltet.

## 1.1 To-delt oppdrag

Samfunnsøkonomisk analyse AS fått i oppgave å kartlegge eksisterende ordninger for internasjonalisering på kunst og kulturfeltet. Kartleggingen dekker Kulturrådet, men også søknadsbaserte ordninger forvaltet av andre aktører og som har internasjonalisering på kunst og kulturfeltet som hovedformål.

I tillegg har Kulturrådet bedt om innspill på indikatorer som Kulturrådet kan bruke i eget arbeid med internasjonalisering på kunst og kulturfeltet, og en drøfting av begreper og mulige klassifiseringer som kan brukes i Kulturrådet videre arbeid. Vi gjør rede for vår og andres bruk av relevante *begreper* alle-

rede i neste kapittel, mens *klassifiseringer* drøftes som en del av kapittel 4 for hvordan måle aktiviteter og resultater av Kulturrådets internasjonale innsats.

Vi har gjennomført denne kartleggingen samtidig som Menon Economics har systematisert og videreutviklet Kulturrådets prosjektdatabase. Oppdragene følger noe ulik avgrensning og tidsplan, men vi anbefaler at de to prosjektene ses i sammenheng i den videre oppfølgingen.

## 1.2 Datakilder

I arbeidet med rapporten har vi gjennomført dokumentstudier, 14 intervjuer og to arbeidsmøter med oppdragsgiver. Informanter er listet i vedlegg 1.

Stortingsmeldinger, budsjett dokumenter og årsrapporter har gitt innsikt i virkemiddelbruk og budsjettmessige forhold. Ordningene forvaltes av et stort antall aktører med ulik rapporteringspraksis og det finnes ikke en felles database med informasjon om tildelinger og støttemottakere. Intervjuene med virkemiddelaktørene har derfor vært nødvendige for å forankre hvilke søknadsbaserte ordninger som særlig har internasjonalisering på kunst og kulturfeltet som hovedformål, de økonomiske rammene for disse ordningene og antall søknader og innvilgede søknader for hver av ordningene.

Siden det ikke finnes en samlet database med informasjon om mottakerne av støtte, kan vi ikke gi en systematisk beskrivelse av disse. Vi har heller ikke hatt mulighet for å undersøke graden av sambruk av ulike ordninger. Grenseflater og mulig overlapp i ordninger og virkemidler drøftes derfor kun med utgangspunkt i målgruppene, dvs. hvilke kunstfelt ord-

<sup>1</sup> De fem delmålene er Fremme produksjon og formidling av ulike kunst- og kulturuttrykk, Utvikle rollen som kunnskapsprodusent, Utvikle kunst- og

kulturfeltet, Stimulere til profesjonelt kunstnerisk virke og Styrke internasjonalt samarbeid. Strategien gjelder fra 2018-2022.

ningene er rettet mot og formålet med de enkelte ordningene.

Fordi flere ordninger er forvaltet av kunstnerorganisasjoner, har intervjuene med disse gitt innsikt i hvilke behov og utfordringer de enkelte kunstfeltene møter. Likevel er det viktig å påpeke at vi ikke har snakket med aktørene som benytter seg av ordningene. Kartleggingen gir derfor ikke innsikt i deres vurdering av virkemiddelapparatet eller av i virken grad ordningene bidrar til målene for de enkelte ordningene eller kulturpolitikken. Kartleggingen må derfor ikke leses som en evaluering av virkemiddelapparatet.

Vi har også hatt samtaler med representanter fra Kulturrådet og Menon Economics underveis i prosjektet.

### 1.3 Leseveiledning

---

I kapittel 2 drøfter vi begrepsbruk og avgrensninger for kartleggingen, mens virkemiddelapparatet for internasjonalisering beskrives i kapittel 3. Vi starter med en presentasjon av de relevante aktørene, etterfulgt av en presentasjon av søknadsbaserte ordninger med internasjonalisering som hovedformål. I kapittel 4 gjør vi rede for våre forslag til indikatorer som Kulturrådet kan bruke som grunnlag for styring og rapportering på sitt internasjonale arbeid.



## 2 Begrepsbruk og avgrensning

Når offentlig virkemiddelbruk skal kartlegges, er det sentralt å avgrense hvilke virkemidler som skal omfattes og hvilke virkemidler vi ser bort fra i denne sammenheng.

I dette kapitlet gjør vi rede for sentrale begreper og avgrensninger brukt i rapporten.

### 2.1 Internasjonalisering

Kulturrådet har et særlig mandat å bidra til internasjonalt samarbeid, og internasjonalt samarbeid er derfor kjernen i deres arbeid med internasjonalisering på kunst og kulturfeltet.

Internasjonalisering og internasjonalt samarbeid er tett koblet sammen, men i denne rapporten bruker vi internasjonalisering og internasjonalt samarbeid som to ulike prosesser. Internasjonalisering som begrep er mye brukt, men likevel ikke entydig definert. Vi bruker internasjonalisering om prosessen der verden blir stadig mer knyttet sammen som følge av internasjonal handel, eierskap og økonomiske transaksjoner, internasjonalt politisk samarbeid og internasjonal kulturell utveksling. Internasjonalisering er nært beslektet med globalisering, men globalisering kan sies å ha et bredere geografisk nedslagsfelt. For eksempel kan internasjonalisering brukes om tiltakende samkvem på tvers av de nordiske landene (eller europeiske land), men dette trenger ikke innebære økt globalisering dersom interaksjonen begrenses til denne gruppen av land.

Når vi snakker om internasjonalt samarbeid, legger vi til grunn at dette handler om et samarbeid mellom to eller flere personer eller institusjoner etablert eller lokalisert i ulike land. Samarbeidet kan være uformelt i form av samtaler, møter, erfaringsutveksling, eller formalisert i form av prosjektsamarbeid inklusive kunstneriske produksjoner og faglig utviklings-samarbeid eller strategisk samarbeid mellom institusjoner. Internasjonalt samarbeid kan lede til økt

internasjonalisering, men internasjonalisering trenger ikke å være tuftet på internasjonalt samarbeid. For eksempel kan det internasjonale publikum få tilgang til norsk kunst og kultur, eksempelvis musikk, uten at denne er produsert i samarbeid.

Kunst og kulturlivet har alltid vært preget av internasjonal samhandling. For eksempel henter norske kunstnere inspirasjon fra utenlandske kunstnere og internasjonalt samfunnsliv, de samarbeider med kunstnere fra andre land i sine kunst- og kulturprosjekter, pleier internasjonale nettverk og oppholder seg i utlandet i kortere eller lengre perioder.

Digitalisering og andre drivkrefter som reduserer transport- og transaksjonskostnadene forenkler spredning av norske kunst- og kulturuttrykk til det internasjonale publikum, samtidig som internasjonale kunst- og kulturuttrykk blir lettere tilgjengelig for det norske publikum.

De ulike bransjene innenfor kunst- og kulturfeltet har til dels svært ulike verdikjeder som også varierer i kompleksitet, noe som har sammenheng med de enkelte kulturelle uttrykkenes egenart. Digitaliseringen kan viske ut tradisjonelle skiller mellom skaper og publikum, markedsføring og forbruk (Hauge, Ibenholt, Ericsson, & Hallin, 2019). Verdikjedene er i stor grad internasjonale og ytterligere internasjonalisering kan føre til tiltagende spredning av norsk kunst til internasjonalt publikum, men også internasjonal kunst til det norske publikum.

I kartleggingen ser vi på ordninger der hovedformålet er å bidra til internasjonalisering definert som samkvem på tvers av land, uavhengig av om samkvem er tuftet på internasjonalt samarbeid er ei. Vi ser på ordninger som skal fremme (SØAs kategorisering);

- internasjonalt samarbeid, for eksempel om produksjon, distribusjon, utveksling av kunst og

kulturprodukter, utveksling av personell (kort formulert som «internasjonalt samarbeid»),

- markedsføring og tilgjengeliggjøring av norsk kunst og kultur i utlandet, for eksempel oversettelse, arrangørstøtte, reisestøtte (kort formulert som «eksportrettet»), samt
- markedsføring og tilgjengeliggjøring av internasjonal kunst og kultur i Norge (kort formulert som «importrettet»).

Vi bruker kortformene «eksportrettet» og «importrettet» i tabeller og figurer av praktiske årsaker. Ordninger som er kategorisert som eksportrettet handler altså om å markedsføre og tilgjengeliggjøre norsk kunst og kultur i utlandet. Disse ordningene kan, men trenger ikke ha mål om eksport i økonomisk forstand. Tilsvarende vil ordninger som er kategorisert som importrettet handle om å tilgjengeliggjøre internasjonal kunst og kultur i Norge, og kan, men trenger ikke ha import i økonomisk forstand.

Vår tilnærming til begrepet internasjonalisering kan skille seg noe fra den tilnærmingen brukt av virkemiddelaktørene eller i andre rapporter. For eksempel er internasjonalt samarbeid et tydelig mål for Kulturrådet og derfor kan ofte internasjonalisering og internasjonalt samarbeid brukes som synonyme begreper. Mens for eksempel aktører som har ansvar for ordninger som skal bidra til markedsføring og tilgjengeliggjøring kan bruke internasjonalisering som veldig tett koblet til det å styrke norske bedrifters muligheter i internasjonale markeder.

Utenriksdepartementet bruker ikke begrepet internasjonalisering, men «internasjonalt kultur fremme». Arbeidet skal bidra til å økt markedsføring og tilgjengeliggjøring av norsk kunst og kultur i utlandet på samme måte som for eksempel Innovasjon Norge, men det er likevel en forskjell ved at for Utenriksdepartementet har arbeidet en kulturell og diplomatisk dimensjon, mens for Innovasjon Norge har slikt arbeid en næringsrettet dimensjon. Vi drøf-

ter målet med virkemiddelbruken nærmere i kapittel 3.1.

## 2.2 Statlige søknadsbaserte ordninger

---

Virkemiddel er et begrep som gjerne brukes synonymt med offentlig innsats, tiltak eller inngripen. I bred forstand kan virkemiddelbruken sies å romme både økonomiske virkemidler og ikke-økonomiske virkemidler.

I Norge tar staten en sterk rolle i finansiering av kunst og kultur og den økonomiske virkemiddelbruken omfatter alt fra støtte til produksjon, formidlingsstøtte og bygging, vedlikehold og drift av kulturbygg. Støtten er gjerne begrunnet i positive eksterne effekter, mangelfull informasjon og mangelfull tilgang på kapital (Hauge m.fl., 2019).

I denne kartleggingen konsentrerer vi oss om søknadsbaserte ordninger, og da kun ordninger som er finansiert med statlige midler. I dette inngår også internasjonale ordninger som Norge er med å finansiere og som ansees som tilgjengelige og relevante for det norske kunst og kulturfeltet inklusiv museer og kulturarv. I omtale av virkemiddelapparatet omtales aktørene og da følgelig også hvordan de søknadsbaserte ordningene passer sammen med øvrig virkemiddelbruk.

Vi ser følgelig bort fra ordninger som er finansiert med kommunale og fylkeskommunale midler, og også ordninger finansiert av private aktører og ideelle stiftelser. Denne avgrensningen er gjort etter avtale med oppdragsgiver.

## 2.3 Kunst og kulturfeltet

---

Kartleggingen omfatter søkbare ordninger relevante for det profesjonelle kunstfeltet i Norge. Hvilke kulturfelt, kunstuttrykk eller bransjer man velger å ta med i definisjonen av kulturell (og kreativ) næring

har selvsagt betydning når ordninger skal kartlegges.

I denne rapporten omhandler kunst og kulturfeltet scenekunst, litteratur, musikk, visuell kunst, kunsthåndverk, museum og kulturarv. Vi legger følgelig ikke vekt på ordninger som særlig er rettet mot film, dataspill, design, reklame og arkitektur som i andre sammenhenger kan vurderes som en del av kunst og *kulturnæringen* jf. blant annet Meld. St. 8 (2018-2019) Kulturs kraft – Kulturpolitikk for framtida. Denne avgrensningen er gjort etter ønske fra oppdragsgiver med begrunnelsen om at det er disse kunstfeltene Kulturrådet vektlegger i sitt internasjonale arbeid og har behov for mer kunnskap om.

## 2.4 Intervensjonslogikk

Som utgangspunkt for å identifisere indikatorer som Kulturrådet kan bruke i sitt videre arbeid har vi utarbeidet en intervensjonslogikk for Kulturrådets internasjonale arbeid. Intervensjonslogikken er en skjematisk fremstilling av den intervensjon Kulturrådet gjør, og hvilke endringer denne innsatsen er ment å utløse. Effektkjede, resultatkjede og programteori er andre begreper som brukes synonymt med intervensjonslogikk.

I intervensjonslogikken beskrives:

- *Innsats* handler om de ordninger, virkemidlene eller ressursene mv. som Kulturrådet har til rådighet for å utløse en ønsket endring.
- *Aktiviteter* handler om de direkte endringene i form av nye aktiviteter som Kulturrådet utløser med sin innsats.
- *Resultater* handler om de kortsiktige endringene som følge av aktivitetene som settes i gang.
- *Effekter* eller sluttgevinster handler om de langsiktige og irreversible samfunnsmessige virkninger som oppstår.

Fordi overgangen mellom kortsiktige og langsiktige gevinster ikke er opplagt, kan det også være at det vi i denne rapporten kategoriserer som hhv. resultat og effekt kan skille seg noe fra omtale i andre rapporter. Overgangen mellom hva som ansees som resultat og effekt er glidende, og fremstillingen er primært ment som et verktøy for å identifisere relevante indikatorer.

## 2.5 Indikatorer

En indikator er en målevariabel som brukes for å få forståelse av tilstand eller utvikling på et bestemt område. Begrepet indikator brukes gjerne om målevariable som kan måles direkte, men presist er indikatorer målevariable for å angi eller beskrive forhold som er for kompliserte eller for kostbare å måle direkte.

Vårt forslag til indikatorer inneholder både aktivitetsindikatorer, resultatindikatorer og effektindikatorer. Det at vi skiller mellom disse begrepene er ment som hjelp for å beskrive hva indikatorene sier noe om og ikke begreper som det er nødvendig at Kulturrådet selv bruker. Det er viktig å presisere at det sjelden finnes én ideell indikator. De fleste målemetoder har ulike styrker og svakheter, og alle indikatorer har noen fordeler og noen ulemper. I mange tilfeller er det vanskelig å tolke indikatorverdien uten at indikatorverdiene sammenlignes med andre indikatorverdier, følges over tid (tidsserier) eller sammenlignes med en normal-, eller referanseverdi.

Ved systematisk innsamling kan slik data brukes som grunnlag for styring og rapportering til overordnet myndighet og øvrige interessenter, og legge til rette for analyser av virkemiddelbruken over tid og mellom ordninger. Det er viktig å understreke at dataen alene ikke vil gi det fulle bildet av alle sider ved Kulturrådets arbeid eller endelig samfunnsnytt, men bør suppleres med støttende analyser og annen kvalitativ informasjon.

### 3 Virkemiddelapparatet for internasjonalisering av kunst og kultur

I dette kapitlet gjør vi rede for det statlige virkemiddelapparatet for å støtte opp om internasjonalisering av norsk kunst og kultur.

Kartleggingen dekker statlige søknadsbaserte ordninger rettet mot scenekunst, litteratur, musikk, visuell kunst, kunsthåndverk, museum og kulturarv der hovedformålet er:

- internasjonalt samarbeid, for eksempel om produksjon, distribusjon, utveksling av kunst og kulturprodukter, utveksling av personell (kort formulert som «internasjonalt samarbeid»),
- markedsføring og tilgjengeliggjøring av norsk kunst og kultur i utlandet, for eksempel oversettelse, arrangørstøtte (kort formulert som «eksportrettet»), samt
- markedsføring og tilgjengeliggjøring av internasjonal kunst og kultur i Norge (kort formulert som «importrettet»).

I det første delkapitlet gis en kortfattet beskrivelse av målet med virkemiddelbruken etterfulgt av et delkapittel om de sentrale aktørene på feltet; herunder deres mandat og med vekt på den innsatsen som disse gjør for å fremme internasjonalisering på kunst og kulturfeltet.

I det tredje delkapitlet gir vi en beskrivelse av søknadsbaserte ordninger som har internasjonalisering som sitt primære formål. Endelig liste over søknadsbaserte ordninger som inngår i kartleggingen er inkludert i vedlegg 2. I siste delkapittel gis en kortfattet oppsummering av funn fra tidligere evalueringer av ordningene.

#### 3.1 Målet om økt internasjonalisering på kunst og kulturfeltet

Før vi omtaler de søknadsbaserte ordningene for internasjonalisering på kunst og kulturfeltet kan det være hensiktsmessig å dvele ved målet med økt internasjonalisering på kunst og kulturfeltet.

De langsiktige målet for kulturpolitikken ble lagt i den siste kulturmeldingen, Meld. St. 8 (2018–2019) jf. tekstboks 1.

#### Tekstboks 1: Kulturpolitikken

##### Samfunns mål

*Eit levande demokrati der alle er frie til å ytre seg, og der mangfald, skaparkraft og kreativitet er høgt verdsett. Eit inkluderande samfunn der kunst og kultur av ypparste kvalitet inspirerer, samlar og lærer oss om oss sjølv og omverda.*

*Overordna kulturpolitiske mål er eit fritt og uavhengig kulturliv som*

- skaper kunst- og kulturuttrykk av ypparste kvalitet
- fremjar danning og kritisk refleksjon –
- tek vare på og formidlar kulturarv
- skaper og formidlar eit kulturtilbod som blir opplevd som relevant, og som representerer befolkninga
- er tilgjengeleg for alle og oppmuntrar den enkelte til å oppleve og delta i kulturaktivitetar
- tilbyr møteplassar og byggjer fellesskap
- fornyar seg og viser evne til omstilling
- har internasjonal gjennomslagskraft og fremjar interkulturell forståing
- styrkjer norsk språk, dei samiske språka, dei nasjonale minoritetsspråka og norsk teiknspråk som grunnleggjande kulturberarar

Kilde: Meld. St. 8 37 (2018–2019) Kulturens kraft

Internasjonal gjennomslagskraft og interkulturell forståelse er ett av syv mål for kulturpolitikken, jf. Tekstboks 1 og mer spesifikt formulert som: «*Internasjonaliseringa på kunst- og kulturområdet har fleire formål. For det første gir kunstnarisk og kulturell utveksling høgare kompetanse i seg sjølv, det kan gjere norsk kulturliv meir profesjonelt og aktuelt*

*og føre til læring og høgare kvalitet. Internasjonalisering kan òg auke eksport og import, medverke til økonomisk vekst, kulturutveksling og kreativ næring, og samtidig styrkje Noregs omdømme internasjonalt, gjere Noreg synleg utanrikspolitisk, og ha verknad for breie norske interesser og verdjar. Og kulturlivet kan vere ein inkluderande arena der kulturuttrykk blir utvikla i møte med impulsar utanfrå.»*

Fra dette leser vi at målet er koblet til økt kvalitet, kompetanse og mangfold i norsk kulturliv, men også til økonomisk vekst og omdømmebygging. Målformuleringen vitner om at kulturpolitikken ikke er isolert fra øvrige politikkområder og at det særlig er berøringspunkter mot utenrikspolitikken og næringspolitikken.

Forskjellen mellom kulturpolitikken og næringspolitikken formål er at kulturpolitikken er forankret i kulturens egenverdi og har som formål å fremme kulturelle verdier, demokrati og mangfold (jf. tekstboks 1). Næringspolitikken har som formål å styrke økonomisk verdiskaping, og skal i prinsippet tilstrebe næringsnøytralitet, dvs. at ikke enkelte næringer får fordeler eller «eksklusiv» tilgang til virkemidler.

De fleste bedrifter opererer (også internasjonalt) helt uten støtte fra det offentlige. Den næringspolitiske virkemiddelbruken har som mål å sikre en effektiv allokering av samfunnets ressurser og er gjerne begrunnet i ulike typer av markedssvikt, dvs. forhold som bidrar til at markedet ikke fungerer optimalt.

På utenriksområdet<sup>2</sup> skal kultursatsingen styrke norsk kulturlivs internasjonale muligheter og bidra til

et aktivt og levende kulturliv, fremme kulturelle rettigheter (inkludert kunstnerisk ytringsfrihet) og beskyttelse av kulturarv (inkludert bekjempelse av ulovlig handel med kulturgjenstander), men også å fremme dialog mellom Norge og andre land. Kultursatsingen har også en rolle innenfor bistandspolitikken og skal bidra til utvikling av en sterk og fri kultursektor i utviklingsland.

På politisk nivå trenger det ikke være et motsetningsforhold mellom de ulike formålene, men vi vil se at de ulike hensynene gjør seg gjeldende i innretningen og bredden på virkemidlene for internasjonalisering på kunst og kulturfeltet.

### 3.2 Bevilgende departement

---

Virkemiddelapparatet for internasjonalisering på kunst- og kulturfeltet består av både økonomiske og ikke-økonomiske virkemidler. Denne kartleggingen omhandler statlig finansierte søknadsbaserte ordninger.

Vi har gått gjennom om lag 200 søknadsbaserte ordninger som er tilgjengelige for aktører innen scenekunst, litteratur, musikk, visuell kunst, kunsthåndverk, museum og kulturarv (inkludert urfolkskunst), med henblikk på å finne dem som har internasjonalisering som hovedformål og som finansieres av statlige midler. For ordninger hvor det har vært usikkert hvorvidt de er relevante i denne sammenhengen, har vi gjort beslutning i samråd med oppdragsgiver, og diskutert med forvaltere av ordningene.

Etter en grundig gjennomgang, står vi igjen med 66 ordninger som er relevante innenfor rammene til

---

<sup>2</sup> Jf. UD's nettsider om kultursatsing

dette prosjektet. Ordningene forvaltes av i alt 18 ulike aktører, med en estimert samlet ramme på 166 millioner kroner i 2019. Samlede bevilgninger gitt som tilskudd er estimert til 151 millioner kroner. Vi mangler informasjon om støtte tildelt fra seks av ordningene (EØS, Interreg, BarentsKult, Støtteprogrammet Norden, Norske kunsthåndverkeres reise-støtte utland og oversettelsesstøtte dramatikk).<sup>3</sup>

Anslaget dekker ikke administrative kostnader eller finansiering av internasjonale aktiviteter gitt på bakgrunn av andre tilskuddsordninger eller driftsmidler. Samlet statlig innsats for internasjonalisering på kunst og kulturfeltet vil følgelig overstige det estimerte beløpet. Estimater er basert på en gjennomgang av de enkelte ordningene for 2019, men for

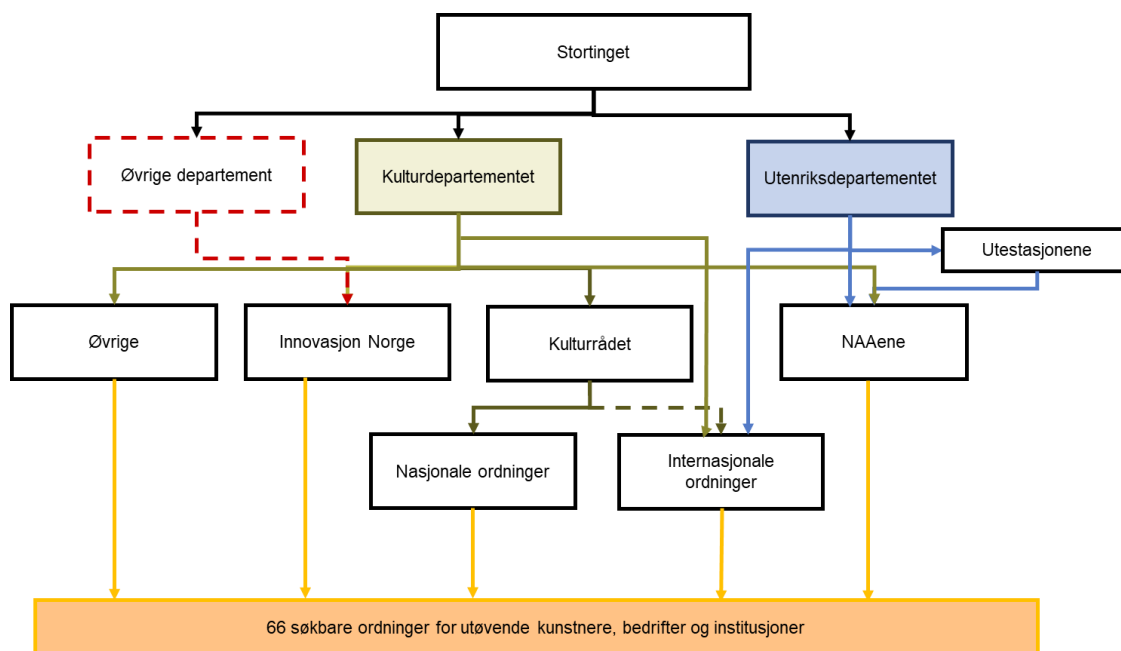
enkelte ordninger har vi kun tilgang på informasjon om samlet ramme i 2018 jf. vedlegg 2.

Ordningene er særlig lagt til Kulturrådet, som er underlagt Kulturdepartementet, organisasjonene i Norwegian Arts Abroad (NAA) og Innovasjon Norge (spesifiseres i kapittel 3.3 og vedlegg 2) jf. Figur 3.1.

Unntaket er tre ordninger som er finansiert på bakgrunn av innkrevde avgifter (Gramo, Kopinor, Norwaco og Bibliotekvederlaget). Slike ordninger betraktes som statlige ettersom slik innkreving er hjemlet i lov.

Selv om vi her legger vekt på de søknadsbaserte ordningene, vil virkemiddelaktørens arbeid ikke være begrenset til forvaltning av disse ordningene.

Figur 3.1 Illustrasjon virkemiddelapparatet for internasjonalisering på kunst og kulturfeltet



Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

Note: Linjer i grønt og blått indikerer finansiering over hhv. Kulturdepartementets og utenriksdepartementets budsjetter. Øvrige departement er indikert med stiplet linje til Innovasjon Norge som forvalter ordninger og leverer rådgivning som er tilgjengelige, men liten grad brukt av aktører på kunst og kulturfeltet og derfor ikke inkludert i de 66 ordningene.

<sup>3</sup> For NORLA har vi fra intervju informasjon om antall ordninger og fra årsrapporten informasjon om samlet støtte gitt, men vi kjenner ikke om tildeling per ordning. Vi legger imidlertid til grunn at bevilgningene i praksis er fordelt på de ulike ordningene. Dramatikerforbundet forvalter en ordning

med midler fra NORLA. Vi kjenner ikke økonomisk ramme for denne ordningen, og om denne er dekket av den inkluderte summen om samlet støtte gitt for NORLA. Denne ordningen er telt med av de vi mangler økonomisk ramme for.

Gjennomgående tilbyr aktørene rådgivning og bidrar til oppbygging av kunstfaglig kompetanse og nettverk gjennom prosjekter og nettverksaktiviteter.

Før vi beskriver virkemiddelaktørene og de søknadsbaserte ordningene gir vi en kort oppsummering av Kulturdepartementet og Utenriksdepartementet. Her omtales også de sentrale budsjettposter som alene og sammen angir retning for budsjettutviklingen for de sentrale ordningene.

#### Kulturdepartementet

Kulturdepartementet har ansvar for utvikling av den statlige kulturpolitikken ved hjelp av juridiske og økonomiske virkemidler.

I 2019 forvaltet departementet 8,5 mrd. kroner til kunst- og kulturformål (kategori 08.20), av dette gikk 1,2 mrd. kroner til Kulturrådet.<sup>4</sup> Andre store budsjettposter er blant annet støtte til musikk og scenekunst (2,9 mrd. kroner), museum og visuell kunst (1,9 mrd. kroner), samt kunstnerstipend, vederlagsordninger og tilsvarende til kunstnere (0,6 mrd. kroner) (Kulturdepartementet, 2019).

Den største delen av Kulturdepartementets bevilgning til kunst- og kulturformål bevilges som driftstilskudd til institusjoner som i stor grad har selvstendig beslutningsmyndighet innenfor sitt formål, og innenfor de generelle føringer Stortinget og regjeringen fastsetter.

Bevilgningene omfatter videre bevilgninger til produksjon, formidlingsstøtte, kulturarrangementer og kultursamarbeid mv. Det fremgår ikke av budsjettokumentene hvor mye som brukes på internasio-

nalisering av kunst og kultur. Fordi verdikjedene innen kunst og kulturaktiviteter i stor grad internasjonale, kan mye av virkemiddelbruken også antas å ha en internasjonal dimensjon.

Denne kartleggingen omfatter søkbare ordninger på kunst og kulturfeltet. Kulturdepartementet forvalter ikke selv søknadsbaserte ordninger for internasjonalisering tilgjengelig for norske kunst- og kulturaktører, men har delegert ansvaret til andre organisasjoner og styrer etter armlengdeavstand-prinsippet.

Ordningene er særlig lagt til Kulturrådet, som er underlagt Kulturdepartementet, og organisasjonene i Norwegian Arts Abroad (NAA)<sup>5</sup>, Innovasjon Norge og en rekke internasjonale og nasjonale organisasjoner.

Figur 3.2 viser nivået og utvikling på bevilgninger til virkemiddelaktører som har ansvar for ordninger som vi har kartlagt at har som formål å fremme internasjonalisering og som er finansiert over departementets budsjett. Bevilgningene tilsvarer i overkant av 200 millioner kroner i året. Beløpet overstiger anslaget for de kartlagte ordningene fordi bevilgningene også dekker administrative kostnader (lønn, husleie mv), samt prosjekter og søknadsbaserte ordninger som ikke inngår i de 66 ordningene.

Vi har i dette estimatet og figur 3.2 ikke inkludert bevilgningene til Kulturrådet i sin helhet, men kun en forholdsmessig andel beregnet med utgangspunkt i de ordningene vi her har definert som å ha internasjonalisering som hovedformål (jf. vedlegg 2). Samlet bevilgning til søknadsbaserte ordninger under norsk kulturfond og fond for lyd og bilde var på 67 millioner kroner i 2019, noe som tilsvarte 6,4 pro-

<sup>4</sup> 982 millioner til Norsk kulturfond, 42 millioner til Fond for lyd og bilde, øvrig til administrasjon

<sup>5</sup> NAA som inngår i kartleggingen er OCA, NORLA, Music Norway og Danse- og teatersentrum. Virkemiddelaktørene er omtalt i neste delkapittel.

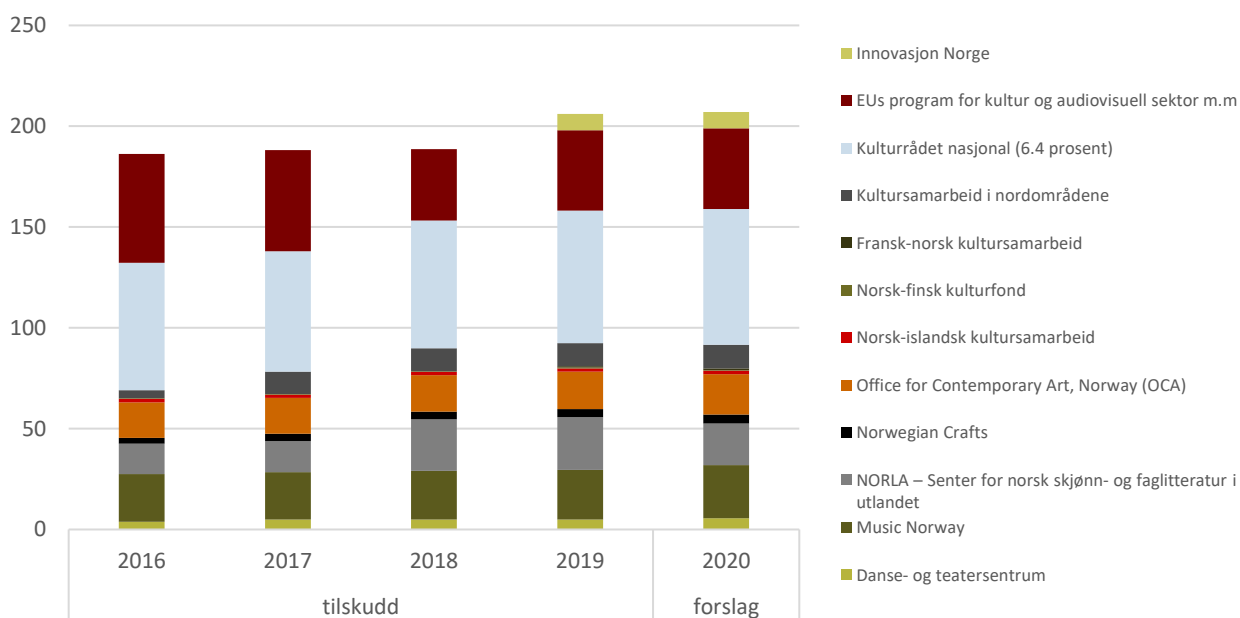
sent av samlede bevilgninger til disse fondene og er merket som «Kulturrådet nasjonal» i figuren. Vi har ikke tilsvarende data for tidligere år, og har derfor lagt til grunn at andelen på 6,4 prosent av samlede bevilgninger til Norsk Kulturfond og Fond for Lyd og Bilde er konstant.

Bevilgningene til NAA dekker bevilgninger fra departementet, som særlig skal finansiere organisasjonenes drift. Organisasjonene omtales nærmere i kapittel 3.3. Bevilgningene har ligget på et relativt stabilt nivå siden 2017, bortsett fra når det gjelder NORLA har hatt en økning i sine tilskudd, som henger sammen med at Norge var gjesteland på bokmessen i Frankfurt i 2019. NORLA har i den forbindelse disponert 30 mill. kroner til gjennomføring

av prosjektet i perioden 2017-2019. Midlene bevilges over Kulturdepartementet, Utenriksdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementets budsjetter.

Midlene som forvaltes av Kulturrådet er på linje med den samlede finansieringen til NAA og noe høyere enn den norske kontingenten for deltagelse i Kreativt Europa som er på om lag 40 millioner kroner i året. Kreativt Europa er EUs støtteprogram for kulturell og kreativ næring (Kreativt Europa), som har som formål å fremme europeisk kulturelt og språklig mangfold og kulturarv, og styrke konkurranseevnen i de kulturelle og kreative sektorene. Dette gir kultur- og medieaktører fra Norge tilgang til finansiering og mulighet for utvikling på lik linje som de øvrige med-

Figur 3.2 Årlige bevilgninger til virkemiddelaktører som har ansvar for søknadsbaserte ordninger for internasjonalisering på kunst og kulturfeltet, finansiert over Kulturdepartementets budsjett, i mill. 2019-kroner.



Note: For årene 2016 til 2019 angis saldert budsjett og regnskapsførte budsjett med utgangspunkt i kulturdepartementets budsjettproposisjoner, mens året 2020 angir budsjettforslag. Kulturrådet nasjonal viser kun 6,4 % av samlede bevilgninger til Norsk kulturfond og Fond for lyd og bilde. Summene er inflasjonsjusterte til 2019-kroner. Kilde: Kulturdepartementet Prop. 1 S (2016, 2017, 2018, 2019)



lemslandene i EU og andre programland i EUs naboregioner (Kulturdepartementet, 2018, s. 65).

Den norske deltageravgiften til Kreativt Europa bevilges over Kulturdepartementets budsjett. Kreativt Europa har to del-program: kulturprogrammet og mediaprogrammet. Kulturrådet er koordinerende enhet for kulturprogrammet, mens Norsk filminstitutt har ansvaret for å veilede og informere søkere til mediaprogrammet i Norge (Kulturdepartementet, 2019).

I kulturprogrammet står samarbeidsprosjekter særlig sentralt og kan tematisk plasseres innenfor satsingsområdene mobilitet, publikumsutvikling, kapasitetsbygging, kulturarv eller interkulturell dialog. Kreativt Europa har også en rekke andre utlysninger innenfor kulturfeltet. Det omhandler ulike satsinger innenfor musikk, mobilitet, oversettelse av litteratur og prosjekter i skjæringspunktet mellom formidling og teknologi. Innenfor Kreativt Europa er det også satt av midler til arbeidet med Europeiske kulturhovedsteder, ulike EU-priser innen bl.a. litteratur og arkitektur og til ulike plattformer og nettverk på tvers i Europa.

I Figur 3.2 er midlene til Kreativt Europa basert på budsjettbevilgningen (og ikke norsk retur) og inkluderer også mediaprogrammet. I estimeringen av samlede tilskudd og annen støtte til internasjonalisering på kunst og kulturfeltet har vi lagt norsk retur i kulturprogrammet i grunn jf. kapittel 3.4 og vedlegg 2.

Videre legger Kulturdepartementet til rette for internasjonalt kultursamarbeid gjennom multilateralt samarbeid bilaterale samarbeid som for eksempel

det Finsk-norsk kulturfond, Fransk-norsk kultursamarbeid, Norsk-islandsk kultursamarbeid (forvaltes av Kulturrådet).

I 2017 iverksatte regjeringen en ny satsing på kulturell og kreativ næring, med den hensikt å skape vekst, verdiskaping og arbeidsplasser i disse næringene, heretter omtalt som KKN-satsingen. KKN-satsingen omfatter en samlet økning i bevilgningene til kulturell og kreativ næring med 70 millioner kroner (Kulturdepartementet, 2016).<sup>6</sup>

Bevilgningene til Innovasjon Norge dekker midler til eksportsatsningen «ut i verden» (8 millioner kroner i 2019) som er en del av KKN-satsingen, jf. kapittel 3.3. for en nærmere omtale av Innovasjon Norge. I 2019 var oppmerksomheten rettet mot litteraturfeltet og i 2020 vil satsingen være rettet mot musikkfeltet, mens i tidligere år har satsingen vært rettet mot spill og arkitektur som ikke dekkes av denne kartleggingen. Som et estimat på satsingen rettet mot kulturfeltet, har vi i figuren inkludert 8 millioner kroner i 2019 og 2020 i Figur 3.2.

Utover dette legger også departementet til rette for internasjonalt kultursamarbeid gjennom for eksempel Nordisk Ministerråd, Europarådet, og UNESCO, men som finansieres over Utenriksdepartementets budsjetter.

#### Utenriksdepartementet

Utenriksdepartementets (UD) oppgave er å arbeide for Norges interesser internasjonalt. Departementets kultursatsing<sup>7</sup> går ut på å styrke norsk kulturlivs internasjonale muligheter og bidra til et aktivt og levende kulturliv. Videre skal departementet fremme

<sup>6</sup> Av dette gikk ca 20 millioner kroner til andre tiltak enn de som omfattes av KKN-satsingen for eksempel 1 million per år til NAAene og midler film-

insentivordningen (forvaltes av Norsk filminstituttinstitutt, NFI), 5 millioner kroner til digitalisering i lokalradio og 4 millioner til en regional filmsatsing.  
<sup>7</sup> Jf. UD's nettsider om kultursatsing

kulturelle rettigheter (inkludert kunstnerisk ytringsfrihet) og beskyttelse av kulturarv (inkludert bekjempelse av ulovlig handel med kulturgjenstander).

Utenriksdepartementet har over mange år jobbet med internasjonalt kulturfremme. Formålet er særlig å skulle bidra til at norsk kulturliv får flere internasjonale muligheter og bredere internasjonal kontaktflate. Videre er internasjonalt kulturfremme et verktøy for å fremme dialog mellom Norge og andre land, og at relevante målgrupper får mer kunnskap om Norge, norske synspunkter og norsk politikk.<sup>8</sup> Dette kan være spesielt viktig når andre kanaler for dialog er svake eller ikke eksisterer på grunn av vanskelig politisk klima.

Departementets arbeid med internasjonalt kulturfremme bygger på trekantsamarbeidet, som består av departementet, kunstorganisasjonene i nettverket Norwegian Arts Abroad (NAA, omtalt i eget kapittel under) og utenriksstasjonene (Norges ambassader i andre land). Departementet leder arbeidet, legger de overordnede føringene og bevilger midler til virkemidlene, mens organisasjonene i NAA-nettverket og utenriksstasjonene forvalter midler på vegne av departementet. Det er NAA-ene og utenriksstasjonene selv som prioriterer innenfor rammen satt av departementet. NAA-ene forvalter søknadsbaserte reisetilskudd for å få norske kunstnere ut i utenlandske markeder, mens utenriksstasjonene forvalter ordningen for å få utenlandske eksperter og journalister til å delta på norske arrangementer.

Formålet med reisestøtten er at norske kunstnere og deres produksjoner kan bli omtalt og kjøpt/boo-

ket i andre land, i tillegg til å bygge nettverk som på lengre sikt kan få positiv betydning for norske kunstnere. Arbeidet omfatter deler av kunst og kulturfeltet. I tillegg tildeles NAA-ene prosjektmidler for prioriterte internasjonale aktiviteter.

Utenriksstasjonene arbeider med internasjonalt kulturfremme skjer hovedsakelig på bakgrunn av samarbeidet med NAA-ene og andre bransjeaktører, som gallerier, og i mindre grad med utøvende kunstnere.

NAA-ene gir råd til departementet og utenriksstasjonene, og utenriksstasjonene bidrar med kunnskap og råd om det aktuelle utenlandske markedet og relevante utenlandske aktører til departementet og NAA-ene.

Arbeidet hos NAA-ene og utenriksstasjonene finansieres hovedsakelig over Utenriksdepartementets budsjett, kapittel 115 «Norgesfremme». Det ovennevnte arbeidet for å fremme norsk kultur internasjonalt hos NAA-ene og utenriksstasjonene (trekantsamarbeidet) finansieres hovedsakelig gjennom post 70 Kultur- og informasjonsformål, men midler omdisponeres også fra de andre postene etter når det er behov og relevant (for eksempel kan kulturprosjekter også ha en næringsfremmende dimensjon).

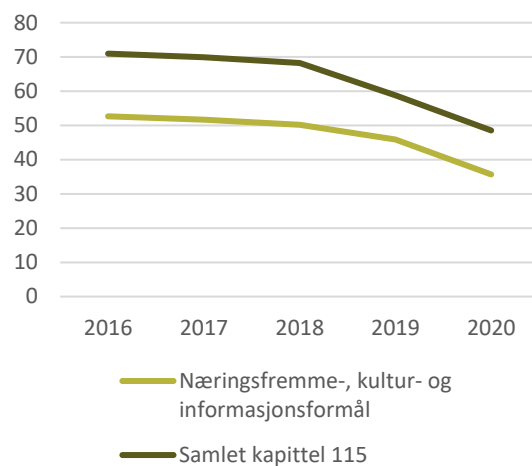
Figur 3.3 viser bevilgningene for henholdsvis på de relevante postene i kapittel 115 samlet og næringsfremme-, kultur- og informasjonsformål separat i perioden 2016-2020, mens figur 3.4 viser bevilgninger til virkemiddelaktører som forvalter søkbare ordninger for internasjonalisering i 2018<sup>9</sup>

<sup>8</sup> Se [https://www.regjeringen.no/no/dep/ud/tilskuddsmidler/utlyste\\_tilskudd/tekst\\_kulturmidler/id2607441/](https://www.regjeringen.no/no/dep/ud/tilskuddsmidler/utlyste_tilskudd/tekst_kulturmidler/id2607441/)

<sup>9</sup> Post 70 og 71, har fram til budsjettåret 2018 inngått i én post. Vi har ikke informasjon om budsjettmessige fordelinger, men bevilgninger til organisasjoner med ansvar for søkbare ordninger i 2019 vises i figur 3.4.

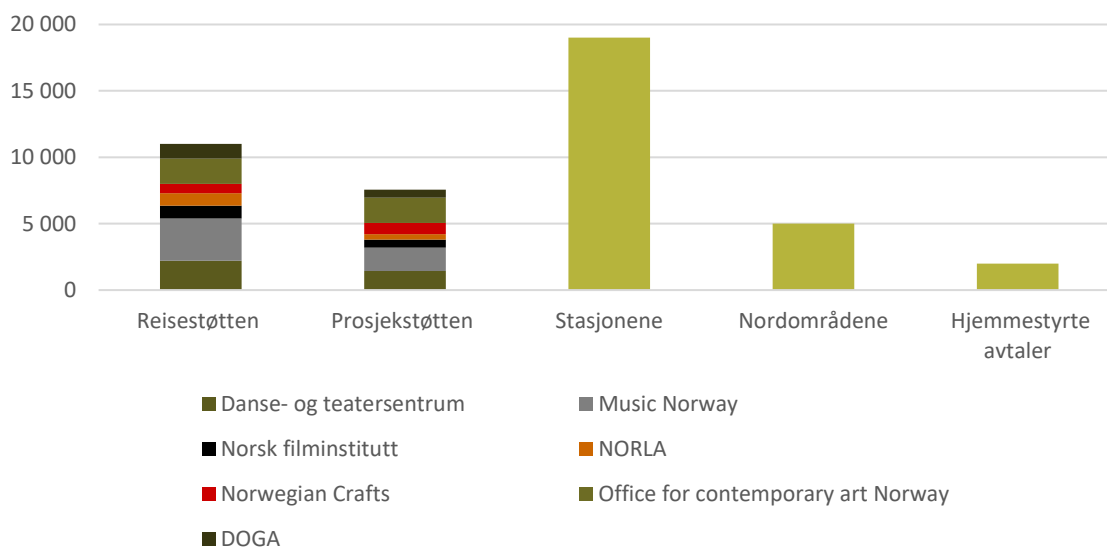
Bevilgningene til næringsfremme, inkludert kulturformål, er blitt redusert de senere år, og hvilket har ført til at bevilgningene til NAA-enes og utenriksstasjonenes arbeid med internasjonalisering av norsk kunst og kultur også er redusert.

Figur 3.3 Bevilgning fra Utenriksdepartementet under kapittel 115 Norgesfremme for årene 2016 til 2020. i mill. 2019-NOK.



Kilde: Utenriksdepartementet  
 Note: For årene 2016 til 2019 angis regnskapsførte budsjett med utgangspunkt i kulturdepartementets budsjettproposisjoner, mens året 2020 angir budsjettforslag.

Figur 3.4 Bevilgning fra Utenriksdepartementet til NAA-ene for reisestøtte og prosjektstøtte, og til utenriksstasjonene, nordområdene og hjemmestyrte avtaler, 2019



Kilde: Utenriksdepartementet

Departementets kultursatsing omfatter også nord-områdesatsing, kulturfremme i utviklingsland og internasjonalt arbeid med kulturarv.

Regjeringens nordområdesatsing er en viktig del av utenrikspolitikken, og kulturdimensjonen er en integrert del av dette arbeidet. Utenriksstasjonene i Murmansk, Ottawa og Washington har en særskilt oppgave med å synliggjøre Norge, fremme Norges omdømme og norsk-russisk samarbeid, bygge folk-til-folk-samarbeid og kulturutveksling på tvers av landegrensene i nordområdene. Dette inngår deres arbeid med internasjonalt kulturfremme. For eksempel forvalter disse stasjonene midler som kan gis til festivaler i Nord for å dekke reisekostnader for besøkende eksperter fra land i nordområdene. Sentralt i denne satsingen er også urfolksprosjekter. Departementet er i tillegg involvert i Barentssekretariatet (Barents secretary), som fremmer Norsk-Russisk samarbeid og over departementets budsjett bevilges støtte til prosjektmidler og kjerne-støtte. Det har vært en nedgang også i disse bevilgningene de senere år. Det Norske Barentssekretariatet (The Norwegian Barents Secretary) forvalter den søkbare ordningen BarentsKult, med midler fra Utenriksdepartementet. Ordningen har som formål å fremme norsk-russisk samarbeid.

EØS-midlene er Norge, Island og Liechtensteins bidrag til sosial og økonomisk utjevning i EØS-området. I perioden 2014 til 2021 er det satt av 2,8 milliarder euro til ulike programmer og prosjekter<sup>10</sup>. Midlene går til sektorer som er viktige for utviklingen i Europa, og hvor det samtidig er potensial og interesse for samarbeid med norske aktører.

EØS-midlene til kunst- og kultursamarbeid utgjør 38,2 millioner euro for perioden, og kan gå til et bredt spekter av prosjekter innenfor:

- samproduksjon av alle typer kunst
- vandreutstillinger og turneer
- kunstkritikk
- kompetanseutvikling
- publikumsutvikling og kulturelt entreprenørskap
- kunst- og kultur som stedsutvikling

Det er totalt 15 land som mottar EØS-midler, og 8 av disse landene har et eget kulturprogram. I inneværende periode er kulturarv og kunst- og kultursamarbeidsprogrammene slått sammen til ett stort program, men med ulike utlysninger. Kulturrådet er nasjonalt kontaktpunkt og har ansvar for utlysninger knyttet til kunst- og kultursamarbeid. Riksantikvaren har ansvar for utlysninger til kulturarv. Norske kunstnere og kulturaktører, frivillige organisasjoner innen kultur, offentlige etater, institusjoner og andre kan delta i samarbeidsprosjekter.

Det er aktøren i mottakerlandet som søker og norske aktører deltar som partnere, mens det er programoperatøren i de enkelte landene som forvalter midlene og utbetaler støtten til prosjekteier som i sin tur utbetaler til sine norske partnere.

I flere av landene er det obligatorisk med norsk partner, og Kulturrådet har beregnet at det for inneværende periode vil være nærmere 180 norske kulturaktører som deltar i kunst- og kulturprosjekter under EØS-midlene<sup>11</sup>. I tillegg har norske kulturaktører

<sup>10</sup> EØS-midlene består av Norway Grants (kun finansiert av Norge), og EEA Grants (finansiert av Norge, Island og Liechtenstein). Norges andel utgjør ca 98 prosent av begge ordningene sett under ett.

<sup>11</sup> Se vedlegg 4 for fordelingen av EØS-midler til kunst- og kultur i perioden 2014 til 2021.

mulighet til å søke prosjektstøtte innenfor «Sivilt Samfunn»-programmene i EØS.

Utenriksdepartementet har også en forsikringsordning for kunst fra Norge som skal vises i utlandet, mens Kulturdepartementet har forsikringsordning for kunst fra utlandet som skal vises i Norge. Ordningen gir norske museer mulighet til å låne ut kunstverk og gjenstander til utstillinger ved renommerte visningssteder utenlands (Utenriksdepartementet, 2019, s. 48). UDs forsikringsordning skal avvikles fra og med 2023, mens Kulturdepartementets forsikringsordningen er planlagt omgjort til en tilskuddsordning.

Utenriksdepartementet har i tillegg til å fremme norsk kultur internasjonalt i oppdrag å fremme kulturelle rettigheter i utviklingsland, med fokus på kunstnerisk ytringsfrihet, kulturarv og verdensarv gjennom menneskerettighetsarbeidet.<sup>12</sup> Tidligere har denne posten også omfattet samarbeid mellom kunst- og kulturaktører i Norge og land i sør, mens posten nå i større grad ikke er tiltenkt norske aktører og derfor ikke inkludert kartleggingen.

### 3.3 Virkemiddelaktørene

#### Kulturrådet

Kulturrådet er statens rådgiver i kulturspørsmål og forvalter mange søknadsbaserte ordninger på kunst og kulturfeltet.

Kulturrådet forvalter blant annet norsk kulturfond og fond for lyd og bilde, som begge har søknadsbaserte ordninger hvor internasjonalisering er en sentral del eller hovedformålet ved enkelte ordninger.

Fem søknadsbaserte ordninger med finansiering fra de to fondene Kulturfondet og Fond for Lyd og Bilde har internasjonalisering som primærformål estimert til 66 millioner kroner i 2019, noe som tilsvarte om lag 6,4 prosent samlede tilskudd fra de to fondene i 2019. Kulturrådet støtter opp om internasjonale initiativer, nettverk og samarbeid på prosjektnivå gjennom forvaltningen av disse tilskuddsordningene, men også ved at prosjekter som mottar støtte fra andre ordninger kan tenkes å være basert på internasjonalt samarbeid eller ha internasjonal relevans.

Kulturrådet forvalter også tiltak under regjeringens satsing på kulturell og kreativ næring (KKN-satsingen). Satsingen skal bidra til vekst, verdiskaping og arbeidsplasser via økte investeringer i og omsetning av kunst og kulturproduksjoner (Hauge, Ibenholt, Ericsson, & Hallin, 2019, s. 31). Ettersom internasjonalisering i form av blant annet eksport av norsk kunst og kultur bidrar til måloppnåelse innen KKN-satsingen, er den internasjonale dimensjonen en naturlig del av satsingen, noe Kulturdepartementet også understreker i tildelingsbrevet i 2017: «Kreativt Norge skal ha et internasjonalt perspektiv i sitt arbeid» (Kulturdepartementet, 2017, s. 7).

Kulturrådet bidrar også til internasjonalt samarbeid på programnivå gjennom å være kontaktpunkt for EUs kulturprogram Kreativt Europa, EØS-midlene, Østersjøregionen og aktivt engasjement i UNESCOs konvensjon for immateriell kulturarv.

Kreativt Europas kulturprogram er tilgjengelig for alle virksomheter som har sitt hovedvirke i kulturfeltet. Dette kan være alt fra biblioteker, utdanningsinstitusjoner, små og store teatergrupper, gallerier til

<sup>12</sup> Se kapittel 152, post 70 i <https://www.statsbudsjettet.no/Statsbudsjettet-2020/Dokumenter1/Fagdepartementenes-proposisjoner/Utenriksdepartementet-UD/Prop-1-S-/Del-2-Budsjettforslaget-/7-Budsjettforslaget/>

musikkensembler. Prosjektleder må ha vært registrert som juridisk enhet i minst to år når søknaden sendes. Norske virksomheter kan også delta som partner i prosjekter. Da ligger prosjektlederansvaret hos en annen, men det gir likevel betydelig merverdi å delta som partner (Espelien & Baustad, 2018). I 2019 fikk Norge tildelt to prosjektledere og 12 partnere i samarbeidsprosjekter i Kreativt Europa. Deltagerne kommer fra hele landet. Samlet retur til Norge i kulturprogrammet er estimert til 10,7 millioner kroner i 2019.

Kreativt Europa, EØS-midlene og andre internasjonale arenaer gir tilgang til kulturpolitisk kompetanse og erfaring som kan brukes som grunnlag for råd til overordnet myndighet.<sup>13</sup>

#### Norwegian Arts Abroad

Nettverket Norwegian Arts Abroad (NAA) består av de syv organisasjonene Danse- og teatersentrum, Design og Arkitektur Norge (DOGA), Office for Contemporary Art Norway (OCA), Norwegian literature abroad (NORLA), Norsk Film Institutt, Norwegian Crafts og Music Norway. Disse driver et langsiktig arbeid med å styrke norsk kunst og kulturs internasjonale muligheter. I rammen av dette prosjektet inngår ikke kunstfagene under Norsk Film Institutt og DOGA, men kun ordninger som forvaltes av Norwegian Crafts, Danse- og teatersentrum, OCA, NORLA og Music Norway.

Organisasjonene jobber aktivt med å markedsføre norsk kultur og kunst internasjonalt. Aktørene jobber ulikt og tilpasset deres respektive bransjer, men felles er at internasjonaliseringsarbeidet understøttes gjennom å fremme møteplasser og internasjo-

nalt nettverk og gjennom egeninitierte eller tilskuddsfinansierte samarbeidsprosjekter.

NAAenes aktiviteter finansieres med bevilgninger fra Kulturdepartementet og Utenriksdepartementet, samt andre inntekter eksempelvis fra andre tilskuddsordninger og private bidragsytere jf. Figur 3.5 som viser driftsinntekter slik disse er rapportert i organisasjonens årsrapporter og samlet finansiering de siste tre år med tilgjengelige årsrapporter (2018 er siste tilgjengelige år).

Illustrasjonen øverst til venstre i Figur 3.5 viser bevilgninger fra departementene slik dette er oppgitt i organisasjonenes årsrapporter, der «annet» inkluderer driftsinntekter fra uoppgitte kilder.

Vi kan ikke utelukke at også «annet» direkte eller indirekte bevilges over to de departementenes budsjetter, men figurene illustrerer likefullt at en betydelig del av inntektene bevilges over Kulturdepartementets budsjetter tilsvarende mellom 45-90 prosent av driftsinntektene.

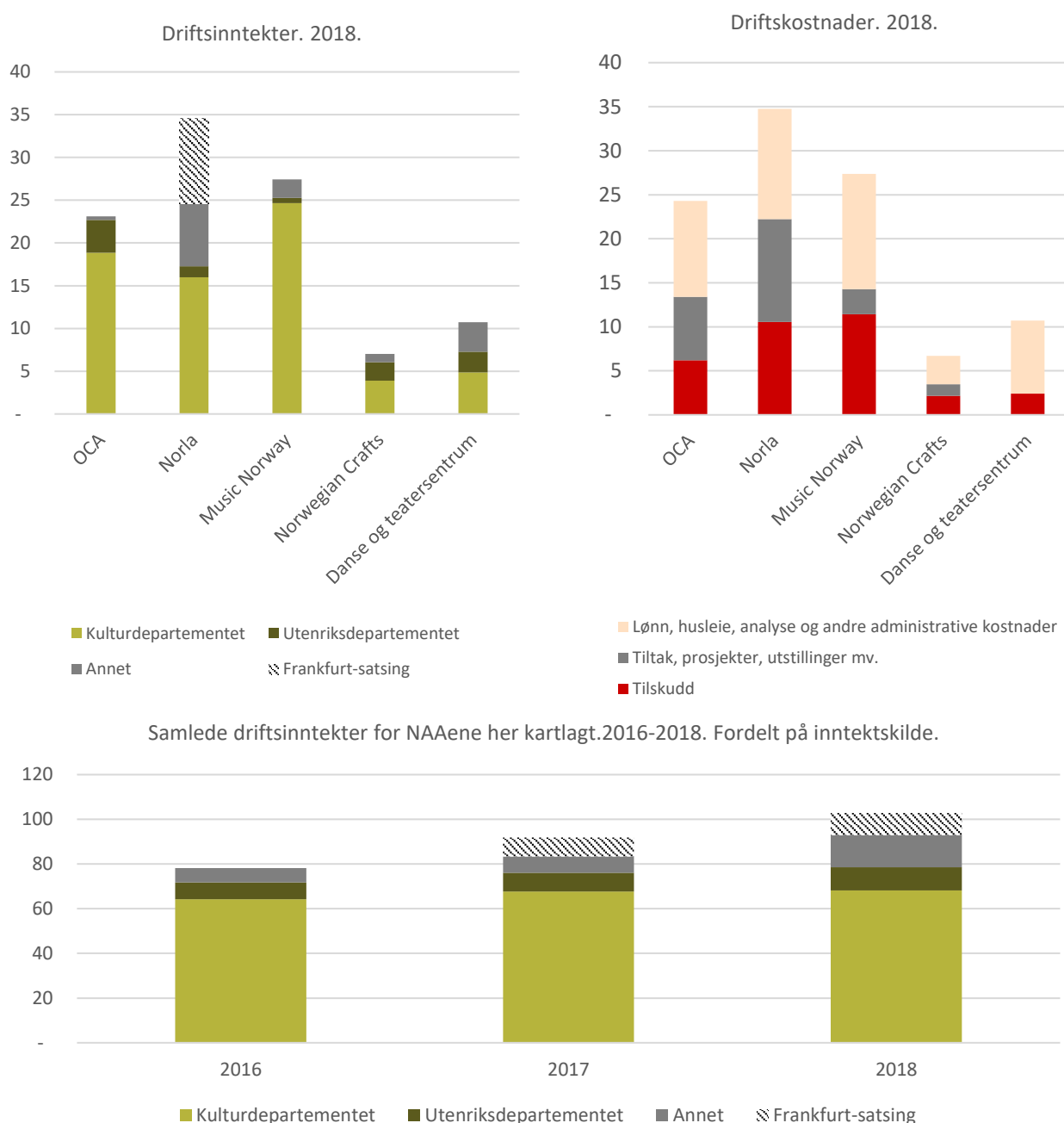
Merk at vi for NORLA spesifiserer bevilgninger til Frankfurt-satsingen som er finansiert både over Kulturdepartementet og Utenriksdepartementets budsjetter. Vi har ikke fordelt disse per departement for å synliggjøre at dette er en midlertidig satsing.

<sup>13</sup> Se kapittel 4 for en nærmere omtale av Kulturrådet og dets internasjonale arbeid

Driftsinntekter omfatter også bevilgninger som senere deles ut som tilskudd på bakgrunn av søkbare ordninger. Tilskudd utgjør mellom 22 og 42 prosent av totale driftskostnader i 2018.

Som tidligere beskrevet, er organisasjonene i NAA en del av trekantsamarbeidet og forvalter på vegne av Utenriksdepartementet søknadsbaserte reise- støtteordninger som har som mål å fremme norsk

Figur 3.5 Driftsinntekter og -kostnader NAAene. 2016-2018 I mill. 2019-NOK.



Note: Årsrapporten for Danse og teatersentrum angir ikke samlede inntekter og kostnader. Bevilgninger fra kulturdepartementet er basert på Kulturdepartementets budsjettokumenter, mens bevilgninger fra Utenriksdepartementet er basert på tilskudd og administrasjonskostnader knyttet til UDs reisestøtteordning.

kunst og kultur internasjonalt (i denne kartleggingen kategorisert som «eksportrettet»). Eksterne fagutvalg tar beslutningen om hvilke søknader som blir innvilget. I fagutvalget er Utenriksdepartementet og den aktuelle kunstfaglige organisasjonen representert, i tillegg til øvrige medlemmer oppnevnt av organisasjonens styre eller administrasjon. Utvalget ledes av organisasjonenes direktør som også er utvalgets ansikt utad.

NAA-ene forvalter også midler utover driftsfinansieringen på vegne av Kulturdepartementet, blant annet som en del av regjeringens satsing på kulturelle og kreative næringer (KKN-satsingen). Ettersom målene under KKN-satsingen allerede er en sentral del av NAA-enes langsiktige arbeid, brukes midlene i stor grad til å styrke eksisterende ordninger/innsatser, men også til etablering av nye tilskuddsordninger o.lign.

NAA-ene er opptatt av at ordningene forvaltes strategisk og sees i sammenheng med øvrige aktiviteter og basert på inngående bransjekunnskap og opparbeidede nettverk på deres kunstfaglige felt.

#### Music Norway

Music Norway er en stiftelse opprettet av Kulturdepartementet. Music Norways formål er å legge til rette for eksporttiltak og internasjonal profilering av norsk musikk. Stiftelsens formål er å øke interessen for og bruken av norsk musikk innen alle sjangre (Music Norway, 2019).

Music Norway forvalter seks søknadsbaserte ordninger som alle har internasjonalisering som hovedformål, inkludert UDs reisetilskudd. Ordningene dekker artistene, rettighetshavere, management og

arrangører av eksportarenaer (som festivaler). Ordningene muliggjør aktiv deltakelse og synlighet i internasjonalt marked for norske musikere, noe som øker etterspørsel etter og markedsverdien av norsk musikk, og skaper nettverk.

Music Norway samarbeider også med Innovasjon Norge om eksportprogrammet «Musikk ut i verden», som skal styrke de deltakende bedriftenes internasjonale konkurransekraft, og bidra til at flere utenlandske aktører bruker Norge som utgangspunkt for sine musikkproduksjoner.

#### Norwegian Crafts

Norwegian Crafts er etablert og eies av Norske Kunsthåndverkere med mandat om å styrke kunsthåndverk fra Norge internasjonalt. Norwegian Crafts forvalter og bidrar til forskjellige støtteordninger som er relevant for norske eller Norge-baserte aktører innen kunsthåndverk, og jobber i feltet både for å bygge kompetanse og for å fremme og skape muligheter for norske/Norge-baserte aktører innen kunsthåndverk internasjonalt.

På vegne av Utenriksdepartementet forvalter de frakt- og reisestøtteordningen rettet mot profesjonelle kunsthåndverkere, slik at de får mulighet til å delta i prosjekter i andre land, og har to søknadsbaserte ordninger som gir norske/Norge-baserte kunsthåndverkere mulighet til å delta på sommerprogram på to skoler i USA. Norwegian Crafts medfinansierer også støtteordningen «ISGIES» rettet mot norske gallerier og utstillingssteder som skal delta på utvalgte internasjonale kunstmesser og visningssteder. «ISGIES<sup>14</sup>» forvaltes av Office for Con-

<sup>14</sup> ISGIES står for International Support for Galleries and Independent Exhibition Space



temporary Art Norway (OCA) i samarbeid med Norwegian Crafts.

#### Office for Contemporary Art Norway (OCA)

Office for Contemporary Art Norway er en ikke-kommersiell stiftelse som ble stiftet av Kulturdepartementet og Utenriksdepartementet i 2001, og har som overordnet formål å skape dialog mellom norske kunstnere, inkludert samiske kunstnere, og den internasjonale kunstscenen, og støtte norsk-baserte kunstnere i deres internasjonale aktiviteter. OCAs diskurs, utstillings, publikasjon, residenser og besøksprogram fokuserer på å jobbe mot målene som er blant annet å øke internasjonal kjennskap til norsk kunst og promotere norske kunstnere og kulturaktører som har internasjonalt potensial.

OCA forvalter åtte søknadsbaserte ordninger som har internasjonalisering som hovedformål, og disse skal blant annet bidra til at norske og Norge-baserte utøvere promoter og profesjonaliseres internasjonalt, og på den måten også bygger nettverk og kunnskap. OCA samarbeider, som beskrevet over, med Norwegian Crafts om forvaltningen av ordningen ISGIES.

OCA erfarer at arbeidet rundt Nord-Norge og same-land (Sapmi) har ført til økt internasjonal interesse for nordnorsk og nordsamisk kultur, og økt etter-spørsmål fra internasjonale kuratorer etter studieturer til disse områdene.

I tillegg har OCA hatt ansvar for Norges deltakelse i biennalen i Venezia siden 2001 (med midler fra Kulturdepartementet).

#### Danse- og teatersentrum

Danse- og teatersentrum er et nasjonalt kompetansesenter som jobber med å promotere profesjonelle utøvende kunstnere hjemme og internasjonalt, med fokus på fri scenekunst. Til sammen forvalter de tre ordninger med internasjonalisering som hovedfor-

mål, som samlet dekker frie scenekunstnere og produsenter og managere. Ordningene har som formål å bidra til at profesjonelle frie scenekunstnere og kulturaktører får internasjonale muligheter.

Støtteordningene for internasjonalisering understøttes også av organisasjonens øvrige internasjonale mobilitets- og promoteringsarbeid. Dette består blant annet i «Norway now», hvor de inviterer nøkkelpersoner hjem til bransje- og messetreff med delegasjoner av scenekunstnere og produsenter, som da får mulighet for presentasjon og pitching. Disse bransjeprosjektene finansieres av prosjektmidler fra UD.

#### NORLA

Norwegian Literature Abroad (NORLA) skal bidra til økt interesse og kjennskap til norsk litteratur, og økt salg av norsk litteratur til utlandet. NORLA selger ikke rettigheter, men jobber for at rettighetshavere skal få internasjonale nettverk og kunne selge norsk litteratur til andre land. Deres kunstfaglige områder er skjønnlitteratur, sakprosa og barne- og ungdomslitteratur. NORLA hadde også hovedansvaret for Norges deltakelse som gjesteland på bokmessen i Frankfurt i 2019. NORLA har også samarbeidet med Innovasjon Norge om «Litteratur ut i verden»-programmet, som går over perioden 2018 til 2020.

NORLA arbeider bredt for at norsk litteratur skal få innpass i mange språk. Blant annet forvalter de 17 søknadsbaserte ordninger som har internasjonalisering som hovedformål, og som er tilgjengelige for oversettere, forlag, agenter, forfattere og presse jf. vedlegg 2. Formålet er å legge til rette for og fasilitere eksport av norsk litteratur.

For NORLA har vi informasjon om antall ordninger, men ikke om tildeling per ordning. Vi har fra årsrapporten funnet informasjon om støtte gitt på bakgrunn av to ordninger, men kjenner ikke fordelingen

per ordning. Vi legger imidlertid til grunn at bevilgningene i praksis er fordelt på de ulike ordningene.

### Innovasjon Norge

Innovasjon Norge er statens og fylkeskommunenes virkemiddel for å realisere verdiskapende næringsutvikling i hele landet. Selskapet forvalter virkemiddel innenfor finansiering, kompetanse, profilering, nettverk og rådgiving. Innovasjon Norge får bevilgninger og oppdrag via oppdragsbrev fra en rekke departement<sup>15</sup> og fylkeskommunene. Den samlede bevilgningen til Innovasjon Norge i 2018 var på 4,1 milliarder kroner. Sammen med de låneordningene Innovasjon Norge har, kunne selskapet dele ut i alt 7,2 mrd. kroner til norske bedrifter gjennom ulike ordninger og tjenester (Innovasjon Norge, 2019).

Innovasjon Norge fikk i 2017 for første gang et oppdrag fra Kulturdepartementet, gjennom satsingen på kulturell og kreativ næring.<sup>16</sup> Målet er å øke norske bedrifters og investorers investering i kulturelle og kreative produkter og tjenester, rettigheter og talenter, samt utvikle vekstkraftige virksomheter som omsetter kulturelt og kreativt innhold nasjonalt og internasjonalt. Satsingen er rettet mot kulturell og kreativ næring som omfatter næringsvirksomhet basert på fremstilling av kulturelle uttrykk som visuell kunst, utøvende kunst, musikk, litteratur, film, data-spill, TV og radio, trykte medier, arkitektur, design og reklame.

For 2019 består satsingen i Innovasjon Norge av fire konkrete tiltak<sup>17</sup>:

- Låneordninger (10 mill. kroner)
- Eksportprogram («ut i verden») (8 mill. kroner)
- Bedriftsnettverk og klyngeprogram (10 mill. kroner)
- Investorprogram (0,6 mill. kroner)

«Ut i verden» programmene gjennomføres som årlige programmer der deltagerne tilbys både kompetanse og finansiering. Så lang er det arrangert 4 programmer: «Spill ut i verden» (2016-2018), «Arkitektur ut i verden» (2017-2019), «Litteratur ut i verden» (2018-2020), og «Musikk ut i verden» som nå er i oppstartsfasen. Satsingene gjennomføres i samarbeid med berørt organisasjon.

Som et tillegg til hovedoppdraget, mottok Innovasjon Norge i desember 2018 et mindre tilleggsoppdrag. Tilskuddet var på 1,4 mill. kroner og skulle benyttes til å utvikle kunnskapsgrunnlaget innen kultur og reiseliv.

Vi har inkludert «ut i verden»-programmet i denne kartleggingen da ordningen har et tydelig uttalt mål om økt eksport.

Utover dette tilbyr Innovasjon Norges gjennom sine generelle ordninger kompetanse, nettverk og finansiering for å understøtte vekst i internasjonale markeder<sup>18</sup>, herunder:

- rådgivning internasjonal satsing og markeder
- kurs og kompetanse
- finansiering

<sup>15</sup> I 2018 mottok Innovasjon Norge bevilgninger og oppdrag via oppdragsbrev fra Nærings- og fiskeridepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Kunnskapsdepartementet, Kulturdepartementet, Samferdselsdepartementet og Utenriksdepartementet.

<sup>16</sup> Denne satsingen er gjenstand for en følgeevaluering i perioden 2018-2022. Følgeevalueringen gjennomføres av Høgskolen i Innlandet, Sam-

funnsøkonomisk Analyse og WSP/Kontigo, på oppdrag fra Norsk kulturråd, se også Hauge m.fl. (2020).

<sup>17</sup> Opprinnelig var det fem tiltak, og inkluderte også et kompetanseprogram. Dette programmet ble imidlertid overført til Kulturrådet i 2018.

<sup>18</sup> <https://www.innovasjon norge.no/no/tjenester/internasional-satsing/radgivning-internasional-satsing-og-markeder/>

- messer, delegasjoner og internasjonal profilering

Ordningene er generelt åpne for bedrifter fra alle næringer, men er rettet mot kommersielle aktører og ment å utløse økt verdiskaping i Norge. Deltaelse fra kulturell og kreativ næring med utgangspunkt i avgrensningen brukt i denne rapporten er imidlertid såpass begrenset i øvrige ordningene at vi ikke har tatt med de generelle ordningene.<sup>19</sup>

#### Øvrige aktører som er inkludert i kartleggingen

Nordisk ministerråd er de nordiske regjeringenes offisielle samarbeidsorgan, og hver av landene bevilger midler til ministerrådet. I 2019 bevilget Utenriksdepartementet 341 millioner kroner til Nordisk ministerråd. Ministerrådet gir igjen midler til Nordisk kulturfond og Nordisk kulturkontakt, som begge administrerer søknadsbaserte ordninger tilgjengelig for kunst- og kulturaktører i Norden, inkludert norske. Ordningene bidrar til nordisk kultursamarbeid og kulturutveksling. Nordisk ministerråd samarbeider også med Kulturrådet, som på vegne av ministerrådet forvaltet en reisestøtteordning for inkluderende kulturliv i den nordiske regionen fram til 2019<sup>20</sup>.

Interreg er EUs program for å fremme sosial og økonomisk integrasjon på tvers av landegrenser i EUs 28 medlemsland og Norge og andre naboland gjennom regionalt samarbeid. Programmet får blant annet støtte av Utenriksdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet, og gir økonomisk støtte til samarbeidsprosjekter (Utenriksdepartementet (2019) og Kommunal- og moderniseringsde-

partementet (2019)). Programområdene er i hovedsak ikke rettet mot kunst- og kulturfeltet, men noen har kulturarv som tema (under tema miljø, ressurser og kulturarv) og er tilgjengelige for norske aktører.

Norske kunsthåndverkere er en interesseorganisasjon som eier og stiftet Norwegian Crafts. De har i tillegg egne ordninger, hvorav en er NKs reisestøtte utlandet, som finansieres med Kunsthåndverkernes fond (Visningsvederlaget). Visningsvederlaget er finansiert av statlige midler over Kulturdepartementets budsjett (Kulturdepartementet, 2019).

Dramatikerforbundet er en interesseorganisasjon for forfattere som skriver for scene, film, TV, radio og spill. Forbundets formål er blant annet å ivareta og fremme norske dramatikers kunstneriske og økonomiske interesser (Dramatikerforbundet, 2019). De deler blant annet ut stipend til dramatikere som skriver på norsk eller samisk og forvalter oversettelsesstøtte til dramatikere på vegne av Kulturdepartementet via NORLA.

Fond for utøvende kunstnere (FFUK) gir støtte til prosjekter til profesjonelle utøvende kunstnere, hvorav to ordninger er reisestøtte som kan benyttes til å reise utenlands. Deres eneste inntekt er en lovbestemt avgift<sup>21</sup> innkrevd av Gramo på deres vegne.

Grafill er en bransjeorganisasjon for alle som arbeider eller utdanner seg innen design og illustrasjon (visuell kommunikasjon), og tilbyr flere stipender, hvorav et reisestipend som kan benyttes til å reise utenlands. Stipendene er finansiert av de kollektive

<sup>19</sup> Av samme grunn er heller ikke nærings- og fiskeridepartementet, Kommunal og regionaldepartementet og andre departement som finansierer virkemidler i Innovasjon Norge omtalt i kapittel 3.1

<sup>20</sup> Ordningen er inkludert i kartleggingen av ordninger ettersom den var aktiv i 2019, men det gjøres oppmerksom på at ordningen ikke er planlagt videreført i 2020.

<sup>21</sup> Lov om avgift på offentlig framføring av utøvende kunstners prestasjoner m.v., se <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1956-12-14-4>

vederlagsmidlene de mottar fra Kopinor, Norwaco, og av Bibliotekvederlaget.

Norsk-Finsk kulturinstitutt jobber for å styrke kontakten mellom Finlands og Norges kultur- og samfunnsliv, for at de to landene skal få økt kunnskap om hverandre, noe de blant annet gjør gjennom de bilaterale kulturfondene Norsk-finsk kulturfond og Kulturfonden för Finland och Norge. Fondene gir støtte til samarbeidsprosjekter på tvers av landene innen de kunstfaglige feltene arkitektur, visuell kunst, design, film og foto, musikk, teater, dans og litteratur.

Samerådet er samenes ideelle, kulturpolitiske og politiske institusjon, og dekker Norge, Finland, Russland og Sverige. Samerådets kulturstøtte har som formål å bidra til kultursamarbeid mellom samer på tvers av landegrensene, og gis til et bredt spekter av kunst- og kulturfelt.

Øvrige aktører og virkemidler som ikke er inkludert i kartleggingen

I tillegg til de overnevnte aktørene, er det flere som er relevante for de kunstfaglige feltene i denne kartleggingen, men som ikke forvalter søknadsbaserte ordninger. Det kan være at de ikke har slike ordninger i det hele tatt, eller at ordningene ikke har internasjonalisering som hovedformål.

Som museumspolitisk og museumsfaglig interesseorganisasjon, organiserer Norges Museumsforbund norske museer, det vil si godt over 200 medlemmer, hvorav rundt 130 er institusjonsmedlemmer. Forbundet er ikke en virkemiddelaktør i den forstand at de forvalter søknadsbaserte ordninger, men de jobber aktivt med å være en faglig møteplass for samarbeid mellom museene og relevante forsknings- og utdanningsmiljøer nasjonalt og internasjonalt. Gjennom medlemskap og engasjement i andre internasjonale arenaer, får også museumsforbundets medlemmer tilgang på viktige møteplasser og mulighet

for å bygge nettverk. Museumsforbundet er blant annet medlem i International Council of Museums (ICOM), som er en global interesseorganisasjon for museumsinstitusjoner og -ansatte, og Network of European Museum Organisations (NEMO), som på samme måte som med ICOM er en arena for faglig og politisk samarbeid mellom norske og utenlandske museumsmiljøer, blant annet gjennom konferanser, og som jobber med å utvikle museumsfeltet. Museumsforbundet er også engasjert i European Museum of the Year Award (EMYA), som er en stor og viktig møteplass for museumsmiljøene i hele Europa, og dermed en plattform for at norske museer får vist seg fram internasjonalt.

Norsk teater- og orkesterforening er en interesseorganisasjon for profesjonelle, offentlig støttede virksomheter innenfor musikk og scenekunst. De jobber med å fremme medlemmenes interesser gjennom interessepolitisk arbeid, nettverksarbeid, utrednings- og statistikkarbeid og annen kunnskapsutvikling og analyse (NTO, 2019). NTO er en pådriver for bedre muligheter for internasjonalisering for deres medlemmer og deres kunstfaglige felter (Lossius, 2018).

Riksantikvaren har et særskilt ansvar for kulturminner og har blant annet ansvaret for å oppfylle Regjeringens mål om internasjonalt samarbeid ved å støtte vern og bevaring av kulturminner i andre land, og ved å ha et spesielt ansvar for å informere norsk kulturarvsektor og veilede norske aktører som deltar i kulturarvprosjekter. De er også programpartnere i EØS-midlene for kulturarv og samarbeider tett med Kulturrådet i disse programmene.

Videre jobber de enkelte institusjoner (museer, musikk- og scenekunstoprådet, kunstutdanningsinstitusjoner mv.) internasjonalt som en del av eget arbeid.

Talent Norge er et aksjeselskap som ble stiftet i 2015 av Kulturdepartementet, Sparebankstiftelsen DNB og Stiftelsen Cultiva. De har en rekke satsinger for talentutvikling innen mange kunst- og kulturfaglige felt hvor de samarbeider med private bidragsytere, som står for minst 50 prosent av støtten. Talent Norge får tilskudd fra Kulturdepartementet, og i 2019 var tilskuddet på 36,9 millioner kroner. Mens satsingene ikke har internasjonalisering som hovedformål, kan de i mange tilfeller fremme internasjonalisering, blant annet ved at talentutvikling bidrar til at norske kunstnere stiller sterkere i det internasjonale markedet og blir i stand til å gå ut i verden.

Det er også andre virkemiddelaktører, som for eksempel Forskningsrådet, som forvalter statlige ordninger for forskning og forskningsbasert innovasjon. Museene deltar i noe grad i Forskningsrådets virkemidler.

Tilsvarende finnes det andre internasjonale forsknings- og innovasjonsprogrammer, hvor EUs program for forskning og innovasjon (H2020) er det største. Gjennom programmet kan for eksempel forskningsprosjekter innen kulturarv, kulturell og kreativ industri, kulturturisme og kulturlandskap dekkes. Siden vi anser forskning som hovedformålet inngår ikke disse i de kartlagte ordningene.

I tillegg kan som nevnt fylkeskommuner, kommuner, samt privatpersoner, stiftelser og selskaper også tenkes å understøtte internasjonalisering i form av støtte til enkeltprosjekter eller tilskuddsordninger.

### 3.4 De søknadsbaserte ordningene

Vedlegg 2 inkluderer en oversikt over alle de 66 ordningene. For hver ordning har vi kartlagt hvilken institusjon som forvalter ordningen, hvilket kunstfaglige felt de er rettet mot hvor vi skiller mellom litteratur, scenekunst, kunsthåndverk, visuell kunst, musikk, kulturarv<sup>22</sup>, museum og bredt. Bredt angis når virkemiddelet er tilgjengelig for flere av de relevante kunst- og kulturfeltene.

Videre er ordningene kategorisert på bakgrunn av hovedformål og type ordning, samt at vi for hver av ordningene har inkludert samlet årlig ramme/tildelt sum, samlet søknadssum, antall søknader og antall innvilgede søknader.

Med ordningenes hovedformål mener vi (SØAs kategorisering);

- internasjonalt samarbeid, for eksempel om produksjon, distribusjon, utveksling av kunst og kulturprodukter, utveksling av personell (kort formulert som «internasjonalt samarbeid»),
- markedsføring og tilgjengeliggjøring av norsk kunst og kultur i utlandet, for eksempel oversettelse, arrangørstøtte, reisestøtte (kort formulert som «eksportrettet<sup>23</sup>»), samt
- markedsføring og tilgjengeliggjøring av internasjonal kunst og kultur i Norge (kort formulert som «importrettet»).

Kategoriene under type er tilskuddsordning og annet. Tilskuddsordninger er alle former for ordninger som innebærer at det gis midler, det vil si støtteordninger og stipender som prosjektstøtte, reisestøtte mfl. I andre type ordninger inngår blant annet råd-

<sup>22</sup> Vi har definert urfolkskunst som en del av kulturarv

<sup>23</sup> Som en påminnelse bruker vi kortformene «eksportrettet» og «importrettet» i tabeller og figurer av praktiske årsaker. Eksportrettede ordninger

trenger ikke å skulle bidra til eksport i økonomisk betydning. Tilsvarende trenger ikke ordninger som er kategorisert som importrettet å skulle bidra til import i økonomisk betydning.

givning og mentorordninger, kontorplass, Innovasjon Norges Eksportprogram («ut i verden») og utenriksstasjonenes residensordninger. Innovasjon Norges eksportprogram er rettet mot aktører som faller innen kulturell og kreativ næring innenfor utvalgte satsinger. Ordningen omfatter også tilskudd, men også kompetanse og nettverksaktiviteter og derfor definert som «annet». Vi har tatt ordningen med i kartleggingen fordi ordningen i 2019 og 2020 er rettet mot litteratur og musikkfeltet.

Kategoriseringen muliggjør en systematisk presentasjon av ordningene og er gjort i samråd med de som forvalter ordningene. Likefullt er det viktig å påpeke at ikke alle ordningene faller opplagt innenfor en av kategoriene.

Vi har etterstrebet å innhente så nye tall som mulig. For de fleste ordningene er datagrunnlaget fra 2019, mens for enkelte er datagrunnlaget fra 2018. Alle summer er inflasjonsjustert til 2019-kroner.

Vi har informasjon om det totale antall ordninger inkludert, og for alle ordninger har vi informasjon om kunst- og kulturfelt og formål, mens for enkelte ordninger mangler vi informasjon om støttebeløp og antall innvilgede søknader.

For eksempel når det gjelder NORLAs ordninger har vi på bakgrunn av intervju avdekket antall ordninger og på bakgrunn av årsrapport funnet samlet støtte til henholdsvis oversettelse og reisestøtte. Samlede tilskudd til er følgelig lagt til en ordning.

De internasjonale ordningene som Kreativt Europa, EØS-programmene, Interreg og ordningene forvaltet av Nordisk kulturkontakt og Nordisk kulturfond

på vegne av Nordisk ministerråd er relativt store ordninger som er tilgjengelig for alle i Norden/Europa og ikke bare norske aktører. For å dimensjonere disse slik at de er mer sammenlignbare med de øvrige ordningene, har vi så langt det er mulig lagt norsk retur til grunn.

Norsk deltagelse i Kreativt Europa er ikke tilgjengelig for 2019, og vi har derfor lagt Norges retur i 2018 til grunn. For ordningene Nordisk Kulturkontakt og Nordisk kulturfond har vi brukt distribusjonsnøkkelen for landenes betaling for 2019 til Nordisk ministerråd, som i hovedsak er finansiert av de nordiske landene (Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige). Norges andel er her 28,4 prosent.<sup>24</sup> Denne distribusjonsnøkkelen er benyttet for å justere både økonomisk ramme og informasjon om søknadstall til en estimert norsk andel, i mangel på informasjon om hva den faktiske norske andelen er. Dette blir ikke helt presist i forhold til hvor mye av midlene fra de nordiske ordningene som går tilbake til norske aktører, men vi har ikke lyktes med å innhente slike tall for ordningene til de to nordiske virkemiddelforvalterne. De økonomiske rammene i disse ordningene er omgjort til norske kroner fra euro eller danske kroner basert på årlig gjennomsnittlig valutakurs.<sup>25</sup>

I inneværende programperiode (2014-2021) for EØS-midlene er det satt 177 millioner euro og av dette går rundt 40 millioner euro til kunst- og kultursamarbeid. Denne summen angir totalbeløpet til prosjekter, hvor også norske partnere kan delta. Siden midlene forvaltes av mottakerlandene finnes det ikke en samlet oversikt over hvor mye av dette igjen som går til norske aktører. Alternativt kunne vi bruke det norske bidraget, men siden EØS-midlene

<sup>24</sup> Nordisk kulturkontakt ved Nina Refsnes, i epost  
<sup>25</sup> Kursene som er lagt til grunn er årsgjennomsnitt hentet fra Norges Bank (<https://www.norges-bank.no/tema/Statistikk/Valutakurser/>). Vekslings-

kurs fra DDK til NOK for 2018-beløp er 128,75, og fra EUR til NOK for 2019-beløp er 9,8527.

først og fremst er ment å bidra til sosial utjevning anser vi dette som å overdimensjonere virkemiddelbruken relevant for norske aktører. Vi har derfor heller valgt å ikke inkludere et beløp for EØS-midlene. Tilsvarende har vi heller ikke funnet samlet tildeling til norske aktører i Interreg eller Barents Kult. EØS, Interreg og Barents Kult er dermed inkludert som 3 ordninger, men uten økonomiske rammer i 2019.

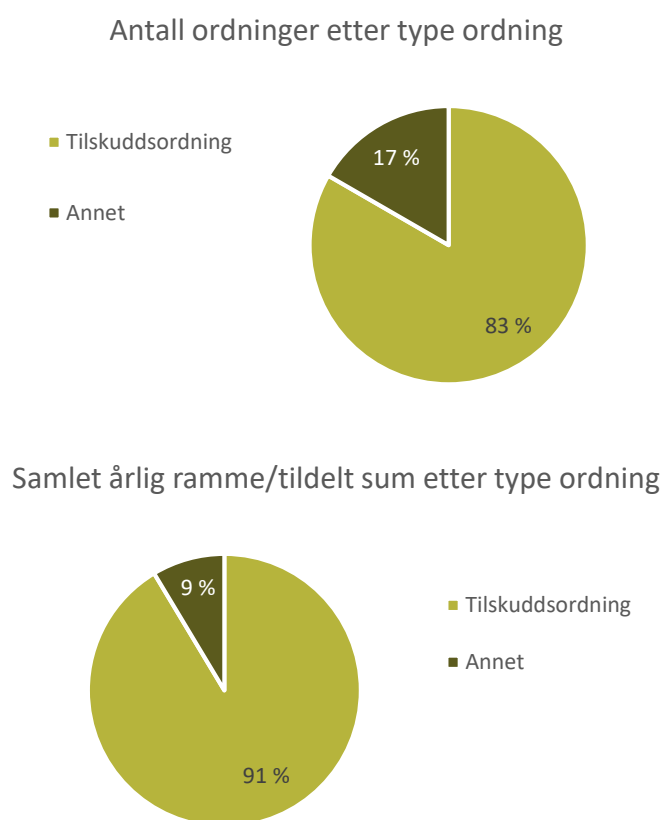
Samerådets kulturstøtte er tilgjengelig for aktører i Norge, Sverige, Finland og Russland, og vi kjenner ikke den norske andelen til disse ordningene. Dermed er det antatt at den norske andelen er en fjerdedel av den samlede bevilgede summen i 2019.

Datagrunnlaget er inkludert i vedlegg 2 og spesifisert løpende i de etterfølgende avsnittene.

#### Flest tilskuddsordninger

Om 80 prosent av ordningene er tilskuddsordninger, og resten er andre type ordninger (annet) jf. Figur 3.6. Majoriteten av ordningene i annet-kategorien er residens- og oppholdsordninger, og flertallet av disse inkluderer også noe tilskudd/stipend for å dekke reise- og oppholdskostnader. Øvrige i annet-kategorien er rådgivning og mentorordninger og Innovasjon Norges Eksportprogram.

Figur 3.6 Fordeling av antall ordninger og ordningenes økonomiske ramme etter type ordning. Prosent



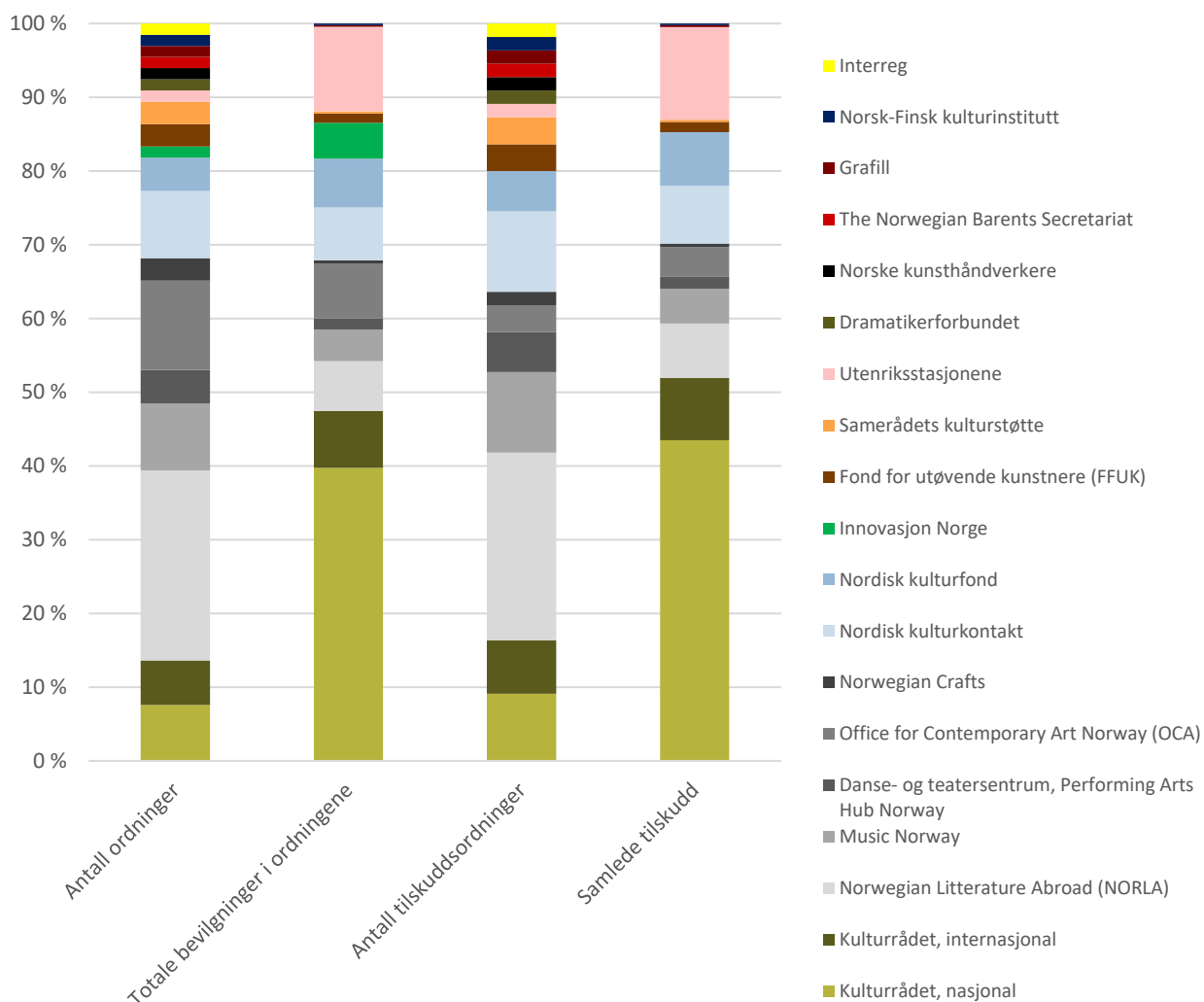
Note: Alle kartlagte ordninger er inkludert i den øverste figuren, til sammen 66 ordninger. Kun ordninger med informasjon om samlet årlig ramme er inkludert i den nederste figuren, til sammen 46 ordninger.

Samtidig opplyser forvaltere av ordninger som vi har snakket med at det å rådgi potensielle søkere og stille nettverk og bransjekunnskaper til rådighet er en viktig del av forvaltningen. Omfanget av rådgivning er derfor trolig langt større enn det som kommer frem på bakgrunn av kompetanse-ordningene som vi har kartlagt.

Kulturrådet og NAA-ene er de største virkemiddelaktørene

Kulturrådet, inkludert nasjonale og internasjonale ordninger, er den største virkemiddelaktøren målt i samlede tilskudd, etterfulgt av NAA-ene (markert med grått i figuren). Kulturrådet forvalter 47 prosent av samlede midler og 52 prosent av samlede til-

Figur 3.7 Fordeling ordning og bevilgninger etter forvalter. Alle ordninger og tilskuddsordninger. Prosent



Note: Organisasjonene i NAA er i slått sammen. Kulturrådet nasjonal angir de nasjonale ordningene til Kulturrådet, mens Kulturrådet internasjonal angir de internasjonale ordningene de forvalter. Sistnevnte inkluderer Kreativt Europa, EØS-midlene, Norsk-Islandsk kultursamarbeid og den nordiske reise støtten (i samarbeid med Nordisk ministerråd) som kun er med i antall ordninger, men ikke i beløp (mangler).



skuddsmidler. NAA-ene forvalter samlet sett 20 prosent av samlede midler og 18 prosent av samlede tilskuddsmidler, jf. Figur 3.7 som viser fordeling av tilskuddsordninger etter forvalter, både i form av antall ordninger per forvalter og årlig ramme per forvalter.

I Figur 3.7 skiller vi mellom Kulturrådet nasjonal (lys grønn i figuren), og Kulturrådet internasjonal (mørk grønn i figuren), som omfatter EØS-midlene, Kreativt Europa, Norsk-Islandsk kultursamarbeid og reise støtten som Kulturrådet forvalter på vegne av Nordisk Ministerråd.<sup>26</sup>

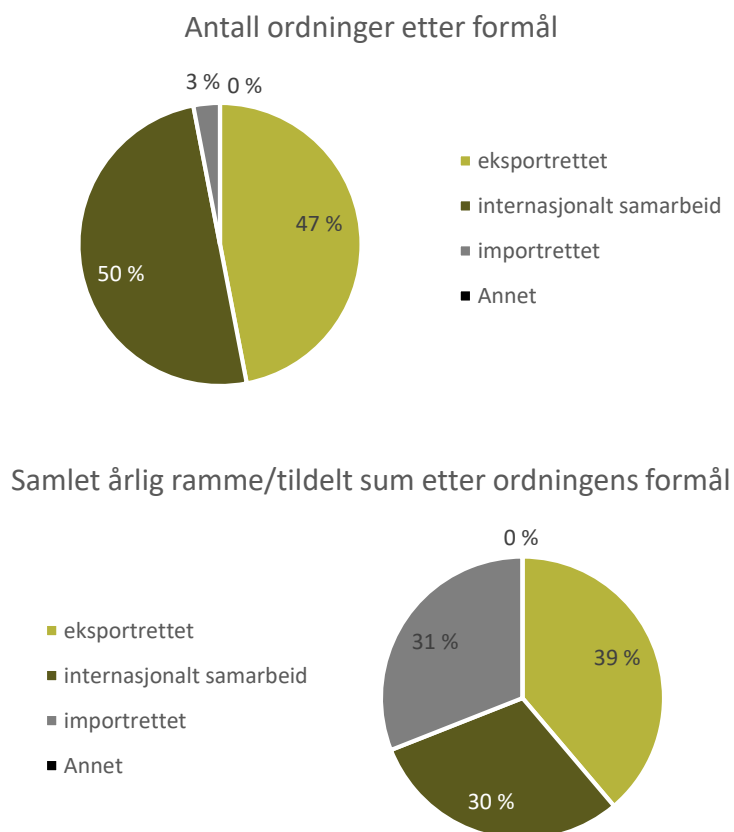
NAA-ene er samlet sett den største «aktøren» målt i antall ordninger, hvorav NORLA er størst med i alt 17 søknadsbaserte ordninger. Kulturrådet er nest størst etter antall ordninger.

Nordisk kulturfond og Nordisk kulturkontakt og Innovasjon Norge er også sentrale aktører. Nordisk kulturfond og Nordisk kulturkontakt er sentrale forvaltere av tilskuddsmidler, mens Innovasjon Norge forvalter eksportprogrammet «ut i verden».

Øvrige ordninger er mer jevnt fordelt mellom de resterende aktørene.

Tredeling etter hovedformål

Figur 3.8 Fordeling av antall ordninger og ordningenes økonomiske ramme etter hovedformål. Prosent



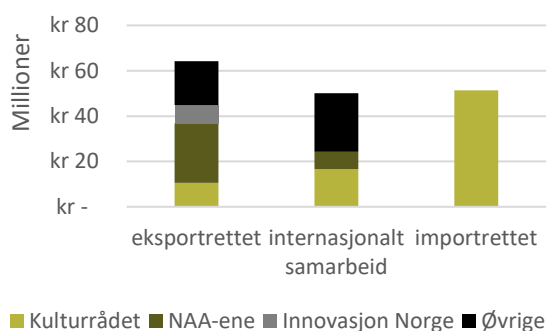
Note: Alle kartlagte ordninger er inkludert i den øverste figuren, til sammen 66 ordninger. Kun ordninger med informasjon om samlet årlig ramme er inkludert i den nederste figuren..

<sup>26</sup> Ordningen skal ikke videreføres i 2020.

Omtrent halvparten av ordningene har internasjonalt samarbeid som hovedformål, og disse utgjør samlet sett en tredjedel av økonomisk ramme for alle ordningene (Figur 3.8). Kulturrådet er den sentrale virkemiddelaktøren som forvalter av nasjonale ordninger med samarbeid som hovedformål og kontaktpunkt for internasjonale ordninger med samarbeid som hovedformål. Samtidig er det også en rekke andre aktører som har ansvar for ordninger som skal understøtte internasjonalt samarbeid da gjerne med utgangspunkt i bilateralt eller nordisk samarbeidsavtaler og organisasjoner.

Noe under halvparten av ordningene har markedsføring og tilgjengeliggjøring av norsk kunst og kultur i utlandet som hovedformål («eksportrettet»), mens disse utgjør omtrent en tredjedel av den samlede økonomiske rammen. Ordningene som har markedsføring og tilgjengeliggjøring av norsk kunst og kultur i utlandet som hovedformål har en mindre andel av den økonomiske rammen enn ordningene som har internasjonalt samarbeid og markedsføring og tilgjengeliggjøring av internasjonal kunst og kultur i Norge («importrettet») som hovedformål.

Figur 3.9 Fordeling av støtte per formål. Kroner.



Note: omfatter både tilskudd og annen støtte. Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

Særlig er Kulturrådet, NAA-ene og Innovasjon Norge sentrale forvaltere av eksportrettede ordninger (som vist i Figur 3.9).

Fordelingen indikerer en form for arbeidsdeling i virkemiddelapparatet ved at Kulturrådet og øvrige særlig fremmer internasjonalt samarbeid og markedsføring og tilgjengeliggjøring av internasjonal kunst og kultur i Norge, og hvor NAA-ene, Innovasjon Norge særlig fremmer markedsføring og tilgjengeliggjøring av norsk kunst og kultur i utlandet. Samtidig har Kulturrådet to ordninger som vi har definert som å ha «eksportfremmende» formål (markedsføring av musikkutgivelser og støtteordning for formidling og gjestespill).

Midler til tilgjengeliggjøring og markedsføring av norsk kunst og kultur i utlandet bevilges i stor grad gjennom ordninger som rettet mot definerte kunstfelt og mest midler går til eksportfremme på musikk og litteraturfeltet.

Kun to ordninger har tilgjengeliggjøring av internasjonal kunst og kultur i Norge som hovedformål. Disse ordningene, støtte til innkjøp av litteratur oversatt til norsk og arrangørstøtte for visuell kunst, er tilgjengelig relativt store målt i støtte. Det å inkludere og kategorisere sistnevnte ordning som «importrettet» er gjort i samråd med Kulturrådet, men det er viktig å påpeke at ordningen ikke er begrenset til utenlandske produksjoner i Norge. Begge ordningene forvaltes av Kulturrådet.

### Flest små og spissede ordninger

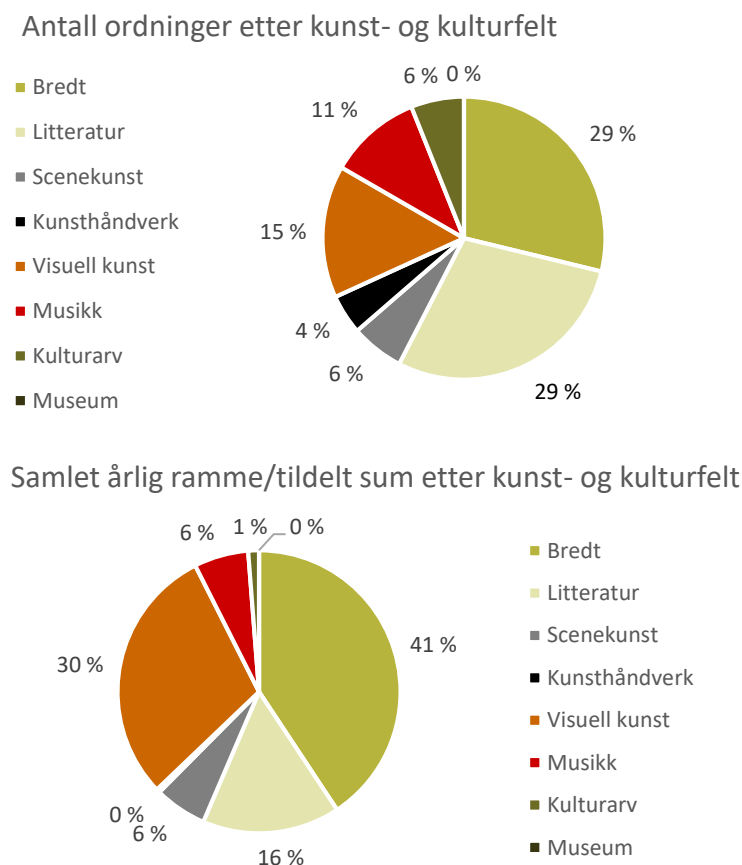
Figur 3.10 viser hvordan de 66 ordningene og deres økonomiske rammer fordeler seg etter kunst- og kulturfelt. I underkant av 30 og i overkant av 40 prosent av ordningene er tilgjengelige for flere forskjellige kunst- og kulturfelt (bredt) målt henholdsvis etter antall og økonomisk ramme. Vi finner at de brede ordningene i hovedsak har internasjonalt samarbeid som hovedformål (ikke vist), og er i hovedsak underlagt de internasjonale forvalterne (som Nordisk kulturfond, Nordisk Kulturkontakt, og Kulturrådets internasjonale ordninger).

Virkemidlene som retter seg bredt mot kunst- og kulturfeltet er i snitt relativt sett større enn de spissede ordningene.

Ordningene som er spisset mot et konkret kunst- og kulturfaglig felt og tydelig definerte aktiviteter er små i samlet bevilgning per ordning per år, men antallet ordninger er relativt høyt og tilsvarer i underkant av to tredjedeler av samlede bevilgninger.

Figur 3.11 viser gjennomsnittlig økonomisk ramme per ordning etter de forskjellige kunst- og kulturfaglige feltene, og Figur 3.12 viser hvordan ordningene

Figur 3.10 Fordeling av antall ordninger og ordningenes økonomiske ramme etter kunst- og kulturfelt. Prosent



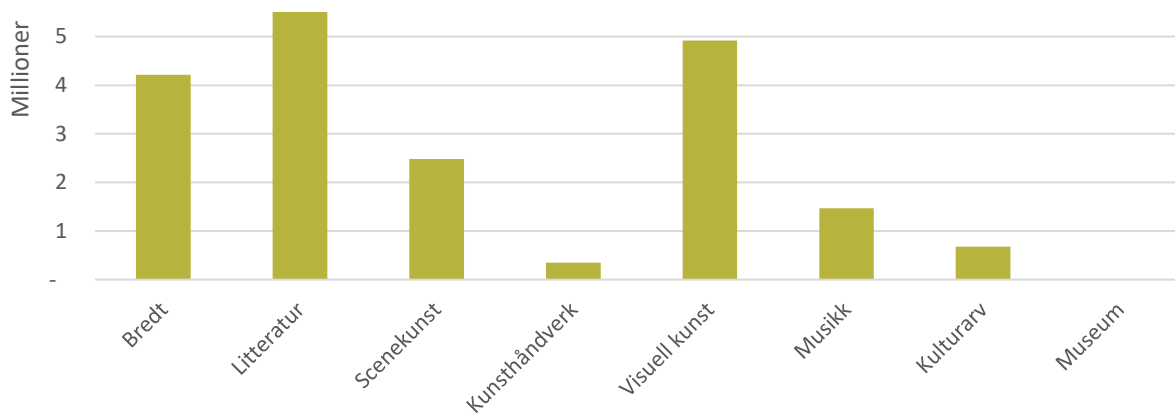
Note: Alle kartlagte ordninger er inkludert i den øverste figuren, til sammen 66 ordninger. Kun ordninger med informasjon om samlet årlig ramme er inkludert i den nederste figuren.

fordeles etter formål innad i hver av de kunst- og kulturfaglige feltene etter økonomisk ramme.

vedsak eksportrettet (ikke vist), mens disse ordningene samlet utgjør i underkant av 20 prosent av total økonomisk ramme.

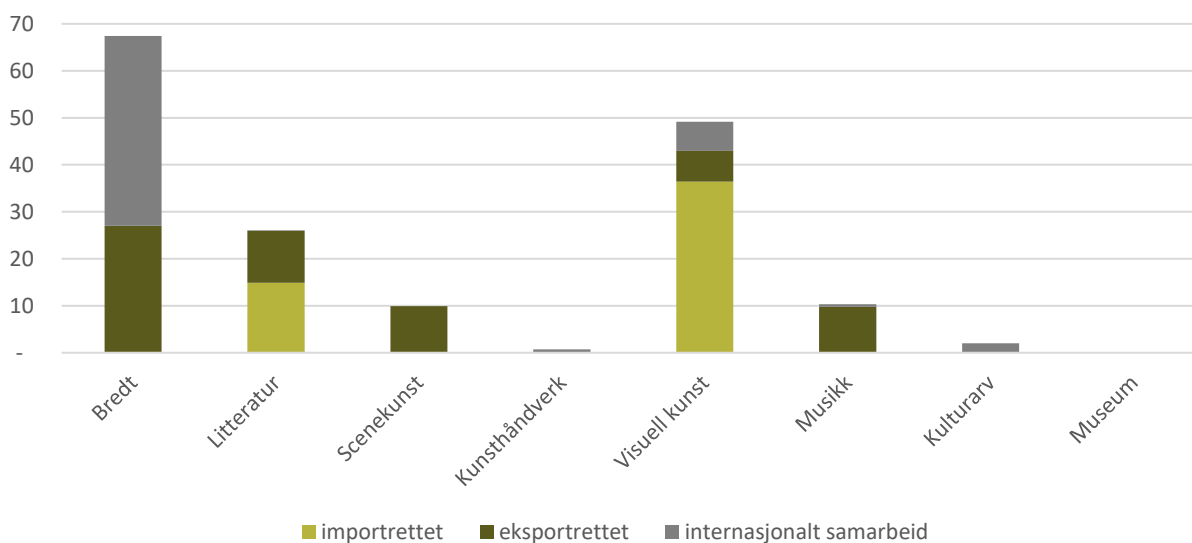
Blant annet ser vi at i underkant av 30 prosent av ordningene er rettet mot litteratur, og disse er i ho-

Figur 3.11 Gjennomsnittlig økonomisk ramme per ordning etter kunst- og kulturfaglig felt. I mill. 2019 Kroner.



Note: Kun ordninger med informasjon om samlet årlig ramme er inkludert. Det gjøres oppmerksom på at fordelingen er basert på hvilket kunstfelt ordningen som helhet er rettet mot. Fordelingen kunne vært annerledes dersom vi hadde hatt informasjon om samlet årlig ramme for alle ordninger eller for enkeltmottagere.

Figur 3.12 Samlet økonomisk ramme etter kunst- og kulturfaglig felt og ordningenes formål. I mill. 2019 Kroner.



Note: Kun ordninger med informasjon om samlet årlig ramme er inkludert. Det gjøres oppmerksom på at fordelingen er basert på hvilket kunstfelt ordningen som helhet er rettet mot. Fordelingen kunne vært annerledes dersom vi hadde hatt informasjon om samlet årlig ramme for alle ordninger eller for enkeltmottagere.

Ingen ordninger er spesifikt rettet mot museumsfeltet. Ordningene rettet mot scenefeltet er i hovedsak forvaltet av Danse- og teatersentrum og Kulturrådet, og rettet mot det frie scenefeltet og ikke de etablerte institusjonene.<sup>27</sup>

Kartleggingen anskueliggjør at det er et bredt spekter av ordninger tilgjengelig for kunst og kulturfeltet og at disse er fordelt på mange forskjellige virkemiddelaktører. Ordninger som er åpne og som skal understøtte internasjonalt samarbeid utgjør om lag en tredjedel av porteføljen målt i kroner. De brede samarbeidsordningene følger i stor grad ulike geografiske innretninger og er i stor grad rettet mot nordiske og europeiske land. Det at mange ordninger er har likeartet formål kan indikere overlapp i virkemiddelbruken og øke risikoen for duplisering av søknadsskriving og vurdering.

Øvrige ordninger er gjerne rettet mot definerte kunstfelt, og er tydelig eksport eller importrettet. Ordningene er med andre ord «spisset» og slike ordninger er relativt små i økonomiske rammer. For eksempel vil ordningene som forvaltes av NAA-ene være tett koblet til aktørene som inngår i bransjen de representerer. For slike ordninger er trolig risikoen for overlapp mindre, men derimot kan det være risiko for at aktører og aktiviteter som ikke er basert på samarbeid som de brede ordningene skal understøtte faller mellom ordninger.

I intervjuer gjennomført som en del av vår kartlegging så melder for eksempel informantene fra Museumsforbundet og NTO om behov for særskilte ordninger for internasjonalisering rettet mot hhv. museer og de etablerte musikk- og scenekunstinstitusjonene. Informanten fra OCA opplever at det er

behov for produksjonsstøtte for internasjonal deltakelse for visuelle utøvere, mens informanten fra Innovasjon Norge ser behov for ordninger som kan bygge kompetanse og bedriftsutvikling i distributørledet slik at verdiskaping og eksportinntekter som skapes på bakgrunn av norsk kunst og kultur i større grad kan tilfalle norske aktører.

Det har ikke vært mulig å kategorisere alle ordningene etter målgruppe utover de kunstfaglige feltene, for eksempel med utgangspunkt i om ordningene er tilgjengelige for personer (uavhengige/frie aktører) eller større eller mindre institusjoner o.l. Årsaken er at de fleste ordningene er åpne for et bredt spekter av aktører, men de enkelte ordninger kan likevel sette føringer for hvem som kan eller ikke kan delta.

For mange av ordningene er det vanskelig å gjøre dette skillet ettersom for eksempel en oversetter eller rettighetshaver både kan være uavhengig og kan være tilknyttet en institusjon, og at det i mange tilfeller ikke er presisert at søkerne må være en av delene. Noen ordninger er også kombinert på den måten at det søkes om støtte til å dekke reisekostnader for eksempel en journalist, som kan være uavhengig eller tilknyttet en virksomhet, mens det er en arrangør (for eksempel en festival) som søker om støtten.

For noen ordninger er organisasjonsform spesifisert som søknadskriterier. For eksempel er det presisert i Music Norways arrangørtilskudd at bare virksomheter med organisasjonsnummer kan søke og Innovasjon Norges eksportprogram er også rettet mot bedrifter. I Kreativt Europa stilles det som nevnt krav

<sup>27</sup> Kulturrådet forvalter en tilskuddsordning for formidling/gjestespill – scenekunst, men fra retningslinjene fremgår det at institusjoner med fast årlig

statstilskudd normalt ikke innvilges støtte fra Norsk Kulturfond. Unntak kan vurderes for å fremme institusjonenes samarbeid med det frie feltet

om at prosjektleder må ha vært registrert som juridisk enhet i minst to år når søknaden sendes.

Kulturrådets nasjonale ordninger (dvs. ordninger som er finansiert med midler fra Norsk kulturfond og fond for lyd og bilde) kan ikke gå til institusjoner som mottar driftsmidler over statsbudsjettet. Det er først og fremst de internasjonale ordningene som for eksempel Kreativt Europa som er relevante for institusjoner som mottar driftsstøtte fra Kulturdepartementet.

#### Lavest tilslagsprosent for de brede ordningene

Generelt har de spissede ordningene relativt høyere tilslagsprosent sammenlignet med de brede ordningene. Figur 3.13 viser totalt antall søknader samlet sett for alle ordninger innen de respektive kunst- og kulturfaglige feltene, og andel innvilgende og avslåtte av totalt antall søknader.

Musikkfeltet har flest søknader, og over halvparten av søknadene innvilges støtte. Litteraturfeltet har også mange søknader, samtidig som tilslagsprosenten er høy – nesten 90 prosent får innvilget søknad. Samtidig må det påpekes at vi mangler informasjon om antall søknader og innvilgede søknader

for de fleste av NORLAs ordninger, og at organisasjonen har fått ekstra midler i forbindelse med Frankfurt-satsingen, som kan bety at tilslagsprosenten for NORLA er høyere enn i et «normalt» år.

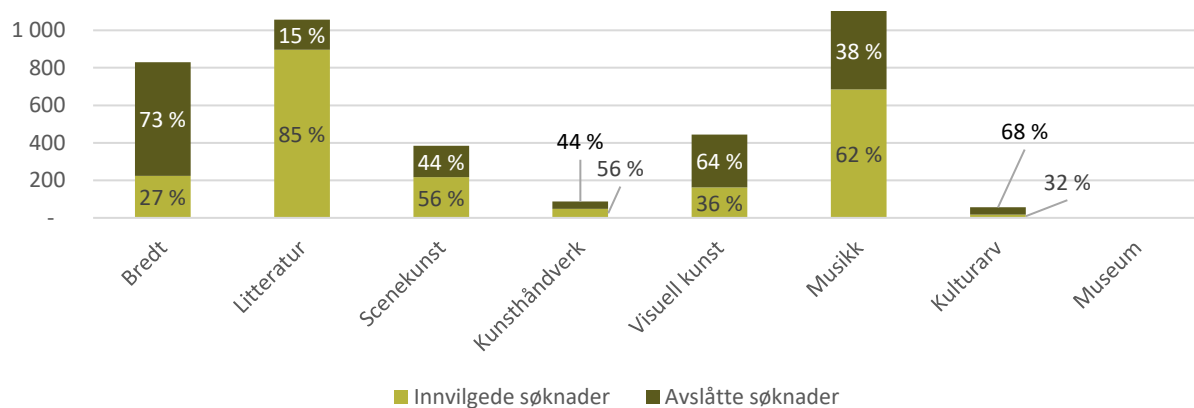
De brede ordningene som er rettet mot mange kunst- og kulturfaglige felt har generelt lavere tilslagsprosent. Den lave tilslagsprosenten kan indikere at etterspørselen etter disse ordningene er relativt sett høyere, men kan også skyldes virkemiddelaktørene som forvalter de spissede ordningene i større grad kommuniserer kriterier, rammer og forventninger om det å vinne eller ikke vinne frem i sin målgruppe.

### 3.5 Evalueringene indikerer god måloppnåelse

Flere av de omtalte ordningene er evaluert eller gjenstand for pågående evalueringer.

Østlandsforskning/Høgskolen i Innlandet, i samarbeid med Samfunnsøkonomisk Analyse og WSP/Kontigo Sverige, gjennomfører på vegne av Kulturrådet en følgeevaluering av regjeringens satsing på kulturell og kreativ næring i perioden 2018-2022. Regjeringens satsing på kulturell og kreativ næring, fra 2017, har som mål å bidra til vekst, ver-

Figur 3.13 Innvilgede og avslåtte søknader samlet sett for ordninger etter kunst- og kulturfaglig felt. Prosent og antall.



Note: Kun ordninger hvor antall innvilgede og avslåtte søknader per ordning er inkludert.

diskaping og arbeidsplasser via økt investering i, og omsetning av, kunst- og kulturproduksjoner. Satsingen skal også bidra til økt kunnskap om kultur som næring, samt til en koordinert virkemiddelinn-sats. Satsingen omfatter om lag 60 millioner kroner per år fra og med 2017 fordelt på Innovasjon Norge, Kulturrådet og NAA-ene. Følgeevalueringen skal vurdere og dokumentere effekten av satsingen, og, dersom det er grunnlag for det, komme med innspill til justeringer underveis. Nullpunktsanalysen er ventet på bli offentliggjort våren 2020.

Norges deltagelse i Kreativt Europa ble evaluert av Menon Economics i 2018. Evalueringen omhandlet begge de to delprogrammene. Espelien & Baustad (2018) finner at norske organisasjoner har bidratt på over 100 prosjekter i programmet i perioden 2014–2017. Norge har betalt 18 millioner euro for deltakelse i programmet, mens 16,8 millioner euro ble kanalisert tilbake til norske aktører gjennom prosjektstøtte. Norsk deltakelse i plattformer og nettverk kommer i tillegg til dette. Både typiske kulturinstitusjoner, deltakere fra UoH-sektoren, kommuner og fylkeskommuner har deltatt og de fleste deltar kun én gang. Flere av de deltakende organisasjonene har en høy grad av offentlig finansiering.

Menon finner at Kreativt Europa bidrar til at kulturprosjekter blir gjennomført og i et større omfang, enn uten støtte. Kreativt Europa er et viktig virkemiddel for aktører i norsk kultursektor av tre grunner; gjennom å legge til rette for samarbeid mellom aktører på tvers av land og faglig utvikling, tilgang på et bredt europeisk publikum og økt sysselsetting og økt inntekspotensial for norske aktører.

UDs reisestøtteordninger inkludert støtten til Music Norway (da Music Export Norway) ble sist evaluert av Telemarksforskning i 2012. Hylland & Berge (2012) finner at ordningene i hovedsak har fungert godt, og erfaringene fra ulike typer brukere er gode. Samtidig pekte forskerne på behov for tilpasning til

forholdene på de ulike feltene, behov for et tettere samarbeid mellom Utenriksdepartementet og Kulturdepartementet, samt viktigheten av at de konkrete ordningene har den samme dynamikken og fleksibiliteten som de ulike kunstfeltene er preget av.

## 4 Forslag til klassifisering og indikatorer

I dette kapitlet beskriver vi vår forståelse av Kulturrådets arbeid med internasjonalisering og foreslår indikatorer som Kulturrådet kan bruke for å kartlegge og beskrive Kulturrådets internasjonale innsats.

### 4.1 Intervensjonslogikk

Vi har tidligere omtalt Kulturrådets arbeid som en del av kartleggingen av virkemiddelapparatet. Som grunnlag for å foreslå indikatorer har vi ytterligere konkretisert vår forståelse av Kulturrådets arbeid med å fremme internasjonalt samarbeid som forankret i tildelingsbrev og budsjettvedtak, og som ett av fem delmål i Kulturrådets gjeldende strategi jf. Figur 4.1.

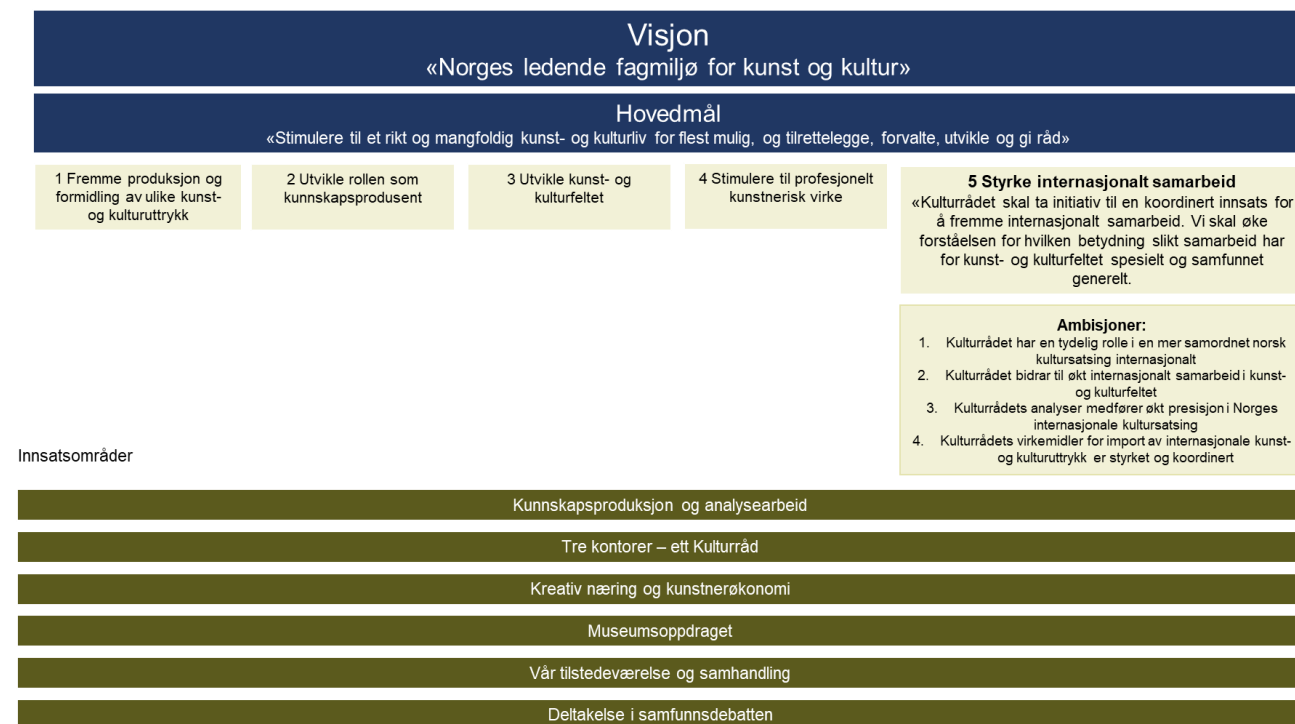
I Figur 4.2 har vi operasjonalisert vår forståelse av målet med Kulturrådets samlede internasjonale arbeid, og sammenhengen mellom Kulturrådet inn-

sats og hvilke endringer det er ønsket at innsatsen skal bidra til. Intervensjonslogikken er ikke uttømmende for alt Kulturrådet gjør, men er ment å favne hovedelementene og legge grunnlaget for å identifisere relevante, målbare og objektive indikatorer.

Målformuleringen er basert på formuleringen i strategien, hvor internasjonalt samarbeid, koordinert virkemiddelbruk og økt kunnskap om betydningen av internasjonalt samarbeid er trukket frem. Etter vår forståelse kan formålet imidlertid tolkes bredere, jf. begrepsavklaringen i kapittel 2 der vi anser internasjonalisering som koblet til, men ikke synonymt med internasjonalt samarbeid.

Kulturrådets internasjonale arbeid omfatter også innsatser for å tilgjengeliggjøre norsk kunst og kultur i utlandet og internasjonal kunst og kultur i Norge.

Figur 4.1 Strategi Kulturrådet 2018-2022



Kilde: Kulturrådets strategi (2018-2022)



Innsatsen kan konkretiseres som om økonomiske midler (i det ulike ordningene), ressurser (herunder arbeidskraftsressurser), kompetanse og mandat. Disse innsatsene bidrar til å igangsette av konkrete aktiviteter.

I figur 4.2 skiller vi mellom tre typer av aktiviteter; Kulturrådet forvalter som nevnt en rekke statlige ordninger som har internasjonalisering enten som hovedformål (som her kartlagt).

Kulturrådets oppgave når det gjelder de nasjonale ordningene er å mobilisere søkere, gi råd til søkere og administrere et system for evaluering av søknader og utbetaling av støtte. Vår kartlegging omfatter 66 ordninger som har internasjonalisering som hovedformål, men det er viktig å presisere at også andre ordninger kan understøtte aktiviteter som er basert på internasjonalt samarbeid eller hvor aktiviteten kan ha internasjonal relevans.

Videre bidrar Kulturrådet gjennom sin koordinering og representasjon i internasjonale programmer som Kreativt Europa, EØS-midlene mv. Kulturrådet er norsk kontaktpunkt og bistår norske aktører i ulike faser av prosessen. Kulturrådet deltar i utviklingen av programmene, bistår med partnersøk, informerer om utlysninger, partnerskapsseminarer og reise-støtte, følger utvelgelsesprosessen og hjelper norske partnere som deltar i prosjekter. Kulturrådet har ikke en rolle i valg av prosjekter som skal få støtte eller i utbetaling av midler.

I tillegg skal Kulturrådet gi råd til departementene, etablere og utvikle møteplasser, frembringe kunnskap om betydningen av internasjonalt samarbeid, bidra til koordinering av virkemiddelapparatet (jf. Kulturrådets strategi).

De ulike aktivitetene skal igjen bidra til endringer. Når vi snakker om endringer, anser vi det som hensiktsmessig å skille mellom aktiviteter i prosjektene

som er finansiert med midler fra nasjonale og internasjonale tilskuddsordninger, resultater som er kortsiktige og umiddelbare og effekter som er mer langsiktige endringer på samfunnsnivå.

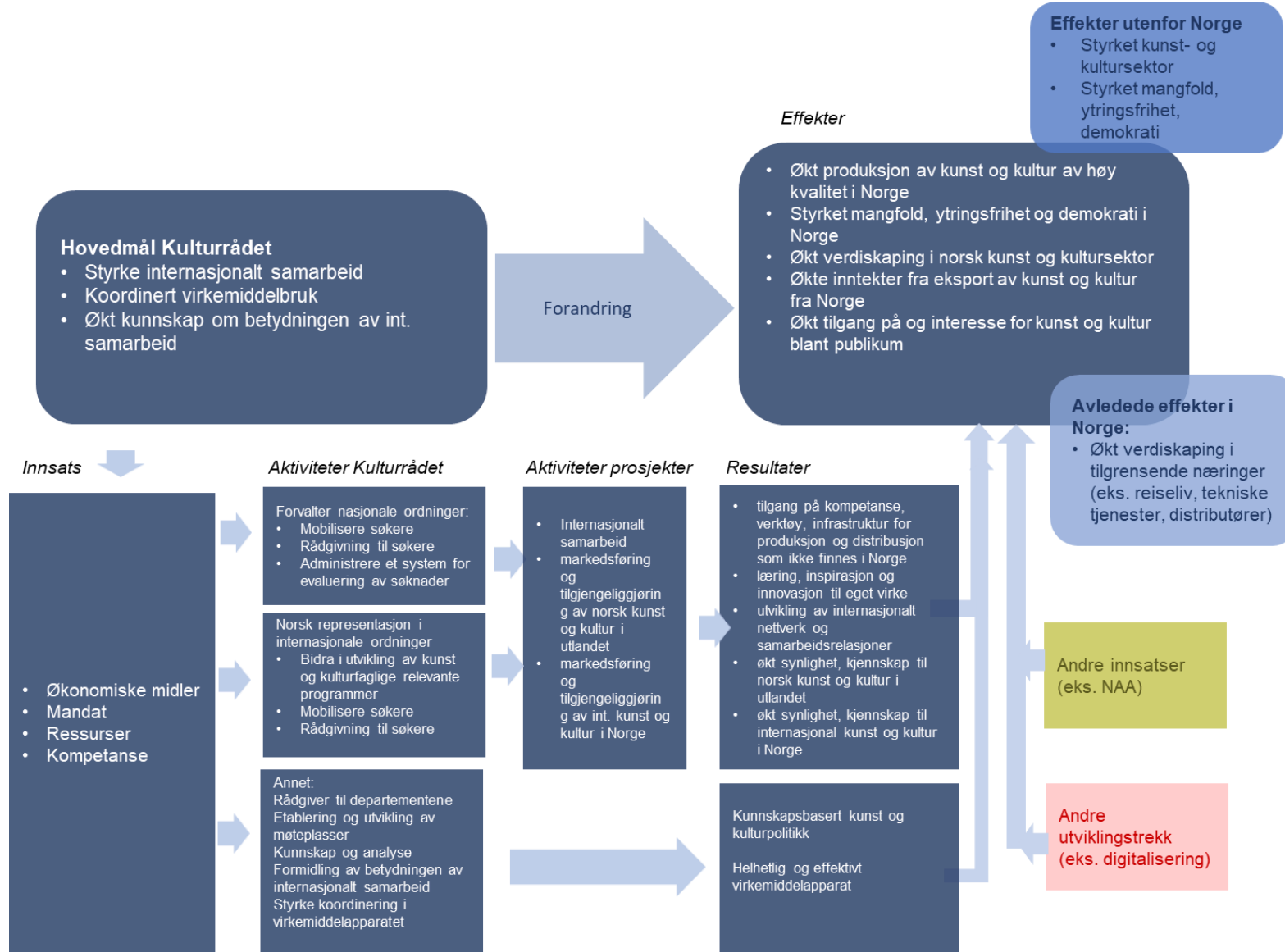
Det er stor bredde i prosjektene som støttes i tilskuddsordningene som Kulturrådet forvalter. Som tidligere nevnt har vi valgt å konkretisere de som;

- internasjonalt samarbeid, eks.
  - samarbeid om produksjon
  - samarbeid om distribusjon, og tilgjengeliggjøring inkl. presentasjoner/forestillinger
  - utveksling av personell
  - samarbeid om kompetanseutvikling- og overføring
- markedsføring og tilgjengeliggjøring av norsk kunst og kultur i utlandet («eksportrettet»)
- markedsføring og tilgjengeliggjøring av int. kunst og kultur i Norge («importrettet»)

Tilskuddene skal bidra til å realisere kortsiktige endringer (resultater) konkretisert som;

- tilgang på kompetanse, verktøy, infrastruktur for produksjon og distribusjon som ikke finnes i Norge
- læring, inspirasjon og innovasjon til eget virke
- utvikling av internasjonalt nettverk og samarbeidsrelasjoner
- økt synlighet, kjennskap til norsk kunst og kultur i utlandet
- økt synlighet, kjennskap til internasjonal kunst og kultur i Norge

Figur 4.2 Intervensjonslogikk for Kulturrådets arbeid med internasjonalisering på kunst og kulturfeltet



Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

Slike endringer skal igjen sammen og alene bidra til å gi varige endringer for det norske samfunn, operasjonalisert som

- økt produksjon av kunst og kultur av høy kvalitet i Norge
- styrket mangfold, ytringsfrihet og demokrati
- økt verdiskaping i norsk kunst og kultursektorer
- økte inntekter fra eksport av kunst og kultur fra Norge økt tilgang på og interesse for kunst blant publikum

Konkretiseringen av hhv. aktiviteter, resultater og effekter utgjør våre forslag til klassifiseringer som Kulturrådet kan bruke for internasjonale prosjekter. Kategorisering av prosjekter i henhold til disse klassifiseringene vil legge grunnlaget for beskrivelse og analyser av prosjektporteføljen.

I figur 4.2 har vi angitt hvilke samfunns mål arbeidet etter vår forståelse skal lede til, og som vi tolker som bredere enn målformuleringen for delmål 5 i strategien tilsier. Dette fordi vi forestår det slik at internasjonalisering kan sees på som et selvstendig mål, men også som et verktøy for å fremme organisasjonens eget mål (*«stimulere samtidens mangfoldige kunst- og kulturuttrykk og å bidra til at kunst og kultur skapes, bevares, dokumenteres og gjøres tilgjengelig for flest mulig»*) og det overordnede målene med kulturpolitikken (*«et levende demokrati der alle er frie til å ytre seg, og der mangfold, skaperkraft og kreativitet er høyt verdsett og inkluderende samfunn der kunst og kultur av ypperste kvalitet inspirerer, samler og lærer oss om oss selv og om verden»*.)

I figur 4.2 har vi konkretisert dette som fem samfunns mål.

Gjennom internasjonalt samarbeid kan det også skje overføring av kompetanse fra Norge som bidrar

til å bygge kompetanse og kvalitet i andre land som er et viktig formål med regjeringens arbeid med kultur i utviklingspolitikken (og til dels også for EØS-samarbeidet). Effekten er først og fremst utenfor Norge.

Videre kan økt internasjonalisering på kunst og kulturfeltet også gi økt verdiskaping i tilgrensende næringer (for eksempel reiseliv, tekniske tjenester og distributører). Slike «eksterne» effekter kan være store, men vi omtaler de som avledede fordi vi ikke tolker dem som hovedformålet med Kulturrådets innsats.

Det er viktig å påpeke at også andre deler av Kulturrådets arbeid, men som ikke er omtales som internasjonale, skal bidra til de nevnte samfunns effekter. Slike innsatser er inkludert som rød boks i figur 4.2.

Videre er det som tidligere kartlagt også andre aktører og ordninger som har betydning for internasjonalisering av norsk kunst og kultur. Slike innsatser og drivkrefter er inkludert som grønn boks i figur 4.2.

I tillegg vil eksterne faktorer ha betydning for de langsiktige effektene. Slike innsatser og drivkrefter er inkludert som grønn boks.

Stort tilfang av andre innsatser og drivkrefter som vil ha stor betydning for samfunnsutviklingen tilsier at det kan være vanskelig å tilskrive enkelte endringer til Kulturrådets arbeid alene.

Dette er viktig å ha med seg når statistikk på indikatorer på samfunns effekter skal tolkes.

## 4.2 Indikatorer

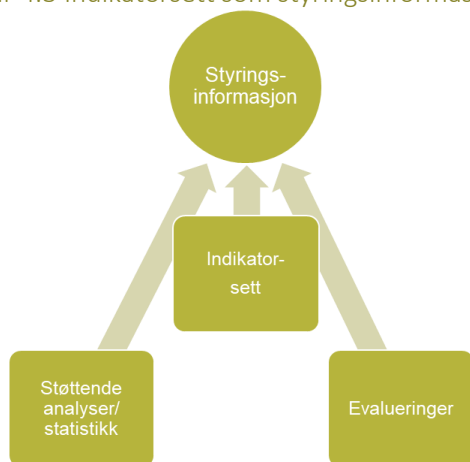
I det følgende presenterer vi våre forslag til indikatorer som Kulturrådet kan bruke i eget arbeid fremover. I samsvar med intervensjonslogikken har vi

anbefalt indikatorer for hhv. innsats, aktivitet, resultat og effekt.

Det er viktig å understreke at informasjonen som kommer frem på bakgrunn av de foreslåtte indikatorene ikke vil gi det fulle bildet av alle sider ved Kulturrådets arbeid eller de enkelte prosjekter. Det å måle kvalitet og mangfold på kunst og kulturfeltet er opplagt vanskelig og Kulturrådets bidrag til å løfte kvalitet og mangfold kan ikke fullt ut dokumenteres.

Sammen med annen støttende kvantitativ og kvalitativ informasjon om porteføljen av virkemidler og prosjekter kan indikatorene representere sentral styringsinformasjon til Kulturrådet.

Figur 4.3 Indikatorsett som styringsinformasjon



Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

Indikatorer for innsats, aktivitet og resultat er direkte koblet til Kulturrådet. For aktivitetsindikatorer skiller vi mellom indikatorer som kan brukes for å beskrive de tre oppgavene (forvalter av nasjonale ordninger, representasjon i internasjonale ordninger og annet). Det er ikke opplagt mulig å samle inn data på samme måte for nasjonale og internasjonale ordninger, vi inkluderer likevel like indikatorer i forslaget da slik datatilgang vil være interessant i analyse og evalueringssammenheng. Når det gjelder indikato-

rer som beskriver program- og prosjektporteføljen har vi lagt vekt på indikatorer som vil være uavhengig av de enkelte ordningene.

Det å etablere noen indikatorer som er felles på tvers av tilskuddsordninger legger også grunnlaget for systematiske analyser og er ikke til hinder for at Kulturrådet definerer ordning- og prosjektspesifikke indikatorer i tillegg. Dataene kan også legge grunnlag for eventuelle analyser av måloppnåelse, men kan kreve utarbeidelse av nye rutiner og data som er innhentet på bakgrunn av for eksempel spørreundersøkelse til tilskuddsmottakere. Slike data vil være basert på subjektive vurderinger og må tolkes deretter.

Effektindikatorer består både av indikatorer basert på egen portefølje og av objektive indikatorer basert på offentlig tilgjengelig statistikk. Den fem første effektindikatorer vil være tett koblet til Kulturrådets innsats, mens øvrige indikatorer («andre») vil være tett koblet til det vi tolker som de langsiktige samfunnsmålene, men hvor det vil være vanskelig å isolere Kulturrådets bidrag.

Vårt forslag til intervensjonslogikk og indikatorer er laget med utgangspunkt i gjeldende tildelingsbrev og strategi og på bakgrunn av samtale med representanter fra Kulturrådets internasjonale avdeling og øvrige intervju gjennomført som en del av kartleggingen.

Det å utarbeide og måle på et sett med indikatorer kan kreve større omlegginger i rapporteringssystemer, og nytten må derfor vurderes opp mot kostnader. Vi har omtalt de indikatorene som vi mener aller best belyser de endringene som Kulturrådet ønsker å oppnå og som det faktisk er mulig å måle, enten fordi data finnes tilgjengelig gjennom offentlig statistikk, eller fordi Kulturrådet relativt enkelt kan innhente data i egne systemer og prosjektrapportering. Indikatorer som er merket med \*) må Kulturrådet

særlig vurdere nytte av (og opp mot eventuelle kostnader ved datainnhenting).

Større endringer i Kulturrådets strategi og eller oppgaveportefølje vil tilsi at det kan være behov for justeringer også i intervensjonslogikken og indikatorer. Krav til rapportering fra overordnet myndighet og endringer i Kulturrådet strategi og oppgaveportefølje kan tilsi at omfang av indikatorer som Kulturrådet skal måle på i realiteten er større.

Indikatorsettet kan legge grunnlaget for utarbeidelse av et mål- og resultatstyringsystem (MRS). For eksempel kan det vurderes å sette konkrete måltall på alle eller et utvalg av indikatorer – eksempelvis norsk retur i Kreativt Europa, andel prosjekter som i høy grad har bidratt til økt eksport, omtale av norsk kunst og kultur i utlandet mv.

Nærmere beskrivelse av indikatorene er inkludert i vedlegg 3.

Tabell 4.1 Indikatorer

Trinn	Oppgave	Indikator
Innsats	Forvaltning av nasjonale ordninger	Indikator I 1 Samlet ramme til ordninger for internasjonalisering
		Indikator I 2 Antall årsverk til oppfølging av tilskuddsordninger med internasjonalisering som hovedformål
	Representasjon i internasjonale programmer	Indikator I 3 Antall årsverk til oppfølging av Norges deltagelse i internasjonale programmer
	Annet	Indikator I 4 Antall formaliserte samarbeidsfora/møtearenaer
		Indikator I 5 Antall kommunikasjonskanaler (utover samarbeidsfora/arenaer) (*).
Aktivitet	Forvaltning av nasjonale ordninger	Indikator A 1 Antall søknader til ordninger forvaltet av Kulturrådet og som har internasjonalisering som hovedformål
		Indikator A 2 Antall innvilgede prosjekter i ordninger forvaltet av Kulturrådet og som har internasjonalisering som hovedformål (fordelt på aktivitet og land).
		Indikator A 3 Utløst støtte fra Kulturrådet i ordninger forvaltet av Kulturrådet og som har internasjonalisering som hovedformål (fordelt på aktivitet og land).
		Indikator A 4 Tilslagsprosent i ordninger forvaltet av Kulturrådet og som har internasjonalisering som hovedformål (fordelt på aktivitet og land).
		Indikator A 5 Gjennomsnittlig antall deltagere i samarbeidsprosjekter i ordninger forvaltet av Kulturrådet og som har internasjonalisering som hovedformål (fordelt på norske og utenlandske og evt. også land)
		Indikator A 6 Utløst egenfinansiering i prosjekter i ordninger forvaltet av Kulturrådet og som har internasjonalisering som hovedformål (fordelt på aktivitet og land).(*)

		Indikator A 7 Andel prosjekter med medium og høy addisjonaltet i prosjekter i ordninger forvaltet av Kulturrådet og som har internasjonalsisering som hovedformål (*)
	<b>Representasjon i internasjonale programmer</b>	Indikator 8-14 samme som indikator A1-A7 for prosjekter med støtte fra Kreativt Europa og EØS (om mulig)
	<b>Annet</b>	Indikator A 15 Antall formelle innspill gitt til overordnet myndighet som handler om internasjonalsisering
		Indikator A 16 Antall offentlige innlegg som handler om betydningen av internasjonalsisering
		Indikator A 7 Antall møter som handler om internasjonalsisering der kunst og kulturfeltet kan delta
		Indikator A 18 Antall møter med andre aktører i virkemiddelapparatet
<i>Resultat</i>	<b>Forvaltning av nasjonale ordninger</b>	Indikator R 1 Andel prosjekter som i høy eller svært høy grad har bidratt til forventede resultater
	<b>Representasjon i internasjonale programmer</b>	Indikator R 2 Andel prosjekter som i høy eller svært høy grad har bidratt til forventede resultater
	<b>Annet</b>	Indikator R 3 Antall besøk på offentlige kommunikasjonskanaler (*)
		Indikator R 4 Antall redaksjonelle artikler med omtale av Kulturrådets internasjonale arbeid og betydning av internasjonalt samarbeid
		Indikator R 5 Vurdering av Kulturrådets rådgivning gitt overordnet myndighet (*)
		Indikator R 6 Vurdering av Kulturrådets bidrag til koordinering i virkemiddelapparatet (*)
<i>Effekt</i>	<b>Forvaltning av nasjonale ordninger</b>	Indikator E 1 Andel prosjekter som i høy eller svært høy grad har bidratt til ønskede effekter (*)
	<b>Representasjon i internasjonale programmer</b>	Indikator E 2 Andel prosjekter som i høy eller svært høy grad har bidratt til ønskede effekter (*)
		Indikator E 3 Norsk returrate (evt. også) suksessrate i Kreativt Europa (og EØS-ordningen)
	<b>Annet</b>	Indikator E 4 Evalueringer som vurderer at Kulturrådet har bidratt til økt internasjonalsisering
		Indikator E 5 Kulturrådets portefølje som andel av samlede midler i søknadsbaserte ordninger som har internasjonalsisering som hovedformål
	<b>Andre</b>	Indikator E 6 Bruk av norsk kunst og kultur
Indikator E7 Omtale av norsk kunst og kultur i internasjonal presse		

Indikator E 8 Sysselsetting/lønnsomhet/verdiskaping/overlevelsesrate i kunst og kulturnæringene

Indikator E 9 Eksportinntekter fra tjenester Fritidsaktiviteter, kulturelle tjenester og sport

## Referanser

- Danse- og teatersentrum. (2018). *Årsrapport 2018*. Hentet fra [https://static1.squarespace.com/static/5c5c0762c46f6d030e28550a/t/5dd302d15e30bc0eb5c5d219/1574109912535/2018A%CC%8Ar rapport\\_DTS.pdf](https://static1.squarespace.com/static/5c5c0762c46f6d030e28550a/t/5dd302d15e30bc0eb5c5d219/1574109912535/2018A%CC%8Ar rapport_DTS.pdf)
- Dramatikerforbundet. (2019). *Om dramatikerforbundet*. Hentet fra Dramatikerforbundet: <https://dramatiker.no/om-ndf/>
- Espelian, A., & Baustad, H. (2018). *Midtveisevaluering av norsk deltagelse i Kreativt Europa*. MENON-PUBLIKASJON NR. 44/2018.
- Eurostat. (2019). *Culture statistics*.
- Hauge, A., Ibenholt, K., Ericsson, B., & Hallin, G. (2019). *Nullpunktanalyse Kulturell og kreativ næring*.
- Hylland, O., & Berge, O. (2012). *Katedral, paviljong og børs En evaluering av UDs delegerte støtteordninger og av støtten til Music Export Norway*. Telemarksforskning.
- Innovasjon Norge. (2019). *Oppdragsgiverrapport 2018*.
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (2019). *Proposisjon til Stortingsforslag (forslag til stortingsvedtak)*. Prop. 1 S (2019-2020). Hentet fra [https://www.statsbudsjettet.no/upload/Statsbudsjett\\_2020/dokumenter/pdf/KMD.pdf](https://www.statsbudsjettet.no/upload/Statsbudsjett_2020/dokumenter/pdf/KMD.pdf)
- Kulturdepartementet. (2016). *Statsbudsjettet 2017: 70 millioner kroner til kulturell og kreativ næring*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/70-millioner-kroner-til-kulturell-og-kreativ-naring/id2514480/>
- Kulturdepartementet. (2017). *Statsbudsjettet 2017 - tildelingsbrev - Norsk kulturråd*. Tildelingsbrev.
- Kulturdepartementet. (2018). *Kulturens kraft*. Meld. St. 8 (2018-2019).
- Kulturdepartementet. (2019). *Poposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)*. Prop. 1 S (2019-2020). Hentet fra [https://www.statsbudsjettet.no/upload/Statsbudsjett\\_2020/dokumenter/pdf/KUD.pdf](https://www.statsbudsjettet.no/upload/Statsbudsjett_2020/dokumenter/pdf/KUD.pdf)
- Lossius, G. T. (2018). *Kartlegging av musikk- og scenekunstinstitusjonenes internasjonale virksomhet og ambisjoner*. Hentet fra [http://www.nto.no/novus/upload/tab1/Tall%20og%20statistikk/Webversjon\\_Kartlegging%20av%20musikk-%20og%20scenekunstinstitusjonenes%20internasjonale%20virksomhet%20og%20ambisjoner.pdf](http://www.nto.no/novus/upload/tab1/Tall%20og%20statistikk/Webversjon_Kartlegging%20av%20musikk-%20og%20scenekunstinstitusjonenes%20internasjonale%20virksomhet%20og%20ambisjoner.pdf)
- Music Norway. (2019). *Årsrapport 2018*. Hentet fra [https://issuu.com/musicnorway/docs/mn\\_rbok\\_2018\\_web](https://issuu.com/musicnorway/docs/mn_rbok_2018_web)
- Norwegian Fashion Hub. (2020). *About*. Hentet fra Norwegian Fashion Hub: <https://www.norwegianfashionhub.com/about>
- NTO. (2019). *NTO OG NTO-FELLESSKAPET – HVEM ER VI? HVA GJØR VI?* Hentet fra <http://www.nto.no/Om-NTO/Varvirksomhet/NTO-og-NTO-felleskapet-Hvem-er-vi-Hva-gjor-vi>



Utenriksdepartementet. (2019). *EØS-midlene*.  
Hentet fra Regjeringen:  
<https://eosmidlene.regjeringen.no/>

Utenriksdepartementet. (2019). *Proposisjon til  
Stortinget (forslag til stortingsvedtak)*.

## Vedlegg 1: Informanter

Navn	Institusjon
<b>Margit Klingen Daams</b>	Innovasjon Norge
<b>Haakon O. V. Vinje</b>	Kulturdepartementet
<b>Cecilia Lyche</b>	Kulturdepartementet
<b>Eva Moksnes Vincent</b>	Utenriksdepartementet
<b>Marit Gjeltén</b>	Utenriksdepartementet
<b>Pål Dimmen</b>	Music Norway
<b>Kathrine Synnes Finnskog</b>	Music Norway
<b>Anne Charlotte Hauen</b>	Office for Contemporary Art Norway (OCA)
<b>Hege Henriksen</b>	Norwegian Crafts
<b>Margit Walsø</b>	Norwegian Literature Abroad (Norla)
<b>Tove Bratten</b>	Danse- og teatersentrum
<b>Liv Ramskjær</b>	Norges museumsforbund
<b>Nina Refsnes</b>	Kulturkontakt nord
<b>Ole Jakob Furset</b>	Kulturrådet, museumsseksjonen

## Vedlegg 2: Søknadsbaserte ordninger med internasjonalisering som hovedformål

Tabell 0.1 angir sentral informasjon om de søkbare ordningene. Titlene er i stor grad forklarende, men vi har også inkludert en lenke til nettsider som angir nærmere informasjon om ordningene, herunder kriterier og målgruppe. Tabellen angir også SØA kategoriseringen som legger grunnlaget for figurene i kapittel 3.

Vi har etterstrebet å innhente så nye tall som mulig. For de fleste ordningene er datagrunnlaget fra 2019, mens for enkelte er datagrunnlaget fra 2018. Alle summer er inflasjonsjustert til 2019-kroner.

Vi har informasjon om det totale antall ordninger inkludert, og for alle ordninger har vi informasjon om kunst- og kulturfelt og formål, mens for enkelte ordninger mangler vi informasjon om støttebeløp og antall innvilgede søknader. For de statlige ordningene som forvaltes av nasjonale virkemiddelaktører har vi oppgitt samlet støtte, uavhengig av om støtten er gitt til norske eller utenlandske mottagere (vi har ikke informasjon om nasjonalitet eller lokalisering av enkeltmottakere).

For NORLA har vi fra intervju informasjon om antall ordninger og fra årsrapporten informasjon om samlet støtte gitt, men vi kjenner ikke tildeling per ordning. I tabellen er tilskuddene lagt til to ordninger, men vi legger til grunn at bevilgningene i praksis er fordelt på de ulike ordningene.

De internasjonale ordningene som Kreativt Europa, EØS-programmene, Interreg og ordningene forvaltet av Nordisk kulturkontakt og Nordisk kulturfond på vegne av Nordisk ministerråd er relativt store ordninger som er tilgjengelig for alle i Norden/Europa og ikke bare norske aktører. For å dimensjonere disse slik at de er mer sammenlignbare med de øvrige ordningene, har vi så langt det er mulig ønsket å legge norsk retur eller andel av deltagelse til grunn.

Data for Kreativt Europa er ikke tilgjengelig for 2019, og vi har derfor lagt Norges retur i 2018 til grunn.

For ordningene Nordisk Kulturkontakt og Nordisk kulturfond har vi brukt distribusjonsnøkkelen for landenes betaling for 2019 til Nordisk ministerråd, som i hovedsak er finansiert av de nordiske landene (Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige). Norges andel er her 28,4 prosent. Dette blir ikke helt presist i forhold til hvor mye av midlene fra de nordiske ordningene som går tilbake til norske aktører, men vi har ikke lykkes med å innhente slike tall for ordningene til de to nordiske virkemiddelforvalterne. De økonomiske rammene i disse ordningene er omgjort til norske kroner fra euro eller danske kroner basert på årlig gjennomsnittlig valutakurs.

I inneværende programperiode (2014-2021) for EØS-midlene er det satt 177 millioner euro og av dette går rundt 40 millioner euro til kunst- og kultursamarbeid i denne perioden. Denne summen angir totalbeløpet til prosjekter, hvor også norske partnere kan delta. Siden midlene forvaltes av mottakerlandene finnes det ikke en samlet oversikt over hvor mye av dette igjen som går til norske aktører. Dermed har vi ikke kunnet angi samlet årlig ramme som er relevant for norske aktører på kunst- og kulturfeltet for EØS-midlene. Tilsvarende har vi heller ikke informasjon om samlet tildeling til norske aktører i Interreg og Barents Kult.

Tabell 0.1 Søknadsbaserte ordninger

Forvalter	Kunst- og kulturfelt (SØA kategorisering)	Tittel med lenke til nettside med mer informasjon	Formål (SØA kategorisering)	Type ordning	Samlet årlig ramme/tildelt i 1000 2019 NOK	Antall innvilgede søknader	År data
Utenriksstasjonene	breddt	Presse- og ekspertbesøk	eksportrettet	Tilskuddsordning	19 000	-	2019
Norwegian Literature Abroad (NORLA)	litteratur	<a href="#">Prøveoversettelser for oversettere</a>	eksportrettet	Tilskuddsordning	-	-	
Norwegian Literature Abroad (NORLA)	litteratur	<a href="#">Reisestøtte til oversettere, forleggere og presse i utlandet</a>	internasjonalt samarbeid	Tilskuddsordning	-	-	
Norwegian Literature Abroad (NORLA)	litteratur	<a href="#">Oversetterhotell i Oslo</a>	eksportrettet	Annet	-	8	
Norwegian Literature Abroad (NORLA)	litteratur	<a href="#">Mentorordning</a>	eksportrettet	Annet	-	-	
Norwegian Literature Abroad (NORLA)	litteratur	<a href="#">Kontorplass hos NORLA</a>	eksportrettet	Annet	-	-	
Norwegian Literature Abroad (NORLA)	litteratur	<a href="#">Oversettelsesstøtte</a>	eksportrettet	Tilskuddsordning	10 287	639	2018
Norwegian Literature Abroad (NORLA)	litteratur	<a href="#">Oversettelsesstøtte mellom nordiske språk</a>	eksportrettet	Tilskuddsordning	-	-	
Dramatikerforbundet	litteratur	<a href="#">Oversettelsesstøtte til dramatikk</a>	eksportrettet	Tilskuddsordning	-	-	
Norwegian Literature Abroad (NORLA)	litteratur	<a href="#">Støtte til antologier og tidsskrifter</a>	eksportrettet	Tilskuddsordning	-	-	
Norwegian Literature Abroad (NORLA)	litteratur	<a href="#">Prøveoversettelser for agenter og forlag</a>	eksportrettet	Tilskuddsordning	-	-	
Norwegian Literature Abroad (NORLA)	litteratur	<a href="#">Tilskudd til utvidet prøveoversettelse for norske agenter og forlag</a>	eksportrettet	Tilskuddsordning	-	-	
Norwegian Literature Abroad (NORLA)	litteratur	<a href="#">Produksjonsstøtte til illustrerte bøker for barn</a>	eksportrettet	Tilskuddsordning	-	-	
Norwegian Literature Abroad (NORLA)	litteratur	<a href="#">Produksjonsstøtte til illustrert sakprosa</a>	eksportrettet	Tilskuddsordning	-	-	
Norwegian Literature Abroad (NORLA)	litteratur	<a href="#">Reisestøtte til norske forfattere og forelesere invitert til festivaler, boklanseringer og arrangementer i utlandet (UD midler)</a>	eksportrettet	Tilskuddsordning	728	129	2018
Norwegian Literature Abroad (NORLA)	litteratur	<a href="#">Reisetilskudd for norske agenter og forlag</a>	eksportrettet	Tilskuddsordning	-	-	
Norwegian Literature Abroad (NORLA)	litteratur	<a href="#">Reisestøtte til agenter, forleggere, presse og oversettere i utlandet</a>	eksportrettet	Tilskuddsordning	-	-	
Norwegian Literature Abroad (NORLA)	litteratur	<a href="#">Tilskudd til eksport- og markedsstiltak i utlandet for norske bøker og forfattere</a>	eksportrettet	Tilskuddsordning	-	-	
Norwegian Literature Abroad (NORLA)	litteratur	<a href="#">Forfatter- og foreleserbesøk til høyere læresteder i utlandet (UD midler)</a>	internasjonalt samarbeid	Tilskuddsordning	175	22	2018
Danse- og teatersentrum, Performing Arts Hub Norway	scenekunst	<a href="#">UD reisestøtte scenekunst</a>	eksportrettet	Tilskuddsordning	2 091	103	2018
Danse- og teatersentrum, Performing Arts Hub Norway	scenekunst	<a href="#">Bransjetilskudd scenekunst - markedsføringstiltak</a>	eksportrettet	Tilskuddsordning	68	5	2018

Danse- og teatersentrum, Performing Arts Hub Norway	scenekunst	<a href="#">Bransjetilskudd scenekunst - reise støtte produsenter og managere</a>	eksportrettet	Tilskuddsordning	284	28	2018
Norwegian Crafts	kunsthåndverk	<a href="#">Frakt- og reise støtte til internasjonale kunsthåndverksprosjekter</a>	internasjonalt samarbeid	Tilskuddsordning	665	48	2018
Norwegian Crafts	kunsthåndverk	<a href="#">Summer Sessions at Pilchuck Glass School</a>	internasjonalt samarbeid	Annet	26	1	2018
Office for Contemporary Art Norway (OCA)	visuell kunst	<a href="#">Internasjonal reise støtte til kunstnere, kunstnergrupper og internasjonale institusjoner</a>	eksportrettet	Tilskuddsordning	1 770	99	2019
Office for Contemporary Art Norway (OCA)	visuell kunst	<a href="#">ISGIES: International Support til norske gallerier og uavhengige utstillingssteder</a>	eksportrettet	Tilskuddsordning	4 370	25	2019
Office for Contemporary Art Norway (OCA)	visuell kunst	<a href="#">Residensordninger - New York: International Studio and Curatorial Program (ISCP) i New York City</a>	internasjonalt samarbeid	Annet	4 942	1	2019
Office for Contemporary Art Norway (OCA)	visuell kunst	<a href="#">Residensordninger - New York: International Studio and Curatorial Program (ISCP) i New York City</a>	internasjonalt samarbeid	Annet	124	1	2019
Office for Contemporary Art Norway (OCA)	visuell kunst	<a href="#">Residensordninger - Berlin: Künstlerhaus Bethanien</a>	internasjonalt samarbeid	Annet	571	1	2019
Office for Contemporary Art Norway (OCA)	visuell kunst	<a href="#">Residensordninger - Brüssel: WIELS</a>	internasjonalt samarbeid	Annet	306	1	2019
Office for Contemporary Art Norway (OCA)	visuell kunst	<a href="#">Residensordninger - Rio de Janeiro: Capacete</a>	internasjonalt samarbeid	Annet	190	1	2019
Office for Contemporary Art Norway (OCA)	visuell kunst	<a href="#">Residensordninger - Mumbai: Mumbai Art Room</a>	internasjonalt samarbeid	Annet	98	1	2019
Music Norway	musikk	<a href="#">Reise støtte til utøvere og opphavere: konsert/turné, møtevirksomhet, co writes</a>	eksportrettet	Tilskuddsordning	25	441	2019
Music Norway	musikk	<a href="#">Bransjetilskudd til støtteapparat som i hovedsak forvalter flere artister/rettigheter</a>	eksportrettet	Tilskuddsordning	2 000	127	2019
Music Norway	musikk	<a href="#">Større lanseringer - Næringsrettet tilskudd til større internasjonale lanseringer for selskaper</a>	eksportrettet	Tilskuddsordning	2 000	9	2019
Music Norway	musikk	<a href="#">Arrangørtilskudd: presse- og ekspertbesøk</a>	eksportrettet	Tilskuddsordning	600	17	2018
Music Norway	musikk	<a href="#">Arrangørtilskudd: låtskriversamling</a>	internasjonalt samarbeid	Tilskuddsordning	500	10	2018
Music Norway	musikk	<a href="#">Arrangørtilskudd: delegatprogram</a>	eksportrettet	Tilskuddsordning	2 044	14	2018
Nordisk kulturfond	bredt	<a href="#">Oppstart</a>	internasjonalt samarbeid	Tilskuddsordning	819	29	2018
Nordisk kulturfond	bredt	<a href="#">Prosjektstøtte</a>	internasjonalt samarbeid	Tilskuddsordning	8 349	50	2018
Nordisk kulturfond	bredt	<a href="#">Puls</a>	internasjonalt samarbeid	Tilskuddsordning	1 811	16	2018
Norske kunsthåndverkere	kunsthåndverk	<a href="#">NKs reise støtte utland</a>	internasjonalt samarbeid	Tilskuddsordning	-	-	2019
Nordisk kulturkontakt	bredt	<a href="#">Støtteprogrammet Norden</a>	internasjonalt samarbeid	Tilskuddsordning	-	-	2019

Nordisk kulturkontakt	bredd	<a href="#">Mobilitetsstøtte</a>	internasjonalt samarbeid	Tilskuddsordning	1 528	76	2019
Nordisk kulturkontakt	bredd	<a href="#">Støtte til kunstnerresidens</a>	internasjonalt samarbeid	Tilskuddsordning	884	3	2019
Nordisk kulturkontakt	bredd	<a href="#">Nettverksstøtte - langtids og korttids</a>	internasjonalt samarbeid	Tilskuddsordning	2 551	10	2019
Nordisk kulturkontakt	bredd	<a href="#">Kultur- og kunstprogram</a>	internasjonalt samarbeid	Tilskuddsordning	6 096	21	2019
Nordisk kulturkontakt	bredd	<a href="#">Volt</a>	internasjonalt samarbeid	Tilskuddsordning	805	2	2019
The Norwegian Barents Secretariat	bredd	<a href="#">BarentsKult</a>	internasjonalt samarbeid	Tilskuddsordning	-	-	2019
Samerådets kulturstøtte	kulturarv	<a href="#">Samerådets kulturstøtte: prosjektstøtte</a>	internasjonalt samarbeid	Tilskuddsordning	288	41	2019
Samerådets kulturstøtte	kulturarv	<a href="#">Samerådets kulturstøtte: arbeidsstipendet og studierei-sestipendet</a>	internasjonalt samarbeid	Tilskuddsordning	150	3	2019
Kulturrådet, nasjonal	musikk	<a href="#">Markedsføring av musikkut-givelser</a>	eksportrettet	Tilskuddsordning	3 124	67	2019
Kulturrådet, interna-sjonal	bredd	<a href="#">Travel grant – Inclusive Cul-tural Life in the Nordic re-gion</a>	internasjonalt samarbeid	Tilskuddsordning	390	-	2019
Kulturrådet, nasjonal	bredd	<a href="#">Gjesteoppholdsstøtte for arenaer</a>	internasjonalt samarbeid	Tilskuddsordning	3 902	16	2019
Kulturrådet, nasjonal	visuell kunst	<a href="#">Arrangørstøtte visuell kunst</a>	importrettet	Tilskuddsordning	36 412	32	2019
Kulturrådet, nasjonal	litteratur	<a href="#">Innkjøpsordningen oversatt litteratur</a>	importrettet	Tilskuddsordning	14 900	120	2019
Kulturrådet, interna-sjonal	kulturarv	<a href="#">Norsk-islandsk kultursamar-beid</a>	internasjonalt samarbeid	Tilskuddsordning	1 600	18	2019
Kulturrådet, nasjonal	scenekunst	<a href="#">Støtteordningen for formid-ling / gjestespill</a>	eksportrettet	Tilskuddsordning	7 481	81	2019
Kulturrådet, interna-sjonal	bredd	<a href="#">EØS-midler</a>	internasjonalt samarbeid	Tilskuddsordning	-	-	
Kulturrådet, interna-sjonal	bredd	<a href="#">Kreativt Europa</a>	internasjonalt samarbeid	Tilskuddsordning	10 771	-	2018
Innovasjon Norge	bredd	Eksportprogram	eksportrettet	Annet	8 000	-	2019
Fond for utøvende kunstnere (FFUK)	bredd	<a href="#">Reisestøtte - kortvarige rei-ser med kunstfaglig innhold</a>	internasjonalt samarbeid	Tilskuddsordning	879	140	2018
Fond for utøvende kunstnere (FFUK)	bredd	<a href="#">Reise- og etterutdanningssti-pend</a>	internasjonalt samarbeid	Tilskuddsordning	1 278	51	2018
Grafill	visuell kunst	<a href="#">Grafill - reisestipend</a>	eksportrettet	Tilskuddsordning	400	-	2019
Norsk-Finsk kulturin-stitut	bredd	<a href="#">Norsk-Finsk kulturfond</a>	internasjonalt samarbeid	Tilskuddsordning	345	20	2019
Interreg	kulturarv	Interreg	internasjonalt samarbeid	Tilskuddsordning	-	-	

Note: Felter i tabellen er tomme når informasjon ikke er tilgjengel







## Vedlegg 3: Indikatorer

Dette vedlegget gir en nærmere beskrivelse av indikatorene.

### Innsatsindikatorer

Innsatsindikatorerne vil sammen og alene kunne brukes som grunnlag for rapportering og beskrivelse av Kulturrådets innsats for økt internasjonalisering på kunst og kulturfeltet. En vekst i data på innsatsindikatorerne tilsier at Kulturrådets innsats øker (noe som forhåpentligvis også gir en økning i aktivitet, resultat og effekt med tiden). Motsatt vil en nedgang indikere en nedtrapping, som man da også bør gjenspeiles i ambisjonene for Kulturrådet.

Vi forventer at data vil være lett tilgjengelig i Kulturrådets databaser selv om det kan være behov for mindre justeringer i hvordan prosjekter registreres.

Det er viktig å se innsatsindikatorerne i sammenheng. En nedgang i antall årsverk trenger ikke å innebære nedtrapping av innsatsen, men kan f.eks. skyldes at saksbehandlingen effektiviseres eller at antall møteplasser reduseres. Innsatsindikatorerne må opplagt også sees i sammenheng med aktivitets- og resultatindikatorerne, ved at en vekst i innsats bør resultere i økt aktivitet og resultater.

#### Indikator I 1 Samlet ramme til ordninger for internasjonalisering

Data på denne indikatoren viser den årlige økonomiske rammen som Kulturrådet har til rådighet i tilskuddsordninger som skal understøtte internasjonalisering.

Data på indikatoren gir informasjon om nivå (i ett gitt år) og utvikling i det økonomiske handlingsrommet til Kulturrådet. Data på økonomisk handlingsrom er relevant fordi den kan gi en indikasjon på nivået på innsats og utvikling i nivå over tid og sammenlignet med øvrige tilskuddsordninger.

Den enkleste tilnærmingen er at indikatoren base-res på de tilskuddsordningene som har internasjonalisering som hovedformål -eksempelvis på bakgrunn av den kartleggingen vi har gjennomført.

Fordi Kulturrådet også kan understøtte internasjonalisering i prosjekter som er finansiert med andre ordninger kan det være mer hensiktsmessig å supplere datagrunnlaget med utvikling i andre tilskuddsordninger som også kan ventes å skulle bidra til internasjonalisering.

#### Indikator I 2 Antall årsverk til oppfølging av tilskuddsordninger med internasjonalisering som hovedformål

Vi foreslår å supplere indikatoren basert på samlet ramme for tilskudd med en indikator basert på årsverk (eller omregnet til kroner) som brukes til oppfølgingen av tilskuddsordningene som har internasjonalisering som hovedformål. Data på indikatoren gir informasjon om nivå (i ett gitt år) og utvikling over tid (målt mot et nullpunkt). Det å følge utviklingen i denne indikatoren over tid sier noe om hvilke ressurser som legges ned i Kulturrådet utover de økonomiske midlene til prosjekter. Det å følge utviklingen i innsats over tid legger også grunnlaget for å vurdere om ressursbruken er passende dimensjonert gitt Kulturrådets ramme til prosjekter og om innsatsen knyttet til Kulturrådet står i stil med oppnådde aktiviteter og resultater.

Normalt vil man i et mål- og resultatstyringssystem eller i en evaluering være mindre opptatt av å måle innsats på et slikt detaljnivå. Etter vår vurdering kan det likevel være relevant å følge om Kulturrådet bruker relativt mye tid på mobilisering, oppfølging og kunnskapsdeling.

Omfattende ressursbruk kan imidlertid også tilsi at det er behov for å vurdere om organiseringen av programstyrets arbeid er hensiktsmessig. Overføring av kunnskap fra pågående prosjekter ut i tje-

nestene er ansett som et sentralt prosessmål. Slike eksterne virkninger er vanskelig å måle i et indikatorsett, men data for ressursbruk administrasjon og øvrige indikatorer for samhandling kan gi en pekepinn på nettopp slike effekter.

Utvikling i ressursbruk må sees i sammenheng med andre indikatorer og også sees i sammenheng med eventuelle organisatoriske endringer og effektiviseringsarbeid.

#### Indikator I 3 Antall årsverk til oppfølging av Norges deltagelse i internasjonale programmer

Vi foreslår å supplere indikatoren basert på samlet ramme for tilskudd med en indikator basert på årsverk (eller omregnet til kroner) som brukes til oppfølgingen av de internasjonale programmene. Data på indikatoren gir informasjon om nivå (i ett gitt år) og utvikling over tid (målt mot et nullpunkt). Det å følge utviklingen i denne indikatoren over tid sier noe om hvilke ressurser som legges ned i Kulturrådet utover de økonomiske midlene til prosjekter. Det å følge utviklingen i innsats over tid legger også grunnlaget for å vurdere om ressursbruken er passende dimensjonert gitt Kulturrådets ramme til prosjekter og om innsatsen knyttet til Kulturrådet står i stil med oppnådde aktiviteter og resultater.

Normalt vil man i et mål- og resultatstyringssystem eller i en evaluering være mindre opptatt av å måle innsats på et slikt detaljnivå. Etter vår vurdering kan det likevel være relevant å følge om Kulturrådet bruker relativt mye tid på mobilisering, oppfølging og kunnskapsdeling.

Omfattende ressursbruk kan imidlertid også tilsi at det er behov for å vurdere om organiseringen av programstyrets arbeid er hensiktsmessig. Overføring av kunnskap fra pågående prosjekter ut i tjenestene er ansett som et sentralt prosessmål. Slike eksterne virkninger er vanskelig å måle i et indikatorsett, men data for ressursbruk administrasjon og

øvrige indikatorer for samhandling kan gi en pekepinn på nettopp slike effekter.

Utvikling i ressursbruk må sees i sammenheng med andre indikatorer og også sees i sammenheng med eventuelle organisatoriske endringer og effektiviseringsarbeid.

#### Indikator I 4 Antall møteplasser med aktører på kunst og kulturfeltet

Fordi de etablerte samarbeidsforaene og andre møteplasser er viktige arenaer for mobilisering, nettverksbygging og kunnskapsdeling og fordi nettopp slike arenaer er viktig del av Kulturrådets arbeid, kan det være relevant å dokumentere omfanget av slike fora og arenaer over tid.

Vi foreslår en indikator for antall møteplasser som er åpne for aktører på kunst og kulturfeltet.

Data på indikatorene, må betraktes som nettopp en indikator og naturligvis tolkes med varsomhet og sees i sammenheng med hvordan Kulturrådets arbeid er organisert.

#### Indikator I 6 Antall kommunikasjonskanaler (utover samarbeidsfora/arenaer) (\*).

Kulturrådet har i sin gjeldende strategi satt som mål at de skal formidle betydningen av internasjonalt samarbeid. Vi forstår dette som at Kulturrådet skal ta et ansvar for å formidle erfaringer og sukseshistorier til forskere, beslutningstakere og allmennheten.

For å synliggjøre denne innsatsen foreslår vi en indikator basert på antall kommunikasjonskanaler som forankret i en handlingsplan, kommunikasjonsstrategi mv. her kan for eksempel årsmøte, årlige statusrapporter, egen nettside, twitter og facebook telle som fem ulike kommunikasjonskanaler.

Indikatoren kan brukes til synliggjøring Kulturrådets prioritering av slik kommunikasjonsinnsats og som en påminnelse av oppgaven Kulturrådet har gitt seg selv (gitt at denne også skal være gjeldende fremover). Vekst i antall kommunikasjonskanaler indikerer at Kulturrådet opptrapper slik innsats, men må sees i sammenheng med faktiske innlegg (aktivitetsindikator) og antall lesere (resultatindikator).

### Aktivitetsindikatorer

Vi har foreslått en rekke aktivitetsindikatorer som sammen og alene gir et bilde av den aktiviteten som Kulturrådet utløser.

Dataene gir informasjon om nivå på aktivitetene og kan ved regelmessig måling angi utvikling over tid. Vi foreslår at det utarbeides en rapporteringsrutiner som er felles for alle tilskuddsordninger eventuelt i tillegg til ordnings-spesifikke og prosjektspesifikke kriterier som kan legge grunnlag for en systematisk analyse av prosjektporteføljen. Datagrunnlaget kan legge til rette for styring, evalueringer og rapportering.

Indikator A 1 Antall søknader til ordninger forvaltet av Kulturrådet og som har internasjonalsisering som hovedformål

Antall søknader i ordninger som har internasjonalsisering som hovedformål sier noe om Kulturrådets mobiliseringsarbeid og hvor relevante ordningene er for søkerne. Når man ser data på denne indikatoren i sammenheng med antall søknader, kan man regne ut tilslagsprosenten.

Systematisk «tagging» av ordninger og prosjekter kan legge til rette for et bredt spekter av analyser, fordeling på målgruppe, partnere og land endres over tid.

Indikator A 2 Antall innvilgede prosjekter som dekkes av ordninger forvaltet av Kulturrådet og som har internasjonalsisering som hovedformål (fordelt på aktivitet og land).

Indikatoren viser utløst offentlig støtte fra Kulturrådet form av tilskudd fra ordninger med internasjonalsisering som hovedformål. En vekst i tilskudd over tid vitner om økt aktivitet. En vekst over tid kan også vitne om flere gode prosjekter, men vurderingen må sees i sammenheng med antall innkomne søknader.

Om alle prosjekter tagges med et bestemte kriterier for land og type aktivitet – med følgende forslag til klassifisering;

- I internasjonalt samarbeid, med underkategorier:
  - Samarbeid om produksjon
  - Samarbeid om distribusjon, og tilgjengeliggjøring inkl. presentasjoner/forestillinger
  - Utveksling av personell
  - Samarbeid om kompetanseutvikling og overføring
- Produksjon, profilering, markedsføring, fremvisning og tilgjengeliggjøring av norsk kunst og kultur i utlandet («eksport»)
- Produksjon, profilering, markedsføring, fremvisning og tilgjengeliggjøring av int. kunst og kultur i Norge («importrettet»)

Indikator A 3 Utløst støtte fra Kulturrådet til prosjekter i ordninger forvaltet av Kulturrådet og som har internasjonalsisering som hovedformål (fordelt på aktivitet og land).

Indikatoren viser utløst offentlig støtte fra Kulturrådet form av tilskudd fra ordninger med internasjonalsisering som hovedformål. En vekst i tilskudd over tid vitner om økt aktivitet. En vekst over tid kan også vitne om flere gode prosjekter, men vurderingen må

sees i sammenheng med antall innkomne søknader.

Om alle prosjekter tagges med et bestemte kriterier for type prosjekt, delmål, region, klassifisering aktivitet etc. så kan dette legge til rette for et bredt spekter av analyser.

Indikator A 4 Tilslagsprosent i ordninger forvaltet av Kulturrådet og som har internasjonalisering som hovedformål (fordelt på aktivitet og land).

Tilslagsprosenten kan beregnes på bakgrunn av antall innkomne søknader sammenlignet med antall prosjekter som er innvilget støtte. Nivå, utvikling over tid og sammenlignet med andre ordninger indikerer relevans og behov for denne typen tilskudsordninger.

Indikator A 5 Gjennomsnittlig antall deltagere i samarbeidsprosjekter i ordninger forvaltet av Kulturrådet og som har internasjonalisering som hovedformål (fordelt på aktivitet og land).

Fordi nettopp samarbeid er et viktig formål med programmet anser vi det som relevant å ikke bare følge antall prosjekter og utløst støtte, men også gjennomsnittlig antall formelle deltagere i prosjekter som har fått støtte. Dersom data er tilgjengelig eller skal hentes inn kan indikatoren suppleres med land. Slik data vil muliggjøre en rekke analyser på sikt.

Indikator A 6 Utløst egenfinansiering i prosjekter som dekkes av Kulturrådet (\*) i ordninger forvaltet av Kulturrådet og som har internasjonalisering som hovedformål (fordelt på aktivitet og land).

Utløst egenfinansiering (i kroner, tid, eller annen ressursbruk) fra deltagere, virksomheter og andre er midler som legges i prosjektene, men som ikke er dekket av Kulturrådet. Utløst støtte og egenfinansiering gir prosjektene totale støtte. Utløst egenfinansiering indikerer deltagernes vurdering av prosjektets relevans. Indikatoren er merket med (\*)

fordi en slik indikator kun er relevant dersom det faktisk er et mål eller krav om egenfinansiering.

Indikator A 7 Andel prosjekter med medium og høy addisjonalitet (\*) i ordninger forvaltet av Kulturrådet og som har internasjonalisering som hovedformål (fordelt på aktivitet og land).

Addisjonalitet er et uttrykk for i hvilken grad ordninger utløser endringer utover det som ellers ville skjedd. Addisjonalitet er helt sentralt for at et offentlig tiltak kan sies å påvirke samfunnsutviklingen.

Det er vanskelig å måle addisjonalitet på en objektiv måte, men vanlig praksis eksempelvis i evalueringer er at programstyret og de som søker om støtte vurderer om prosjektet ville blitt gjennomført uten støtte (investeringsaddisjonalitet). En mulig kategorisering kan være at prosjektet ville blitt gjennomført

- i samme skala på samme tid, men med andre midler (lav addisjonalitet = 1)
- i mindre skala eller på et senere tidspunkt (medium = 2)
- ikke i det hele tatt (høy = 3)

Ved å rangere prosjektene addisjonalitet utfra en forhåndsetablert skala, eksempelvis 1-3, kan man regne ut en gjennomsnittlig spredning- og oppskaleringspotensial for porteføljen over tid. I tolkningen må man naturligvis ses utviklingen i sammenheng med andre kriterier og gevinster som aktivitetene skaper.

Indikatoren må tolkes med varsomhet pga. manglende objektivitet. Både de som svarer og de som innhenter data, kan ha en egeninteresse av å melde om høy addisjonalitet. Likevel vil det være hensiktsmessig å innhente brukernes vurdering av addisjonalitet systematisk enten som en del av prosjektvalueringen eller senere som en del av en evaluering.

Data til denne indikatoren kan for eksempel samles inn som en del av prosjektvurderingen eller i form av en prosjektrapportering (basert på en egenrapportering/telefonintervju/spørreundersøkelse).

Videre har vi forslått enkelte indikatorer som kan si noe om Kulturrådets aktiviteter for å utvikle og spre kunnskap generert i prosjektene.

Indikator A 8- A14 Samme som for Indikator A1-A6 for Kreativt Europa og EØS-ordningene (om mulig)

Samme indikatorer, men da basert på deltagelse i internasjonale programmer som Kulturrådet har en oppgave med å mobilisere søkere til. Betingelser at data er tilgjengelig.

Indikator A 15 Antall formelle innspill gitt til overordnet myndighet

Kulturrådet skal være en rådgiver for overordnet myndighet. Som en indikator på omfang av rådgivningsoppgaven kan det være aktuelt å nettopp telle hvor mange formelle innspill med råd som er gitt til overordnet myndighet i løpet av et år.

Indikator A 16 Antall offentlige innlegg

Indikatoren supplerer indikatoren for bruk av kommunikasjonskanaler og er basert på antall innlegg og rapporter mv som Kulturrådet selv har skrevet og offentliggjort og som handler om betydning av internasjonalisering.

Indikator A 17 Antall møter som handler om internasjonalisering der kunst og kulturfeltet kan delta

Indikatoren supplerer indikatoren I4 for antall formaliserte møteplasser med antall gjennomførte samlinger, seminarer mv. per år. Som for ressursbruk er et høyt antall møter ressurskrevende, men siden mobilisering, samhandling og kunnskapsdeling er viktig så kan det være relevant å følge hvor mange møter som arrangeres.

Indikator A 18 Antall møter med aktører i virkemiddelapparatet

Indikatoren supplerer den foregående indikatorene ved også å se på antall møter med øvrige aktører i virkemiddelapparatet. Et høyt antall møter ressurskrevende, men siden koordinering i virkemiddelapparatet er et uttalt mål for kulturrådet, så kan det være relevant å inkludere antall møter med aktørene som en indikator på slik innsats. Indikatoren må naturligvis tolkes med varsomhet.

### Resultatindikatorer

---

Kulturrådet skal bidra til internasjonalisering på kunst og kulturfeltet både gjennom de prosjektene som blir innvilget støtte og gjennom de nettverks og ved å representere Norge i internasjonale programmer.

For å måle i hvilken grad prosjektene bidrar til nettopp internasjonalisering kan det være relevant å innføre en enkel rapporteringsrutine for prosjekter som har fått støtte. Rapporteringen kan gjennomføres for eksempel i forbindelse med rapportering på bruken av midlene (3 mnd etter tildelt støtte) eller etter noe senere (eksempelvis 12 mnd. etter mottatt støtte) sende ut et enkelt spørreskjema der mottaker skal dokumentere prosjektets bidrag. Det kan være hensiktsmessig å begrense denne typen rapportering til prosjekter over et visst støttebeløp.

Vi foreslår i så fall at rapporteringsskjemaet inneholder en enkel vurdering av prosjektets bidrag til de sentrale resultater og effekter ved internasjonaliseringsarbeidet. For alle spørsmålene kan prosjektene for eksempel vurderes på bakgrunn av en fempunkt skala fra ingen til høyt bidrag.

Indikator R 1 Andel prosjekter som i høy eller svært høy grad har bidratt til forventede resultater (\*)

Den første indikatoren vi foreslår er andel prosjekter som har bidratt til de sentrale resultatene, konkretisert som;

- Læring, inspirasjon og innovasjon til eget virke
- Utvikling av internasjonalt nettverk og samarbeidsrelasjoner
- Økt synlighet, kjennskap til norsk kunst og kultur i utlandet
- Økt synlighet, kjennskap til internasjonal kunst og kultur i Norge

Vi anbefaler at alle prosjekter i avslutningsfasen gjennomfører en selvevaluering av prosjektets bidrag til de ovennevnte resultater. Som grunnlag for omregning til kvalitative indikatorer er det hensiktsmessig at vurderingen angis på en form som kan aggregeres. En mulig måte er at alle prosjekter vurderes med utgangspunkt i en fem-punktsskala. En mulig måte er å bruke følgende svaralternativer;

- Svært lav måloppnåelse
- Lav måloppnåelse
- Middels måloppnåelse
- Høy måloppnåelse
- Svært høy måloppnåelse

Vi antar at det vil være et mål at andelen skal være så høy som mulig, men at det opplagt skal være rom for at noen prosjekter lykkes bedre enn andre og at noen prosjekter gir større bidrag på enkelte underliggende resultatmål enn andre.

Slik måling gjøres typisk som en del av en evaluering, hvorpå evaluator har ansvaret for utarbeidelse av spørsmålene. Fordelen med systematisk innhenting er at dette legger til rette for at Kulturrådet selv skal bruke data til analyser på tvers av ordninger.

I spørreskjemaet kan det også stilles spørsmål om bidraget til samfunnsmessige effekter, jf. indikator E1.

Indikator R 2 Andel prosjekter som i høy eller svært høy grad har bidratt til forventede resultater (\*)

Indikator R1 kan også vurderes utarbeidet for prosjekter med finansiering fra internasjonale programmer.

Indikator R 3 Antall besøk på offentlige kommunikasjonskanaler (\*)

Som et supplement til indikatoren om bruk av eksterne kommunikasjonskanaler, kan det vurderes å måle besøk på nettsider og andre eksterne kommunikasjonskanaler. Data kan relativt enkelt samles inn av ansvarlige for slike kanaler.

Vi har merket indikatorene med (\*) fordi programsekretariatet ikke administrerer slike kanaler i dag. Vi legger til grunn at programstyret først må vurdere om det er relevant å sette av ressurser til denne typen arbeid.

Indikator R 4 Antall redaksjonelle artikler med omtale av Kulturrådets internasjonale arbeid og betydning av internasjonalt samarbeid (\*)

Som et supplement til indikatoren om bruk av eksterne kommunikasjonskanaler, kan det vurderes å måle antall redaksjonelle artikler med omtale av Kulturrådet og betydningen av internasjonalt samarbeid.

Indikator R 5 Vurdering av Kulturrådets rådgivning gitt overordnet myndighet (\*)

Kulturrådet skal være en rådgiver for overordnet myndighet. Som en indikator på omfang av rådgivningsoppgaven kan det være aktuelt å vurdere Kulturrådets bidrag i så måte. Vi er ikke kjent med at det foreligger data som kan belyse dette, så da må Kulturrådet i samarbeid med overordnede myndighet etablere et hensiktsmessig vurderingssystem.

Indikator R 6 Vurdering av Kulturrådets bidrag til koordinering i virkemiddelapparatet (\*)

Kulturrådet har i sin strategi skrevet at de har en ambisjon om å være en koordinator i virkemiddelapparatet. Som en indikator på omfang av rådgivningsoppgaven kan det være aktuelt å vurdere Kulturrådets bidrag i så måte. Vi er ikke kjent med at det foreligger data som kan belyse dette, så da må Kulturrådet i samarbeid med overordnede myndighet etablere et hensiktsmessig vurderingssystem.

### Effektindikatorer

Ideelt sett skal effektindikatorerne fange opp hvordan Kulturrådets innsats bidrar til de samfunnsmålene.

Vi har foreslått enkelte indikatorer som er tett koblet til Kulturrådets arbeid, men også indikatorer som indikerer endringer på samfunnsmålene, men der endringen ikke kan isoleres til Kulturrådets innsats.

Vi har ikke funnet objektive data som kan belyse kvalitet og relevans direkte, og heller ikke til demokrati og ytringsfrihet, men besøk, sysselsetting, eksport og verdiskaping kan indikere kvalitet og relevans.

Fordi vi er kjent med at det kan være flere måleutfordringer ved offentlig statistikk, kan slik data suppleres med data fra Kulturrådets egne undersøkelser, eksempelvis Musikk i tall og kunst og tall.

Selv uten måleutfordringer, vil man på bakgrunn av slike data ikke kunne isolere Kulturrådets bidrag til eventuelle endringer over tid, men indikatorene

Indikator E 1 Andel prosjekter ordninger forvaltet av Kulturrådet og som har internasjonalisering som hovedformål som i høy eller svært høy grad har bidratt til forventede effekter (\*)

Som indikator på bidrag til resultat, kan det være hensiktsmessig å be mottakere om en vurdering av

prosjektets bidrag til samfunnsmessige effekter, konkretisert som;

- Økt produksjon av kunst og kultur av høy kvalitet i Norge
- Styrket mangfold, ytringsfrihet og demokrati i Norge
- Økt verdiskaping i norsk kunst og kultursektor
- Økte inntekter fra eksport av kunst og kultur fra Norge
- Økt tilgang på og interesse for kunst og kultur blant publikum

Dersom alle tilskuddsmottagere må svare på en kortfattet undersøkelse med spørsmål av denne art, vil Kulturrådet kunne gi en samlet og systematisk beskrivelse av andel prosjekter som for eksempel i høy grad bidrar til økt kvalitet, økt eksport etc.

Slik måling gjøres typisk som en del av en evaluering, hvorpå evaluator har ansvaret for utarbeidelse av spørsmålene. Fordelen med systematisk innhenting over tid er at dette legger til rette for at Kulturrådet selv skal bruke data til analyser på tvers av ordninger og at det etableres et referansepunkt som gjør det mulig å følge utviklingen over tid og mellom ordninger.

Indikator E 2 Andel prosjekter med finansiering fra EU eller EØS som i høy eller svært høy grad har bidratt til forventede effekter (\*)

Samme som over, men da for EU og EØS prosjekter.

Indikator E 3 Norsk returrate og suksessrate i Kreativt Europa (og EØS)

Effektene av norsk deltagelse i internasjonale programmer er ventelig positive, og effektene er særlig koblet til aktiv deltagelse. Det kan derfor være relevant å aktivt følge utviklingen i norsk returrate (andelen av innvilgede midler som tilfaller Norge) i Kreativt Europa og EØS programmene. En økning i

returraten vitner om vekst i omfanget av internasjonalt samarbeid. DEt kan også vurderes å sette et konkret måltall for den norske deltagelsen i programmet, slik den gjeldende strategi for Norge forsknings-samarbeid med EU angir en målsetning om 2 prosent retur i EUs rammeprogram for forskning<sup>28</sup>. Returraten kan suppleres med suksessrate som viser hvor mange av søknadene med norske deltagere som faktisk vinner frem.

Fordi vi anser formålet med EØS midlene som først og fremst å være utjevning av sosiale og økonomiske forskjeller er det ikke like opplagt å skulle sette et måltall for slik deltagelse og vi har derfor satt dette i parentes.

Indikator E 4 Evalueringer som vurderer at Kulturrådet har bidratt til økt internasjonalisering

For å supplere indikatorene over anbefaler vi en indikator som favner i hvilken grad evalueringer av Kulturrådet, underliggende programområder eller prosjekter vurderer det som at Kulturrådet har bidratt til økt internasjonalisering på kunst og kulturfeltet. Indikatoren kan for eksempel med utgangspunkt i den samme fem-punktsskalaen som for prosjekter:

- Svært lav måloppnåelse
- Lav måloppnåelse
- Middels måloppnåelse
- Høy måloppnåelse
- Svært høy måloppnåelse

En slik indikator er opplagt svært «teknisk» og bør suppleres med en kvalitativ omtale av sentrale funn.

Indikator E 5 Kulturrådets portefølje som andel av samlede tilskudd til internasjonalisering på kunst og kulturfeltet

I kartleggingen av ordninger for internasjonalisering på kunst og kulturfeltet har vi estimert at porteføljen som Kulturrådet forvalter utgjør om lag 42 prosent av samlede tilskudd. Andelen vil naturlig variere avhenge av avgrensning som legges til grunn, men indikerer betydningen Kulturrådet har for internasjonaliseringsarbeidet. Endringer over tid indikerer at Kulturrådet bidrag til internasjonalisering øker eller faller over tid.

Indikator E 6 Bruk av norsk kunst og kultur (SSB)

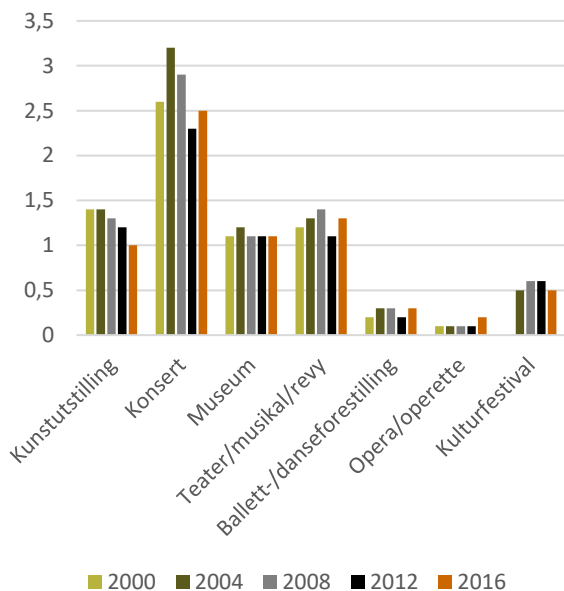
SSB kartlegger bruk av ulike kulturtilbud som kino, teater, konserter, operaer, museum, bibliotek, idrettsarrangement og tilgangen til disse som en del av norsk kulturbarometer.<sup>29</sup> Slik data kan tolkes som indikatorer på at publikums vurdering av kvaliteten i tilbudet. Indikatoren gjennomsnittlig antall besøk fordelt på ulike kulturtilbud siste 12 mnd og besøk på museum og samlinger.

<sup>28</sup> Se Strategi for forsknings- og innovasjonssamarbeidet med EU, Horisont 2020 og ERA, Kunnskapsdepartementet (2014).

<sup>29</sup> <https://www.ssb.no/kulturbar>



Figur 0.1 Gjennomsnittlig antall besøk siste 12 måneder



Kilde: SSB

#### Indikator E 7 Omtale av norsk kunst og kultur i utlandet

Det at norsk kunst og kultur omtales i internasjonal presse indikerer relevans og interesse for norsk kunst og kultur, og bør være mulig å følge ved hjelp av internasjonale mediesøkemotorer / byråer selv om det kan være krevende å utforme presise søkord. Indikatoren vil trolig ikke kunne favne all slik aktivitet, men kan likevel indikere internasjonal gjennomslagskraft.

#### Indikator E 8 Sysselsetting/lønnsomhet/verdiskaping/overlevelseshastighet i kunst og kulturnæringene

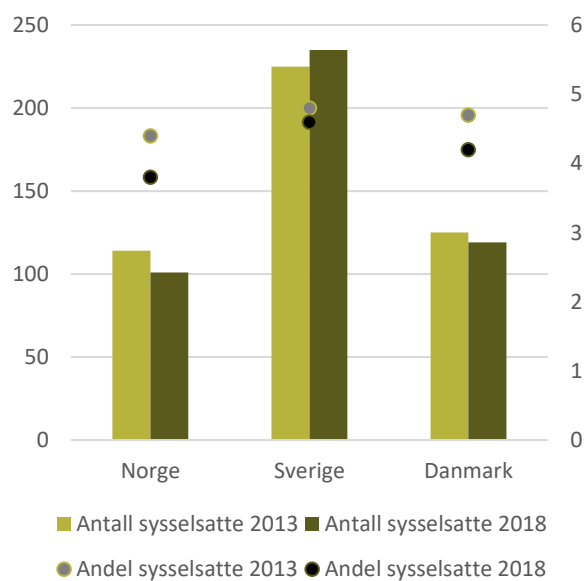
Sysselsetting, lønnsomhet og verdiskaping i kunst og kulturnæringene kan kartlegges på bakgrunn av regnskapsdata og eller egne undersøkelser som Kulturrådet tar initiativ som Kunst i tall.

Det vil være relevant å avgrense indikatorene på bakgrunn av næringskoder. Det kan også være mål-

utfordringer ved at enkelte aktører eller aktiviteter ikke er dekket pga. manglende rapportering eller at aktiviteten tilfaller andre «næringsgrupper» eksempelvis selvstendig næringsdrivende. Slike måleutfordringer kan antas å vedvare over tid, slik at måling over tid likevel vil gi innsikt i utviklingen over tid.

Vi anbefaler også å se supplere med data fra Eurostat (for eksempel Cultural Employment) fordi det da også vil være mulig å sammenligne nivå og utvikling i sysselsetting i Norge med dem i utvalgte sammenligningsland.

Figur 0.2 Sysselsatte «Cultural Employment». 2013 og 2018



Kilde: Eurostat (2019)

#### Indikator E 9 Eksportinntekter (SSB)

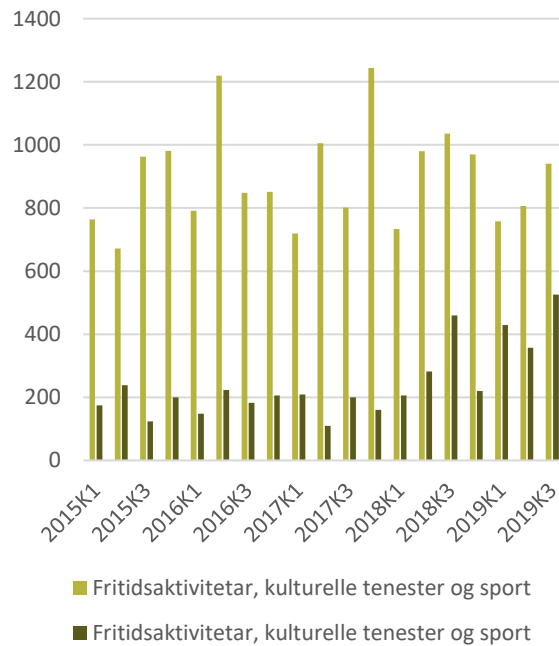
SSB rapporterer på eksport i tabell 11519 «Utanrikshandel med tenester for ikke-finansielle foretak, etter tjenestetypen»

Her kan både eksport (og import) av «fritidsaktiviteter, kulturelle tjenester og sport». Det gis ikke tilgang på mer detaljerte tall, men det er grunn til å tro

at kulturelle tjenester utgjør hovedtyngden. Undersøkelsen er en utvalgsundersøkelse rettet mot ikke-finansielle foretak i privat sektor, som innebærer blant annet at det ikke omfatter tall for ideelle organisasjoner og offentlig forvaltning.

Som det fremkommer av datagrunnlaget, ligger importen gjennomgående over eksport, men eksport av denne typen tjenester har økt de siste året (basert på foreløpige tall).

Figur 0.3 Utenrikshandel: Fritidsaktiviteter, kulturelle tjenester og sport. 2015K1-2019K3. Løpende priser.

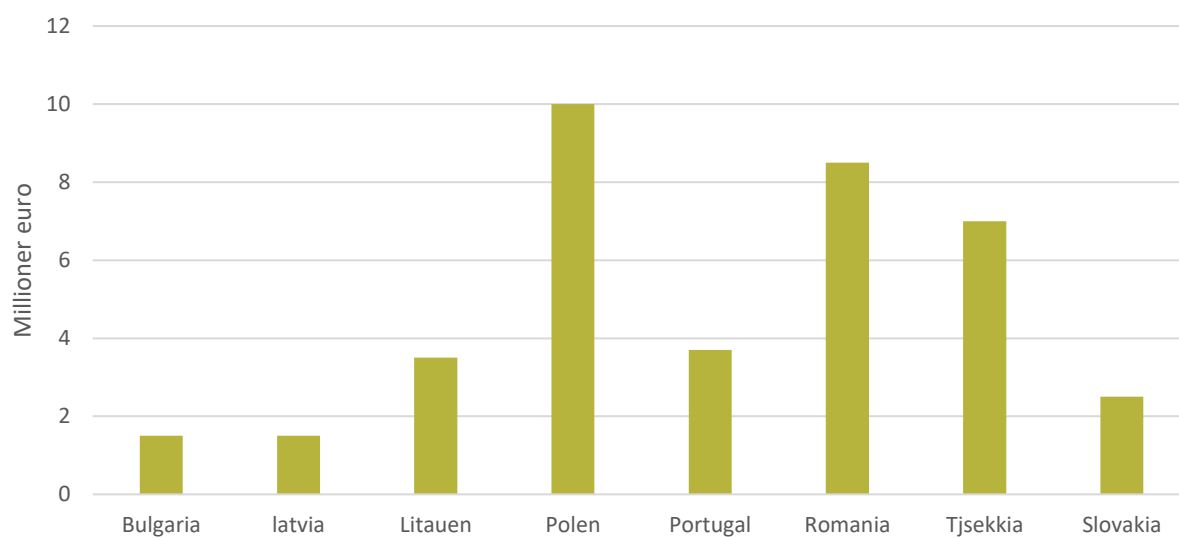


Kilde: SSB, 2018K2-2019K3 er foreløpige tall



## Vedlegg 4: Fordeling av EØS midler

Figur 0.1 Fordeling av EØS-midlene til kunst- og kultursamarbeid i perioden 2014-2021, millioner euro



Kilde: Kulturrådet

Note: Til sammen utgjør EØS-midlene i perioden 2014-2021 til kunst- og kultursamarbeid 38,2 millioner euro.



# SAMFUNNSØKONOMISK ANALYSE